BISERICA ORTHODOXĂ ROMÀNA.

DESBATERILE

S-LUI SINOD

DIN SESIUNEA DE TOAMNĂ.

ANUL 1892.

Revistă Periodică Eclesiastică.

ANUL AL XVI-lea, No. 10.

IANUARIE.

BUCUREŞTI.
Tipografia Cărtilor Bisericesci,
54. Str. Principatele-Unite, 34.
1893.

SANTUL SINOD

AL SÂNTEÏ

BISERICI AUTOCEFALE ORTODOXE ROMANE

Procesele-Verbale ale Sântuluĭ Sinod.

Sesiunea de Tómnă a anuluĭ 1892.

Ședința din 12 Octombre, 1892

— Sesiunea de tómnă a S-tuluĭ Sinod s'a deschis cu solemnitatea obicĭnuită, făcându se un Te-Deum în biserica S-tuluĭ Dimitrie de către I. P. S. Mitropolitul Primat la orele 2 p. m., față fiind și D. Ministru al Cultelor și Instrucțiuneĭ Publice, asistat de către D. director I. Cornoiŭ.

— La orele 2 ½ s'a făcut sânțirea apeĭ în sala ședințelor S-tuluĭ Sinod, de către P. S. Arhiereŭ Inocentie Ploeșteanu, după care D. Ministru al Cultelor și Instrucțiuneĭ Publice citește Mesagiul Regal cu No. 3.324, prin care declară deschisă sesiunea de tómnă a S-tuluĭ Sinod.

— Se face apelul nominal și rĕspund presențĭ numaĭ 11 P. P. S. S. Membri, fiind absențĭ I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ și P. P. S. S. Arhiereĭ Ieremia Gălățénu, Dositeiŭ Botoșenénu și Iónichie Bacaonul.

I. P. S. Mitropolit Primat: P. P. S. S. Părințĭ, fiind că nu suntem în numĕrul cerut de Regulament, nu putem ține ședință.

Ridic dar ședința, anunțând pe cea viitóre pentru Joĭ la

15 ale curenteĭ, tot la orele 2 p. m. şi atuncĭ, între altele, vom regula la ce oră să ţinem şedinţele viitóre.

— Şedinţa se ridică şi se anunţă cea viitóre pentru ḑiŭa de 15 Octombre, orele 2 p. m.

† Preşedinte, **Iosif Mitropolit Primat.**
† Secretar, *Dionisie Craiovénu*

Şedinţa din 15 Octombrie 1892.

—Şedinţa se deschide la orele 2 p. m. sub presidenţia I. P. S. Mitropolit Primat.

—Se face apelul nominal şi rĕspund presenţĭ 14 P. P. S. S. Membri, fiind absent I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ.

—Se citeşte sumarul ultimeĭ şedinţe din sesiunea de primăvéră a anuluĭ 1892, şi se aprobă.

P. S. Episcop al Rîmniculuĭ: I. P. S-te Preşedinte, rog pe biuroŭ ca tóte absenţele mele din sesiunea trecută, să se arate că sunt făcute din causă de bólă.

I. P. S. Mitropolit Primat: P. Sânte, în tóte procesele-verbale ale şedinţelor din sesiunea trecută s'a menţionat acésta.

P. S. Episcop al Rîmniculuĭ: In sumarul acesta nu se menţionéză.

I. P. S. Mitropolit Primat: Se va rectifica.

Acum P. P. S. S. Părinţĭ după usul cel vechiŭ să procedăm maĭ întâiŭ la alegerea secretarilor, şi pe urmă a comisiunilor.

P. S. Episcop al Rîmniculuĭ: Am cerut cuvîntul ca să rog pe I. P. S. Preşedinte şi pe S-tul Sinod, ca în alegerea secretarilor să păşim conform cu regulamentul, ca nu pe urmă să se dea loc la observaţiunĭ. Noĭ putem alege şi pe foştiĭ secretarĭ, precum şi pe alţiĭ. Nimic nu împedică pe S-tul Sinod de a urma într'un fel saŭ altul.

I. P. S. Mitropolit Primat: Pun la vot propunerea P. S. Episcop al Rîmniculuĭ.

—S'a primit în unanimitate.

I. P. S. Mitropolit Primat: Atuncĭ vĕ rog să vĕ consultaţĭ asupra persónelor şi să procedem prin vot secret.

—Se procede prin vot secret la alegerea P. P. S. S. Secretarĭ.

I. P. S. Mitropolit Primat: Resultatul votuluĭ este:
Votanţĭ 14.
Majoritate absolută 8.
Aŭ întrunit:

P. S. Arhiereu Dionisie Craiovénu 8 voturĭ
„ „ „ *Dositeĭ Botoşenénu 9* „
„ „ „ *Gerasim Piteştenu 4* „
„ „ „ *Ioanichie Bacaonu 4* „
„ „ „ *Inocentie Ploeştenu 2* „

Prin urmare proclam de secretarĭ aĭ biurouluĭ pe P. P. S. S. Arhiereĭ:

Dionisie Craiovénu şi Dositeĭ Botoşenénu carĭ aŭ întrunit majoritatea regulamentară. P. P. S. S. Lor sunt rugaţĭ a ocupa locurile de secretarĭ.

Acum vĕ rog să păşim la alegerea comisiuneĭ de petiţiunĭ.

—Se procede la alegerea comisiuneĭ de petiţiunĭ prin vot secret.

I. P. S. Mitropolit Primat: Resultatul votuluĭ este:
Votanţĭ 13.
Majoritate absolută 7.
Aŭ întrunit:

P. S. Episcop al Argeşuluĭ 3 voturĭ
„ „ „ „ *Dunăreĭ de jos 8* „
„ „ *Arhiereŭ Valerian Rîmnicénu 12* „
„ „ „ *Gerasim Piteştenu 6* „
„ „ „ *Inocentie Ploeştenu 5* „
„ „ „ *Iónichie Bacaonu 3* „
„ „ *Episcop al Buzĕuluĭ 1* „
„ „ „ „ *Huşilor 1* „

Aşa dar aŭ întrunit majoritatea cerută de regulament numaĭ P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos şi P. S. Valerian Rîmnicénu; voiţĭ să proclamăm şi pe al 3-lea care a întrunit numaĭ 6 voturĭ, saŭ să procedem la o nouĕ alegere?

Vocĭ: Să se facă o nouĕ alegere.

I. P. S. Mitropolit Primat: Atuncĭ vĕ rog să procedem la alegerea unuĭ al 3-lea membru.

—Se procede la alegerea unuı al 3-le membru.

I. P. S. Mitropolit Primat: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ 13
Majoritate absolută 7
Aŭ întrunit:

P. S. Episcop al Argeşuluĭ *11 voturĭ*
„ „ *Arhiereŭ Calistrat Bîrlădénu* *1* „
„ „ „ *Gerasim Piteşténu* *1* „

A întrunit majoritatea cerută de regulament P. S. Episcop al Argeşuluĭ.

Prin urmare comisiunea de petiţiunĭ se va compune din P. P. S. S. Episcopĭ: al Argeşuluĭ şi al Dunăreĭ de jos şi din P. S. Valerian Rîmnicénu.

Acum vě rog să se dea citire comunicărilor.

—Se comunică de la biuroŭ telegrama I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ, prin care arată că din cause bine cuvîntate nu póte veni la S tul Sinod de cât Vinerĭ saŭ Sâmbătă, 17 ale curenteĭ.

—Se ia act.

Idem telegrama P. S. Arhiereŭ Ieremia Gălăţénu, prin care face cunoscut că nu póte veni la Sinod de cât Joĭ la 15 curent.

— Se ia act.

—Idem telegrama P. S. Arhiereŭ Dositeĭ Botoşenénu, prin care arată că fiind însărcinat din oficiŭ cu instalarea nouluĭ stariţ al Monastireĭ Némţu, nu póte veni la S-tul Sinod de cât Joĭ 15 curent.

—Se ia act.

—Idem telegrama P. S. Ioanichie Bacaonul, prin care arată că nu póte veni până Joĭ la S-tul Sinod.

—Se ia act.

Idem douě exemplare:

Elemente de Istoria Sacră a vechiuluĭ Testament, trimisă spre cercetare de D-na Efrosina G. Ştefănescu din Ploeştĭ.

—Se trimit la comisiunea ad-hoc.

—Idem raportul D-luĭ Director al Tipografieĭ Cărţilor Bisericeştĭ, cu No. 63, pe lângă care înaintéză budgetul Tipografieĭ pe anul financiar 1893/94, cerênd aprobarea luĭ. Se trimite la comisiunea ad-hoc.

Idem raportul Comitetuluĭ redactor, al jurnaluluĭ Biserica Ortodoxă Română, cu No. 95, pe lângă care înaintéză budgetul aceluĭ comitet pe anul 1893/94, cerênd aprobarea.

—Se trimite la comisiunea ad-hoc.

Idem raportul D luĭ Director al Tipografieĭ Cărţilor Bisericeştĭ, cu No. 45, pe lângă care înaintéză un Triod şi un Prohod pentru biblioteca S tuluĭ Sinod.

—Se ia act.

—Idem două esemplare din tesa de licenţă în teologie, intitulată: „Posiţiunea şi drepturile Mitropoliţilor Românĭ“, susţinută de Economul N. Niculescu, pentru biblioteca S-tuluĭ Sinod.

—Se ĭa act.

—Idem adresa cu No. 1563 a P. S. Episcop al Rîmniculuĭ, prin care arată că la 12 ale curenteĭ se va presenta la S-tul Sinod.

—Se ia act.

—Idem adresele S-teĭ Mitropoliĭ a Ungro-Vlahiĭ No. 2.389, 90, 91 şi 92, din 1892 relative la călugărirĭ; şi se trimit la comisiunea de petiţiunĭ.

—Idem adresa cu No. 1567 a P. S. Episcop al Rômniculuĭ în alăturare cu un dosar relativ la călugărire, şi se trimite la comisiunea de petiţiunĭ.

I. P. S. Mitropolit Primat: P. P. S. S. Părinţĭ, comunicările s'aŭ terminat.

Acum, vĕ rog dacă bine-voiţĭ să trecem la alegerea comisiuneĭ pentru cercetarea budgetuluĭ Tipografieĭ Cărţilor Bisericeştĭ.

Vocĭ: Da, da.

I. P. S. Mitropolit Primat: Atuncĭ vĕ rog să vĕ chibzuiţĭ asupra persónelor, carĭ aŭ să compună comisiunea.

—Se procede la alegerea comisiuneĭ prin vot secret.

I. P. S Mitropolit Primat: Resultatul votuluĭ:

Votanţĭ	12	
Majoritate absolută	7	
Aŭ întrunit majoritate:		
P. Sn Episcop al Huşilor	8	voturĭ
„ „ „ „ Rîmniculuĭ	6	„
„ „ „ „ Dunăreĭ de jos	3	„
„ „ „ „ Argeşuluĭ	4	„
„ „ Arhier. Ieremia Gălăţénu	7	„
„ „ „ Valerian Rîmnicénu	4	„

Majoritatea cerută de regulament aŭ întrunit P. P. S. S. Episcop al Huşilor, al Rîmniculuĭ şi P. S. Ieremia Gălăţénu; prin urmare P. P. S. S. Lor vor compune comisiunea pentru cercetarea bugetuluĭ Tipografieĭ şi al jurnaluluĭ.

I. P. S. Mitropolit Primat: Ne maĭ fiind nimic la ordinea ḑileĭ, ridic şedinţa. Cea viitóre va fi Lunĭ la 19 ale curenteĭ, la orele 2 p. m. Şedinţa se ridică şi se anunţă cea viitóre pentru Lunĭ 19 Octombrie, orele 2 p. m.

† Preşedinte, **Iosif Mitropolit Primat**.

† Secretar, *Dionisie Craiovènu.*

Sedinţa din 19 Octombrie, 1892.

—Şedinţa se deschide la orele 2 p. m. sub preşedinţa I. P. S. Mitropolit Primat.

—Se face apelul nominal şi rĕspund presenţĭ 13 P. P. S. S. membrĭ, fiind absenţĭ P. S. Episcop al Argeşuluĭ şi P. S. Dositeĭ Botoşenénu.

—Se citeşte sumarul şedinţeĭ precedente.

P. S. Episcop al Râmniculuĭ: Cer cuvêntul asupra sumaruluĭ. Nu vĕd trecut în sumar o adresă a mea, pe lângă care înaintez dosarul uneĭ călugărirĭ. Acésta s'a înaintat din şedinţa trecută.

I. P. S. Mitropolit Primat: S'a trecut, dar s'a trecut pe numele Episcopieĭ de Argeş pentru că aşa s'a comunicat de la biuroŭ în şedinţa trecută. Acum se va rectifica.

P. S. Episcop al Râmniculuĭ: In sumar vĕd trecute nişte cuvinte, carĭ nu sunt ale mele propriĭ. S'a ḑis „ca să nu se facă discuţiune pe urmă." Eŭ am ḑis ca să nu se facă observaţiune.

Rog dar să se pună cuvintele mele.

I. P. Mitropolit Primat: Se va rectifica.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: In şedinţa trecută s'a comunicat raportul Tipografieĭ Cărţilor Bisericeştĭ, prin care cerea aprobarea budgetuluĭ. In sumar, să spune că acest raport s'a trimis la comisiunea ad-hoc.

Eŭ cred că nu este bine să se ḑică la comisiunea ad-hoc, căcĭ S-tul Sinod nu are aseminea comisiune, de aceea, ca să nu se maĭ întindă discuţiunea a-şĭ ruga pe S-tul Sinod să aprobe a se ḑice în sumar la comisiunea care se va alege.

I. P. S. Mitropolit Primat: Se va înlocui cu cuvintele: „La comisiunea care se va alege".

Se pune la vot sumarul şedinţeĭ precedente cu aceste observaţiunĭ.

S'a primit.

—Se comunică de la biuroŭ telegrama P. S. Episcop al Argeşuluĭ prin care cere un concediŭ pentru treĭ zile şi se primeşte.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos: I. P. S. Preşedinte! Pentru mâine Marţĭ, sunt nevoit să lipsesc de la şedinţa S-tuluĭ Sinod, şi prin urmare Vĕ rog să bine-voiţĭ a 'mĭ acorda un concediu.

—Se pune la vot cererea de concediŭ a P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos şi se primeşte.

—Se comunică de la biuroŭ referatul P. S. Director al cancelarieĭ S-tuluĭ Sinod, relativ la apelul făcut de Diaconul Florea Bernicescu, contra sentinţeĭ spiritualuluĭ consistoriŭ al sf. Mitropoliĭ a Ungro-Vlahieĭ şi se trimite la comisiunea de petiţiunĭ.

—Idem maĭ multe adrese ale Episcopieĭ de Buzĕŭ relative la călugărire; şi se trimit la comisiunea de petiţiunĭ.

—Se comunică şi se citeşte petiţiunea P. S. Secretar Dositeĭ Botoşenénu, prin care arată că fiind bolnav, cere a se considera demisionat din postul de secretar, până la însănĕtoşare.

P. S. Episcop al Rômniculuĭ: Cerusem cuvêntul, ca să ḑic ceva asupra acesteĭ petiţiunĭ, dar fiind-că petiţiunea este scrisă în termeniĭ, pe cariĭ cu toţiĭ 'ĭ am auḑit, renunţ la cuvênt.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de jos: Eŭ rog pe S-tul Sinod, ca să-ĭ priméscă dimisiunea pur şi simplu.

P. S. Episcop al Rômniculuĭ: Cer cuvêntul.

I. P. S. Mitropolit Primat: Aţĭ spus că renunţaţĭ la cuvênt.

P. S. Episcop al Rômniculuĭ: Cer cuvêntul ca să rĕspund P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos: P. S. Dositheĭ fiind bolnav şi S-tul Sinod avênd a ţine şedinţă, póte maĭ în tóte ḑilele, eŭ rog pe S-tul Sinod să-ĭ priméscă dimisiunea pur şi simplu. S-tul Sinod dă concediŭ unuĭ secretar până se va însănĕtoşa, căcĭ nu putem şti cât va fi bolnav şi lucrurile S-tuluĭ Sinod aŭ nevoe de secretar să nu sufere întârziere.

P. S. Episcop al Rômniculuĭ: Am cerut cuvêntul, ca

să arăt, că cuvintele P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos cer maĭ mult, de cât cere petiţionarul.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos: Noĭ suntem generoşĭ chĭar cu ceĭ sănătoşĭ, cu atât maĭ mult cu ceĭ bolnavĭ.

P. S. Episcop al Rômniculuĭ: Termenul de generositate nu-'şĭ are locul aci. Petiţionarul vine şi ḑice, daţi-mĭ un concediŭ până mĕ voiŭ însănătoşa, şi P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos voeşte să'l priveze de dreptul de secretar ales de către S-tul Sinod.

Eŭ rog pe S-tul Sinod, ca să ne ţinem în marginele cerereĭ petiţionaruluĭ. P. S. Sa vine şi cere un concediŭ şi nimic maĭ mult.

I. P. S. Mitropolit Primat: Nu cere un concediŭ, ci ḑice ca să se alégă un alt secretar până se va însănătoşi.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos: Dacă este să se alégă un alt secretar, nu înţeleg cum să i se dea concediŭ până la însănătoşare. Saŭ că este concediŭ, saŭ că dimisionéză.

P. S. Episcop al Rômniculuĭ: Tocmaĭ acésta mĕ face şi pe mine să nu înţeleg cuprinsul acesteĭ petiţiĭ.

Eŭ ştiŭ, că dacă se alege un secretar şi nu póte ocupa imediat locul, unde s'a aşezat, el cere un concediŭ până póte să-l ocupe, dar nu 'şĭ dă dimisiunea; tot aşa suntem datorĭ să considerăm şi pe P. S. Dositheĭ. Dacă însă 'şĭ dă dimisiunea, atuncĭ daţĭ-'mĭ voe să ĭaŭ cuvêntul în cestiunea dimisiuneĭ, ce ne presintă P. S. Sa.

I. P. S. Mitropolit Primat: P. S. Sa ḑice ca să se alégă un alt secretar în locul P. S. Sale, până la însănătoşire.

P. S. Episcop al Rômniculuĭ: Eŭ nu înţeleg, ca să se alégă un alt secretar în locul P. S. Sale până la însănătoşire. Nu înţeleg asemenea nicĭ modul acesta de a scri şi S-tul Sinod este pus într'un impas. Saŭ P. S. Sa dimisionéză, şi atuncĭ trebue să se alégă un alt secretar, saŭ P. S. Sa cere un concediŭ şi S-tul Sinod este ţinut să se pronunţe. Acésta dupre mine este o petiţiune cu douĕ înţelesurĭ.

I. P. S. Mitropolit Primat: Atuncĭ care este conclusiunea P. S. Vóstre.

P. S. Episcop al Rômniculuĭ: Nicĭ eŭ nu ştiŭ ce să conchid faţă cu acéstă petiţiune.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos: Fie care din noĭ îșĭ spune ideile sale cum se pricepe, uniĭ maĭ bine, alțiĭ maĭ rĕŭ. Aci este tot secretul în acéstă privință.

P. S. Episcop de Rômnic voește să maĭ audă încă o-dată prosa archiereuluĭ petiționar. Dar, orĭ de se va maĭ citi saŭ nu, resultatul este acelașĭ.

P. S. Dositheĭ spune că este bolnav și cere dimisiunea până se va face sănĕtos. S-tul Sinod are în față demisiunea sa, saŭ 'ĭ-o primește cu desĕvêrșire, saŭ 'ĭ dă un concediu. Trebue însă să științĭ că noĭ nu putem să-ĭ dăm concediu, fiind că lucrările S-tuluĭ Sinod trebuesc făcute, și nu putem aștepta până la însănătoșirea P. S. Sale.

Noĭ, S-tul Sinod nu suntem pușĭ nicĭ într'un impas dupĕ cum ḑice P. S. Episcop de Rômnic. S-tul Sinod se află tot-d'a-una în pasul sĕŭ cel mare și normal, în drumul seŭ cel larg și canonic, orĭ de câte orĭ procedéză conform canónelor și regulamentuluĭ sĕŭ, dupĕ cum este și în cestiunea alegereĭ unuĭ alt secretar în locul P. S. Dositeĭ, ca să nu sufere lucrările. Pentru aceste motive, eŭ cer ca să i se priméscă dimisiunea pur și simplu, și să procedăm la alegerea unuĭ alt secretar.

I. P.S. Mitropolit Primat: Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, pun la vot singura opiniune, care s'a emis de P. S. Episcop al Dunăreĭ-de jos, adică de a se primi dimisiunea pur și simplu.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos: S'a primit.

I. P. S. Mitropolit Primat: Nu s'a primit.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de-jos: Atuncĭ cer să se pue la vot cu apel nominal.

I. P. S. Mitropolit Primat: Prea bine, vom pune și cu apel nominal.

—Se pune la vot cu apel nominal și se primește cu 7 voturĭ pentru și 6 contra.

I. P. S. Mitropolit Primat: Prin urmare dimisiunea P. S. Dositheĭ s'a primit cu majoritate de 7 voturĭ, fiind 6 contra.

Acum vĕ rog să procedăm imediat la alegerea unuĭ secretar în locul P. S. Sale.

—Se procede prin vot secret la alegerea unuĭ secretar în locul P. S. Dositheĭ.

I. P. S. Mitropolit Primat: Resultatul votuluĭ este:

Votanțĭ 13.

Majoritate absolută 7.

Aŭ întrunit:

P. S. Arhiereŭ Gerasim Piteşteanu 5 voturĭ.

" " Ioanichie Băcăoanu 7 "

" Episcop al Dunăreĭ de jos 1 "

Prin urmare P. S. Băcăoanul este ales secretar cu majoritatea voturilor cerută de regulament. P. S. Sa este rugat să bine-voĭască a'şĭ ocupa locul.

P. S. Episcop al Huşilor: I. P. S. Preşedinte! Pe cât vĕd, la ordinea ḑileĭ sunt rapórte relative la călugărirĭ. Dar înainte de acestea, eŭ a'şĭ ruga pe S-tul Sinod, ca să bine-voĭască a lua în desbatere, saŭ cel puţin să hotărască ḑiŭa, pentru când se póte pune la ordinea ḑileĭ proĭectul de regulament pentru revịḑuirea cărţilor didactice de învĕţământ religios, care s'a amânat în sesiunea trecută. Acest proĭect de regulament s'a amânat la sfârşitul sesiuneĭ trecute, pentru cuvêntul că nu maĭ era timp. El s'a depus de atuncĭ la biuroŭ, s'a luat hotărârea ca să se tipăréscă şi să se împartă la toţĭ membriĭ; s'a tipărit, s'a împărţit, şi acum toţĭ avem cunoştinţă de el. Acéstă lucrare fiind terminată, rog pe S-tul Sinod, ca să hotărască ḑiŭa când se póte pune la ordinea ḑileĭ.

I. P. S. Mitropolit Primat: Prea Sânţiţi Părinţĭ! Aţĭ auḑit propunerea P. S. Episcop al Huşilor în cestiunea regulamentuluĭ pentru cercetarea cărţilor didactice de învĕţământ religios. Primiţĭ acésta?

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: Când? Chĭar astă ḑĭ?

I. P. S. Mitropolit Primat: Da, pentru astă-ḑĭ.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: Nu se póte, pentru că nu avem nicĭ proĭectul imprimat al acestuĭ regulament pentru ca să'l studiem. Vĕ rog dar, să hotărâţi o altă ḑi.

I. P. S. Mitropolit Primat: Atuncĭ se va pune la ordinea ḑileĭ pe Vinerĭ.

P. S. Arhiereu Calistrat Bârlad'nu: Regulamentul acesta care se pune la ordinea ḑileĭ, dupĕ esperienţa care o avem, are să trécă cât-va timp până se va vota, şi până se va sancţiona are să trécă şase saŭ şépte lunı de ḑile. Dar fiind că noĭ avem maĭ multe manuscripte trimise spre cercetare, eŭ a'şĭ propune ca să se alégă o comisiune pentru ultima óră cel puţin, care să cerceteze acele cărţĭ, şi care să aducă resultatul S-tuluı Sinod.

P. S. Episcop al Huşilor: Pentru acum cred, că nu se póte aduce un resultat.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: Eŭ împărtăşesc opiniunea P. S. Calistrat Bârlădénu.

P. S. Episcop al Huşilor: Eŭ cred, că ar fi bine să se hotărască odată cu regulamentul, căcı nu se ştie ce se va întâmpla. Se póte ca regulamentul să se amâne şi atuncĭ póte să se alégă Comisiunea.

Căt priveşte pentru sancţionare acésta nu cred să fie o greutate. Depinde de la stăruinţele ce se vor face de I. P. S. Preşedinte.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: Esperienţa de până acum ne-a probat, că acéstă mĕsură a nóstră de a amâna reviḑuirea cărţilor până se va face un regulament ad-hoc, n'a fost nemerıtă şi n'a reuşit bine. Regulamentul de care voıbeşte P. S. Episcop al Huşilor se va discuta şi póte se va şi vota de S tul Sınod chıar în acéstă sesiune, dar ca să se sancţioneze de Majestatea Sa Regele, va trebui mult timp încă; şi dar noı vom lăsa şi în sesiunea acésta lucrările în suspensiune şi până la sesiunea viitóre, cine ştie ce se va întampla! Ast-fel amănând din sesiune în sesiune, vom priva pe copiiĭ ce învaţă religiunea de luminile cutăruĭ saŭ cutăruĭ autor. De aceea, rog pe S-tul Sinod sa nu lege ca până acum, cestiunea alegereĭ uneĭ comisiunĭ ad-hoc de sórta regulamentuluĭ pentru cercetarea cărţilor religióse. Regulamentul îşĭ va urma calea sa; dar să rĕmânem şi de aci înainte aşa cum ne găsim acum, nu este bine, ba a'şı putea ḑice că este chĭar rĕŭ pentru ştiinţa religiósă. S tul Sinod nu este îngrădit de nicĭ o lege întru acésta. Din contra ştim că în faţa greutăţilor ce a întimpinat cu comisiunile instituite prin regulamentul în cestiune, El (S tul Sinod) a cıeat, precum ştiţĭ, o practică nouă care ĭ-a reuşit până acum destul de bine. Avem dar o practică şi multe precedente. De ce până una alta să le abandonăm şi să ne oprım în loc cu alegerea comisiuneĭ compusă din membriĭ S-tuluĭ Sinod?

Până acum nu putem şti dın cine se va compune comisiunea prevĕḑută de regulamentul în chestıune, dar ştiŭ că comisiunea care se va alege acum dintre membriı S-luĭ Sinod, merită tótă încrederea nóstră, şi trebue s'o merite; căcĭ noĭ am trimis precum ştiţĭ asemenea cărţĭ spre cercetare numaı la membriĭ S-tuluĭ Sinod. De cele maĭ multe orĭ la treı, une-orĭ la doĭ, ba şi la unu singur, şi ştiţĭ cu toţiĭ că aceste comisiunĭ aŭ dat resultate satisfăcătóre.

Eŭ cred, că practica nóstră de a trimite cărţile spre cercetare la o comisiune din S-tul Sinod este chĭar evangelică, pentru că S-ta Evangelie ne ḑice, că prin gura a două saŭ a treĭ mărturiĭ să stea tot adevĕrul.

Prin urmare, vĕ rog să puneţĭ la vot propunerea P. S. Calistrat, şi să lăsăm regulamentul să 'şĭ urmeze calea. Altfel ne oprim pe loc şi rĕmânem înapoĭ.

I. P. S. Mitropolit Primat: Daţi-mĭ voe să vorbesc şi eu în cestiunea de faţă. Sînt în deplin acord cu vederele P. S. Episcop al Dunăreĭ de Jos în acéstă cestiune şi iată ideile mele: S-tul Sinod în urma străgănirilor ce se făceaŭ maĭ 'nainte de comisiunile acelea din afară orînduite prin regulament şi care nu daŭ nicĭ un resultat satisfăcător, a venit la măsura, de a orîndui din sînul sĕu asemenea comisiunĭ pentru cercetarea cărţilor şi a dat resultate aşa de bune în cât póte să 'şĭ facă o glorie din acéstă lucrare, şi nu mĕ îndoess că fie-care membru participă la acéstă glorie bine meritata.

Eu nu înţeleg pentru ce P. S. Episcop al Huşilor pretextéză, căcĭ întru nimic nu s'ar atinge integritatea aceluĭ Regulament; din contră s'ar înlesni lucrările care sînt la ordinea zileĭ.

Aşa dar primesc şi eŭ propunerea emisă de a se alege imediat o comisiune, care să cerceteze cărţile ce sînt trimise la S-tu Sinod; şi să dea D-ḑeŭ ca să se voteze acum, şi să se sancţioneze cât se póte de repede acel regulament. Acum pun la vot opiniunea P. S. Calistrat de - se alege o comisiune care să se ocupe cu cercetarea cărăţilor didactice.

—S'a primit.

I. P. S. Mitropolit Primat. Acum vĕ rog să procedem la alegerea comisiuneĭ care să fie compusă din 3 membriĭ.

—Se procede la alegerea comisiuneĭ prin vot secret.

I. P. S. Mitropolit Primat: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	13	
Majoritate absolută	7	

Aŭ întrunit majoritate.

P. S. Episcop al Râmniculuĭ	10	voturĭ
„ „ „ „ Huşilor	12	„
„ „ „ „ Dunări de jos	11	„
P. S. Gherasim Piteşténu	5	„
P. S. Inocentie Ploeşténu	1	„

Prin urmare comisiunea se va compune din P. P. S. S. Episcopi al Râmnicului, al Huşilor şi al Dunărei de jos.

P. *S. Episcop al Râmnicului*: Eu fiind încă nu bine restabilit din bóla ce am suferit, rog pe S-tu Sinod, ca să mě scutéscă de acéstă însărcinare. Ştiţi că eu mai am o sarcină dată de către S tul Sinod, cercetarea bugetelor Revistei şi al Tipografiei. Aceste îmi cer destulă ocupaţiune, şi eŭ încă nu pot să lucrez mult De aceia rog pe S-tul Sinod să-mi priméscă dimisiunea din comisiunea cărţilor didactice.

I. P. *S. Mitropolit Primat*: Pun la vot demisiunea P. S. Episcop al Râmnicului, din comisiunea pentru cercetarea cărţilor didactice religióse.

—S'a primit.

Vě rog să proclamăm pe unul din membri în locul P. S. Episcop al Râmnicului.

Voci, P. S. Gherasim Piteştênu este bun.

I. P. S. Mitropolit Primat: Voiţi pe P. S. Gerasim Piteştênu.

Voci, da.

I. P. S. Mitropolit Primat: Atunci P. S. Sa va fi al treilea membru în comisiune.

Acum ne mai find nimica la ordinea zilei, ridic şedinţa. Şedinţa viitóre va fi Mercuri la orele 2 p. m.

Şedinţa se ridică şi se anunţă cea viitóre pentru Mercuri la orele 2 p. m.

† Preşedinte, Iosif Mitropolit Primat.

† Secretar, *Dionisie Craiovênu*

Sedinţa de la 21 Octombre, 1892

Şedinţa se deschide la orele 2 p. m. sub preşedenţia Inalt Prea Sfinţitului Mitropolit Primat.

—Se face apelul nominal.

Presenţi 12

Absenţi 3

Inalt Prea Sf. Mitropolit Primat Preşedinte. Şedinţa este deschisă

—Se citeşte sumarul şedinţeĭ precedente din ḑiua de 19 Octombre.

Inalt Prea Sf. Mitropolit al Moldoveĭ: Inalt Prea Sfinţite şi Prea sfinţiţĭ Părinţĭ şi fraţĭ! Am ascultat cu multă răbdare citirea acestuĭ sumar, însĕ după obiceiul care este, trebuia să ni se citéscă un adevĕrat sumar al şedinţeĭ, iar nu ceea ce s'a vorbit în detaliu, căcı acésta se publică într'o broşură deosebită, unde se trec tóte discuţiunile S-tuluĭ Sinod. In sumar trebue să se trécă numaĭ punctele principale, aşa dar aşĭ crede că ar fi bine să nu se maĭ trécă în sumar discuţiunile aşa în detaliŭ, căcĭ aceste discuţiunĭ aşa detaliate ne-am obicĭnuit a le citi într'o broşură deosebită.

Dar cu acéstă ocasiune, sa-mĭ daţı voe, Inalt Prea Sfinte şi Prea Sfinţiţĭ Părinţĭ şi fraţĭ, a ridica o altă cestiune. Discuţiunile Sf. Sinod din sesiunea de primă-vară eŭ până acum nu le-am vĕḑut. Eram obicĭnuit ca aceste discuţiunĭ să ni se trimită acasă să le revedem, să le corectăm, şi apoĭ să se trimeată la tipar.

Prea Sf. Arh. Calistrat: S'au trimes la fie-care în parte.

Inalt Prea Sf. Mitropolit al Moldoveĭ: Directorul cancelarieĭ Sf. Sinod ne respunde, cum că s'aŭ trimes la fie care. Dar cine le-a revĕḑut, cine le-a corectat? Eu unul nu le-am vĕḑut, cum s'aŭ scris de aci, aşa s'a şi tipărit, fără să fie revĕḑute de cel ce a vorbit. Aşa suntem obicĭnuiţĭ şi la Senat, ceĭ carĭ avem fericirea şi onórea să facem parte din Senat, ni se trimet acasă, le revedem, le corectăm, şi apoĭ se tipăresc. Ni s'a trimes, dar nu ca să le revedem şi să le corectăm, ci tipărite gata. Acelea decĭ sunt discuţiunile pe larg; dar ceia ce nea citit acum ca sumar P. S. Secretar, Dionisie Craiovénu, este prea în detaliŭ, şi eu aşĭ ruga ca sumarul să fie cât se póte de scurt, să se trécă numaı punctele principale.

Prea Sf. Dionisie Craiovénu Secretar: Mĕ voiu conforma cu dorinţa Inalt Prea Sf. Vóstre.

P. S. Episcop al Rîmniculuĭ: Am cerut cuvêntul şi eŭ tot asupra sumaruluĭ. Dar în urma declaraţiuneĭ P. S. secretar, că se va conforma cu dorinţa I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ, că adecă de astă-ḑı înainte va face un sumar, cred discuţiunea închisă pe acest tărîm. A doŭa cestiune, ce era să râdic, este că nu s'a reprodus întocmaĭ termeniĭ, carĭ

s'aŭ pronunțat în cursul discuțiuneĭ; cum de esemplu în sumar, este trecut proiect de lege, în loc de proiect de regulament. Noĭ nu putem să ne ocupăm aicĭ cu proiecte de legĭ, ci numaĭ cu proiecte de regulament. De aceea, rog ca termeniĭ propriĭ aĭ lucrurilor să se păstreze cu scumpatate.

P. S. Arh. Dionisie Craĭoveanu: Eŭ am credut că fac bine ca să trec în sumar ceea ce fie-care a vorbit. Se póte și controla cu procesul-verbal al ședințeĭ și se va vedea, că este exact ceea ce a vorbit fie-care din membri, căcĭ nu sunt ținut a reproduce totul și în tocmaĭ ceea ce vorbește fie-care.

P. S. Episcop al Rîmniculuĭ: Prea Sânția Sa pune cestiunea, cum se face un sumar... Apoĭ într'un sumar, cum știŭ toțĭ cariĭ am umblat cu un sumar, nu se pune tot ce a vorbit fie-care membru. P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos a adus înaintea nóstră un citat din Evangelie ca argument, și l'ațĭ pus și pre acela, dar ațĭ lăsat lucrurĭ esențiale. Facețĭ numaĭ un sumar, în care să trecețĭ numaĭ partea esențială a discuțiunilor, și nimic maĭ mult.

P. *S. Episcop al Hușilor:* I se va arăta cum sa facă și cred, că în urmă așa va face.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos; Nu e vorba nicĭ de arătare nicĭ de nimic. Noĭ culegem ródele care le-am semănat, pentru ce să acuzăm pe unul saŭ pe cel-l-alt dintre secretarĭ, căcĭ nimenĭ nu este perfect fără numaĭ unul Dumnedeŭ. Secretarul a credut că e bine să ne aducă înainte tótă activitatea sa, pentru acésta însă noĭ nu ar trebui să'ĭ spunem acum că prea a făcut mult, pentru că nu trebue să uĭtam că altă dată, am cerut să ni se dea tot ceea ce am vorbit, ba și chĭar ceea ce n'am vorbit. Omul din firea luĭ este pretențios și de aceea eŭ unul vě mărturisesc că numaĭ secretar nu așĭ dori să fiŭ, fiind-că sunt sigur că n'am să pot ghici în fie-care di disposițiunile membrilor S-tuluĭ Sinod. In ast-fel de nedomirire s'a aflat și P. S. secretar și omul a preferit să vede, maĭ în totul vorbirea fie-căreĭ membru, credênd că așa ne va mulțămi maĭ bine pentru onórea ce ĭ-am făcut de a-l alege ca Secretar al St. Sinod. Eŭ îl laud de ostenelele ce șĭ-a dat. Dar dacă voițĭ să vě ținețĭ de practica tuturor corpurilor deliberante, atuncĭ să urmăm ca ele, făcênd numaĭ un resumat al discuțiuneĭ. Să înțelege că ideile însemnate și punctele principale ale discuțiuneĭ trebuesc trecute în sumar. Cât pen-

tru desbaterile S tuluĭ Sinod din sesiunea trecută, mĕ asociez şi eŭ la părinteştele cuvinte ale I P. S. Mitropolit al Moldoveĭ, şi regret şi eŭ, că nu mi s'a trimis şi mie ca să revĕd ce am vorbit. Aceste desbaterĭ se publică prin jurnalul S-tuluĭ Sinod, prin Monitorul oficial şi prin cele l-alte ziare. E e dar se citesc de lumea întrégă, se desbat, se comentéză se explic şi se parafraséză. Din desbaterile publicate se conchide la activitatea, a'şĭ putea ḑice chĭar la ființa şi la viața S-tuluĭ Sinod. Când dar discuţiunile S tuluĭ Sinod ar eşi cum aŭ eşit, orĭ-cine este în drept să 'şi ḑică, că noĭ nu facem nimic, saŭ că esprimăm frase neînţelese nicĭ de noĭ, nicĭ de ceĭ ce ne citesc.

Eŭ am să rog pe amicul meŭ de altă dată, pe actualul director al S-tuluĭ Sinod să nu se supere, ci să priméscă cu bună-voinţă acéstă observaţiune părintească a I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ, căcĭ noĭ am vrea să vedem în tótă întregimea lor discuţiunile S-tuluĭ Sinod, pentru ca să se ştie de tótă creştinătatea ortodoxă română ce vorbeşte fie-ce membru al S tuluĭ Sinod, şi ce hotăraşte acest sfânt şi înalt corp al sânteĭ nóstre Bisericĭ Ortodoxe.

Prea Sf. Arh. Calistrat Bârlădénu: Inalt Prea Sfinţite, nu acésta este prima broşură în care s'a tipărit procesele verbale ale Sf. Sinod, ci aŭ maĭ fost şi alte sesiunĭ maĭ înainte, şi s'a urmat regulat cu procesele-verbale.

Acum în sesiunea trecută din Maiu, dacă nu s'a trimes la toţĭ Prea Sfinţiţiĭ membriĭ aĭ S luĭ Sinod să revaḑă procesele verbale, acésta a fost din causă ca, când se căuta un Prea S. membru, nu era ci lipsea. Altul le ţinea 5 6 ḑile. ḑicênd că nu are timp să le revadă, aşa că am fost nevoit să le trimit la tipar aşa cum se găseaŭ, ne adăogând nimic din notele stenografilor.

Inalt Prea Sf. Mitropolit Primat: V'aş ruga să închidem discuţiunea, cu acéstă promisiune din partea biurouluĭ, că pe viitor sumarele şedinţelor vor fi făcute după cum s'a făcut până acum. Pentru partea a doua, ĭarăşĭ ĭaŭ angajamentul formal, că nu se va da la tipar şedinţele Sf. Sinod, până nu vor fi revĕḑute de toţĭ Prea Sânţiţiĭ carĭ aŭ vorbit. Cu acéstă promisiune, vĕ rog să închideţĭ discuţiunea.

Prea Sf. Inocentie Ploeşténu: A fost cam ne regulă cu secretariĭ Sf. Sinod, căcĭ dânşiĭ trebuiaŭ să se ocupe

cu acéstă cestiune. Eu am fost opt anĭ secretar, şi mĕ duceam la fie care în parte să'şi corégă notele. Decĭ nu cred că trebue sa se acuze Prea S. Calistrat, căcĭ datoria era a secretarilor celor vechĭ.

Inalt Prea S. Mitropolit Primat: Nu a acuzat nimenĭ pe prea S. Calistrat, s'a semnalat numaĭ o omisiune din partea biuroului, şi făgăduesc că pe viitor se va îndrepta acea omisiune

Prea S. Episcop al Dunăriĭ de jos: 'Mĭ pare bine că Prea Sf. Inocentie Ploeştĕnu Locotenentul Eparhieĭ S-teĭ Mitropoliĭ a Ungro-Vlahieĭ, a apărat pe iubitul nostru coleg directorul Cancelariĭ Sf. Sinod. Prea S Sa spune că vina este a altora nu a Prea Sf. Sale directoruluĭ. In art. 7 privitor la atribuţiunile secretarilor se ḑice aşa:

Atribuţiunile Secretarilor sunt: a priveghia şi a redacta sub direcţiunea preşedintelui procesele verbale, a face apelul nominal după ordinea ierarhică, a înscrie pe membriĭ ce aŭ cerut cuvêntul, a da citire actelor depuse la biuroŭ, a însemna voturile S-tului Sinod; într'un cuvênt a îndeplini tóte lucrările de cancelarie.

Acésta fac secretariĭ aleşĭ de Sf. Sinod la începutul fie căreĭ sesiunĭ.

Acum să vedem ce atribuţiunĭ are şi directorul S tuluĭ Sinod. Iată ce se ḑice Art. 9:

Art. 9. Atribuţiunile Directoruluĭ vor fi: revisuirea şi corigerea notelor stenografilor, a proceselor verbale, şi a sumarelor ce se vor trimite spre tipărire precum şi tóte lucrările cancelarieĭ; de asemenea păstrarea şi regularea arhiveĭ şi a bibliotecеĭ S-tuluĭ Sinod.

Aşa dar secretariĭ aleşĭ anual de Sf. Sinod nu aŭ respunderea tipărireĭ proceselor verbale, ci tótă datoria remâne asupra Prea Sf. Director al S-tuluĭ Sinod. Şi noĭ profităm de acéstă ocasiune şi mulţumim Inalt Prea Sf. Preşedinte care a făgăduit că pe viitor vor fi trimise la tipar discuţiunile dupĕ ce vor fi revĕḑute şi corectate de către Prea S. S. membriĭ carĭ aŭ vorbit în S-tul Sinod.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Am auzit pe un Prea Sf. membru ḑicênd că s'a acuzat Directorul, nu am acuzat pe nimenĭ, am relevat numaĭ cestiunea că discuţiunile S tuluĭ Sinod s'aŭ tipărit fără să le vedem noĭ carĭ am vorbit, s'a făcut decĭ o scăpare din vedere, care aşĭ dori să nu se maĭ facă pe viitor.

—Se pune la vot sumarul şedinţeĭ precedente cu observaţiunile făcute şi se primeşte.

P. *S. Arh. Dionisie Craiovénu Secretar* : Dă citire adreseĭ D-luĭ Ministru al Cultelor cu No. 167 privitóre la transportarea comisiuneĭ Sf. Sinod înpreună cu delegaţiĭ onor. Minister spre a examina pictura catedraleĭ din Constanţa.

I. P. *S. Mitropolit Primat*: Acésta fiind o cestiune urgentă, v'aşĭ ruga să o terminăm chiar acum maĭ înainte de a continua cu comunicările. După cum vedeţĭ, D. Ministru fixéză pentru mâine întrunirea comisiuneĭ, şi fiind-că S-tul Sinod a însărcinat o delegaţiune din partea sa, şi ca să corespundem la dorinţa D-luĭ Ministru şi la a nóstră, să luăm o hotărâre ca membriĭ să se ducă chiar astă-séră, ca ast-fel mâne să fie acolo.

P. *S. Episcop al Dunăreĭ de jos:* Inalt Prea Sânţite Preşedinte! Negreşit că noĭ trebue să avem deferinţă către adresa D-luĭ Ministru al Cultelor, şi să trimitem comisiunea S-tuluĭ Sinod, ca împreună cu delegaţiĭ D-luĭ Ministru, să mérgă la faţa loculuĭ şi de visu să 'şĭ dea raportul.

Dar între aceste treĭ persóne de care vorbeşte adresa, nu este nicĭ un pictor, şi în sesiunea trecută I. P. S. V. vĕ aduceţĭ aminte, că D. Ministru, asupra dorinţeĭ P. S. Episcop al Huşilor, ne-a ḑis că va trimite şi un pictor. Intre aceste treĭ persóne nu vedem de cât istoricĭ, literaţĭ, ómenĭ de alt-fel fórte culţĭ şi pricepuţĭ, dar nicĭ un pictor.

De aceea eŭ v'aşĭ ruga să faceţĭ cunoscut D-luĭ Ministru, ca să trimită printre delegaţĭ şi un pictor, după cum ne-a tăgăduit primă-vara trecută. O ast-fel de comisiune ar fi de o mare însemnĕtate.

In privinţa ḑileĭ de plecare ar fi trebuit D. Ministru să înştiinţeze pe S-tul Sinod, cu câte-va ḑile maĭ înainte, pentru ca comisiunea să aibă timp a se prepara de drum, care maĭ cu sémă acum pe tómnă este fórte greŭ. Membriĭ S-tuluĭ Sinod nu pot pleca la drum, după cum se luaŭ altă dată ómeniĭ de beilic.

De aceea eŭ aşĭ ruga pe S-tul Sinod să încunoştiinţeze pe D. Ministru şi despre acésta, pentru ca pe viitor să se ştie, că membriĭ S-tuluĭ Sinod aŭ drept la maĭ multă consideraţiune şi menajament, alt-fel se loveşte în prestigiul lor, şi se aduce vĕtămare simţuluĭ religios în popor.

P. S. *Episcop al Rîmnicului*: Am cerut cuvêntul în acéstă cestiune, şi eŭ, care, de şi nu fac parte din comisiunea însărcinată cu studiarea picturilor din Biserica catedrală de la Constanţa, pot vorbi însă ca membru al S-tului Sinod.

De la început o spun, că am sa mě deosebesc în opiniune, de P. S. Episcop al Dunărei de jos. P. S. Sa cere ca numai de cât să mérgă D. Ministru; pe mine nu mě importă cine este Ministru astă-ḍĭ, şi cine are să fie mâĭne. Dar voiŭ lua cestiunea în principiŭ, şi voiŭ ḍice: că un Ministru, póte să mérgă singur, dar póte să trimiţă pe altul saŭ pre alţiĭ. Póte că lucrărĭ importante îl reclamă să nu părăséscă capitala şi atuncĭ el este în tótă libertatea, de a trimite un delegat saŭ maĭ mulţĭ; câţĭ va crede de cuviinţă.

Vin acum la al doilea punct al opiniuneĭ P.S. Episcop al Dunăreĭ de Jos.

P. S. Sa observă că între noĭ aci.....

P. S. *Episcop al Dunăreĭ de jos*: Dacă nu aĭ fost aci în sesiunea trecută cum vorbeştĭ?

P. S. *Episcop al Rîmnicului*: Rog să fiŭ lăsat să vorbesc cum mě pricep.

P. S. *Episcop al Dunăreĭ de jos*: Acum ne dovedeştĭ că nicĭ n'aĭ citit desbaterile S-tuluĭ Sinod, şi dacă nu le-aĭ citit pentru ce vorbeştĭ?

P. S. *Episcop al Rîmnicului*: Vě rog să mě lăsaţĭ să vorbesc. Am venit până la punctul al 2-lea al opiniuneĭ P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos. P. S. Sa ḍice: S tul Sinod să observe D luĭ Ministru, că în comisiunea ce a numit, nu este nicĭ un pictor. Am ḍis'o de la început, şi acum o repet, că aci difer totalmente de opiniunea P. S. Sale, şi iată pentru ce: Dacă D. Ministru numea un pictor, ştiţĭ ce s'ar fi întîmplat? Putea să ia unul din şcóla D-luĭ Mirea şi acela era să fie de acord cu vederile D-sale, şi să ḍică, că lucrarea de la Constanţa este fórte bună. D. Ministru, cred că, a facut mult maĭ bine, de cât cere P. S. Sa. D. Ministru a numit ómenĭ, cariĭ sunt cunoscětori în ale arheologieĭ. Un Odobescu, care în arheologie, ḍic pentru noĭ, s'ar putea numi primul între arheologĭ; un Odobescu face cât 10 pictorĭ. Un Tocilescu, ca şi Odobescu este un bărbat esperimentat în produsul artelor, şi acesta prin urmare face maĭ mult de cât un pictor. Dar despre D. Esarcu

ce putem ḑice? Eĭ, care a făcut acel templu al ştiinţeĭ, ḑic Ateneul? Un arheolog cunóşte tóte şcólele fruntóselor maestriĭ de la începutul şi până în presentul lor. Şi apoĭ este ştiut, că în ţara nóstră arheologia bisericéscă este strâns legată de cea laică.

I. P. S. Mitropolit Primat: P. S. Vóstră criticaţĭ calităţile membrilor comisiuneĭ, nu sunteţĭ chemat aci să faceţĭ acésta.

P. *S. Episcop al Rîmniculuĭ*: Nu fac critică; constat calităţile membrilor comisiuneĭ contestate.

I. P. S. Mitropolit Primat: Ce faceţĭ alt de cât acésta? Rostiţi vĕ asupra adreseĭ D luĭ Ministru.

P. *S. Episcop al Rîmniculuĭ*: Aşa vorbesc, şi arăt, că un arheolog....

I. P. S. Mitropolit Primat: Rog să nu vorbiţĭ asupra calităţilor membrilor comisiuneĭ.

P. *S. Episcop al Rîmniculuĭ*: Eĭ bine! Voiŭ vorbi óre dupre placul P. S. Episcop.....

I P. S. Mitropolit Primat: Nu sunt pus aci ca sa-mĭ placă saŭ să-mĭ displaca, nu aveţĭ cuvîntul de a critica pe membriĭ comisiuneĭ.

P. *S. Episcop al Rîmniculuĭ*: Nu 'ĭ voiŭ cita maĭ mult pe membriĭ comisiuneĭ. Să mĭ daţĭ voie însă, ca să vorbesc în mod generic. Am ḑis, că în asemenea materiĭ face maĭ mult un arheolog......

I. P. S. Mitropolit Primat: Nu vorbiţĭ de arheologĭ, vorbiţĭ de resultatul adreseĭ primita, ca să mérgă membriĭ S-tuluĭ Sinod, saŭ nu, acésta este cestiunea.

P. *S. Episcop al Rîmniculuĭ*: Eŭ nu pot să vorbesc?

I. P. S. Mitropolit Primat: Eŭ nu pot să presidez astfel...... continuaţi Prea Sânte.

P. *S. Episcop al Rîmniculuĭ*: Nu ştiŭ cum să-'mĭ acomodez cuvintele ca să......

I. P. S. Mitropolit Primat: Ca să'mĭ placĭ?!

P. *S. Episcop al Rîmniculuĭ*: Ca să plac I. P. S. Vóstre şi membrilor S-tuluĭ Sinod.

Eŭ găsesc, că D. Ministru a numit fórte bine comisiunea acésta, şi noĭ nu avem, de cât să luăm act de dênsa, şi să invităm pe membriĭ comisiuneĭ nóstre, ca să se înţelégă cu membriĭ comisiuneĭ, numită de D. Ministru, şi să mérga la faţa loculuĭ spre a'şĭ termina însărcinarea, ce li s'a dat.

Maĭ am încă ceva de ḑis. P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos a adaos, că nu merge Prea Sânţia Sa. Eŭ îl rog să mérgă, spre....

P. *S. Episcop al Dunăreĭ de jos*: Eŭ nu sunt membru în comisiune. Dacă aĭ fi luat parte la lucrările S-tuluĭ Sinod din prima-vara trecută, saŭ cel puţin dacă le-aĭ fi citit, aĭ fi putut vedea, că eŭ am fost la Constanţa şi am vĕḑut pictura. N'am ce maĭ cauta acum.

P. *S. Episcop al Rîmniculuĭ*: Nu putem să judecam o opiniune, când este emisă aci. Eu ḑic, că trebue sa mérgă şi P. S. Sa la faţa loculuĭ; fiind-că are un raport, inaintat S-tuluĭ Sinod, pe basa caruia s'a numit comisiunea respectivă. Acolo împreună cu comisiunea alésa din S tul Sinod şi la faţa loculuĭ sa ĭea o hotarîre; pentru ca ast-fel să se termine o-data cu mult vorbita şi mult criticata pictură de la Constanţa.

P. *S. Episcop al Dunăreĭ de jos*: Ţi-am maĭ spus o-dată că am fost la Constanţa şi ştiŭ ce fel de pictura s'a făcut. N'am ce maĭ cauta acum, pentru că nu este al comisiuneĭ a hotărî ceva la faţa loculuĭ, ci al S tuluĭ Sinod, după ce va auḑi opinia comisiuneĭ. Cred că veĭ fi înţeles acum gândul meŭ.

I. P. S. Mitropolit Primat: Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, sunt dator să relevez discuţiunea.

S'a emis douĕ opiniunĭ: una a P. S. Episcop al Dunareĭ de jos, ca S tul Sinod să rĕspundă D-luĭ Ministru, că nu póte sa trimită comisiunea, pentru că între membriĭ însarcinaţi de minister nu figuréză şi un pictor.

A doua opiniune, este a P. S. Episcop al Rômniculuĭ ca orĭ cum să se trimită comisiunea. Vĕ rog să vĕ rostiţĭ acum asupra acestor douĕ părerĭ emise.

P. *S. Episcop al Dunăreĭ-de jos:* I. P. S. Preşedinte! Cestiunea de a se numi în comisiunea d-luĭ Ministru şi un pictor, ba chiar şi maĭ mulţĭ n'a fost ridicată de mine ci de P. S. Episcop al Huşilor în sesiunea de primăvéră când s'a discutat adresa mea.

Daţi-mĭ voe dar să vĕ citez cuvintele P. S. Sale de atuncĭ: înserate în dezbaterile S-tuluĭ Sinod la pag. 47.

„Inalt Prea Sânţite, şi Prea Sânţiţĭ membri! Are să se „alégă comisiunea fórte bine; dar acuma este vorba de „stil, care orĭ cât ar ḑice vre-unul din noĭ că cunóştem „stilul bisericesc bizantin vechiŭ şi maĭ noŭ, tot nu cred

„c'o să aibă deplină cunoştinţă despre el. Eŭ cred că, orĭ „comisiunea alésă orĭ d-nul Ministru, să bine-voiască a lua „împreună „şi vre-o doĭ saŭ treĭ pictorĭ dintre ceı maĭ renumiţĭ, cum este d. e. D. Tătărăscu saŭ D. Popilian. Eŭ propun pe aceştia, fiind-că pe aceştia îĭ cunosc."

La esprimarea acesteĭ dorinţĭ a P. S. Episcop de Huşĭ, D. Ministru al Cultelor Tache Ionescu a bine voit a respunde: „da, da, vom lua." Prin urmare D. Ministru a primit propunerea ce 'i s'a făcut, şi S-tul Sinod a luat act de acéstă declaraţiune, care de altmintrelea era vrednică de tótă lauda.

Eŭ dar cerênd acum ceea ce P. S. Episcop de Huşĭ a cerut primăvara trecută şi ceea ce D. Ministru a făgăduit, nu fac de cât să aduc pe de o parte aminte S-tuluĭ Sinod de declaraţiunea ce ne-a făcut atuncĭ D-nul Ministru; iar pe de alta să 'l rog să aducă la cunoştinţă D-luĭ Ministru aceastā făgăduinţă ca să o împlinéscă. De alt-fel persónele delegate acum de D. Ministru sunt câte-şĭ trele demne de respectul nostru al tuturor.

Unul din eĭ D. A. Odobescu îmĭ este bun prieten; ceĭ l'alţĭ doĭ îmĭ sunt cunoscuţĭ de aprópe şi pe câte-şĭ treĭ îĭ stimez pentru învĕţătura şi serviciile ce aŭ adus ţĕreĭ; dar nu împărtăşesc opiniunea P. S Episcop al Rômniculuĭ, care ḑice că un Arheolog ştie tóte ştiinţele din lume şi póte să înlocuiască cu succes pe orĭ-care specialist în diferitele ramurĭ ale ştiinţeĭ şi ale arteĭ. Pot însă să afirm P. S. Sale, că a trecut vremea enciclopedieĭ şi enciclopediştilor. Astă-ḑĭ activitatea omenéscă şĭ-a împărţit lucrul, şi a luat fie-care om ce a iubit maĭ mult, pentru ca să'l desvolte maĭ mult şi maĭ bine. Acesteĭ legĭ, urmând şi pictura, ea s'a despărţit de ştiinţele positive şi metafisice, a remas pictura pictură, filosofia filosofiă, matematica, matematică, teologia teologie etc. Prin urmare aci fiind vorba de pictură avem nevoe de ómenĭ specialĭ în ale pictureĭ. Cred că a venit vremea şi pentru noĭ să înţelegem ceĭa ce profaniĭ aŭ înţeles de mult.

Pentru aceste motive, eŭ nu împărtăşesc opiniunea P. S. Episcop al Rômniculuĭ, şi rog pe S-tul Sinod să încunoştiinţeze pe D. Ministru urgent, ca să ne trimită printre delegaţiĭ sĕĭ şi vre-un pictor.

P. S. *Episcop al Rîmniculuĭ*: Am cerut cuvêntul din noŭ, nu pentru alt-ceva, de cât ca sa fac o rectificare la

cele dise de P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos. P. S. Sa se vede, că nu a observat, că eŭ când am dis arheolog, nu am înţeles Enciclopedist, ci un om care cunósşte rtele,—cultura popórelor.

Aşa am dis şi ţin să se rectifice acésta.

—Se pune la vot opiniunea P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos ca să se scrie D-luĭ Ministru, ca între membri comisiuneĭ trimişĭ de D-sa, să fie conform promisiuneĭ sale, şi un pictor.

—Se pune la vot şi se primeşte.

—Se comunică de la biuroŭ petiţiunea P. S. Ionichie Bacaónul, prin care cere un congediŭ pentru treĭ dile şi se aprobă.

—Idem douĕ adrese ale Episcopieĭ Huşilor, relative la călugărire şi se trimite la comisiunea de petiţiunĭ.

—Idem petiţiunea d luĭ D. Stănescu, pe lângă care înaintéză spre cercetare douĕ esemplare „Manual de Istoria Sacră a vechiuluĭ Testament" şi se trimet la comisiunea, pentru cercetarea cărţilor didactico-religióse.

— Idem patru adrese ale S-teĭ Mitropoliĭ a Moldoveĭ relative la călugărire, şi se trimet la comisiunea de petiţiunĭ.

—Se comunică şi se citeşte de la biuroŭ petiţiunea D luĭ D. Boroianu, licenţiat în teologie, prin care arată ca la concursul ce se ţine pentru catedra de religiune de la şcóla Normală de institutorĭ, împreună cu D-sa s'a presentat şi Simeon Popescu. care a scris contra dogmelor creştine cum este lucrarea Πνεῦμα.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: I. P. S. Preşedinte P. P. S. S. Părinţĭ şi fraţĭ, din ce e ce s'aŭ citit, am audit o reclamă la care nu mĕ aşteptam; şi acesta mĕ face să-mĭ aduc aminte, că cestiunea acesteĭ persóne Simion Popescu, în adevĕr este încă pendinte la S tul Sinod; că noĭ în sesiunea, mi se pare de acum douĭ anĭ, am cerut de la Facultatea de Theologie, de la decanul Facultăţeĭ, să ni se rĕspundă, cum privesc lucrarea acesteĭ persóne numită *Pnevma* în Simbolul Niceo Constantinopolitan; şi de la Facultatea de Theologie până astădĭ noĭ n'am primit nicĭ un rĕspuns. Aşa dar, noĭ suntem în drept să cerem o ştinţă de la Facultatea de Theologie asupra aceste ideĭ principale fundamentale, cum voiţĭ să ĭ diceţĭ. Când acéstă persónă are ast-fel de ideĭ pe tĕrâmul reli-

gios, cum să se presinte și să fie primit la concurs pentru catedra de religiune de la școla Normală de Institutori!

Cu acéstă ocasiune, dați-mĭ voe să vě spun un fapt, care s'a petrecut sub ochiĭ meĭ în biserica Mitropolieĭ Moldoveĭ. Sunt acum treĭ sěptămânĭ, m'am pomenit că intră în biserică doĭ tinerĭ cu un fel de uniformă. De la ușa cea mare a bisericeĭ, aŭ mers până la mijloc. Acolo aŭ stat șĭ s'au tot uitat în drépta și in stânga, ținênduşĭ mâinele la spate. Eu mě întrebam și mě miram cine să fie aceștĭ tinerĭ? m'am uitat la eĭ până cînd am fost silit să trimet pe un venerabil bětrân arhimandrit să-ĭ întrebe de sunt creștinĭ și de unde sunt? Eĭ aŭ rěspuns că sunt de la Bucurescĭ și sunt de la școla de Institutorĭ, venițĭ în voiajŭ cu ocasiunea vacanțeĭ. Credém că în urma acestor întrebărĭ 'șĭ vor deslega mâinele de la spate; iar dacă am vědut că stau tot așa 'i-am chemat la mine și 'ĭ am întrebat: De unde sunteţĭ D-vóstră?

Suntem din Bucureștĭ, de la școla de institutorĭ.

Mě rog, acolo nu se învață religiunea?

Ba, da.

Apoĭ eŭ am observat că D-vóstră de când ațĭ intrat în biserică nu v'ațĭ luat mânele de la spate și nicĭ nu v'ațĭ făcut cruce ca creștiniĭ; óre acolo se învață religiunea?

—Da se învață.

—Póte că se învață altă religiune?

Ba nu.

In urma acestor observațiunĭ s'aŭ retras și au plecat.

Acum staŭ și observ. Concursul acesta unde se presintă ca concurent acéstă persóna numită Simeon Popescu, ce fel de concurs este și pentru ce catedră. Ni s'a spus că este pentru catedra de religiune.

Acum mě întreb ce suntem noĭ, ce datoriĭ avem în biserică și pentru biserica?

Nu putem să acusăm pe D. Ministru căcĭ și D-luĭ are multe. Ațĭ vědut P. S. Vóstre cum l-a apărat P. S. Episcop al Râmniculuĭ, tot asemenea, îl apěr și eŭ. D luĭ a făcut pe cât a credut, dar noĭ suntem datorĭ să-ĭ atragem atențiunea, dacă trebue să priméscă ca concurent pentru catedra de religiune o asemenea persónă care a scris contra principielor credințeĭ ortodoxe și a simboluluĭ credințeĭ. Am zis.

I. P. S. Mitropolit Primat: P. P. S. S. Părinţi! Voiţi ca acéstă hârtie să mérgă la comisiune conform Regulamentului, saŭ să se tranşeze acum în şedinţă! Dacă primiţi prima părere, atuncĭ orĭ ce discuţiune încetéza şi merge la comisiunea de petiţiunĭ, dacă însă doriţĭ ca să se tranşeze acum, atuncĭ puteţĭ cere cuvêntul.

P. *S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos*: I. P. S te, conform cu regulamentul, acéstă hârtie trebue să mérgă la comisiunea de petiţiunĭ, dar faţă cu urgenţa lucrăreĭ eŭ gândesc că şi comisiunea ar trebui să se presinte cu raportusĕŭ, cel maĭ târziŭ în şedinţa viitóre, pentru că altmintrelea comisiunea de examinare îşĭ continuă neîntrerupt lucrarea sa şi după ce Popescu a rĕmas singur concurent póte comisiunea sa 'l admita şi la oral, du ĕ cum s'a grăbit sa'l admita şi la înscris şi D. Ministru la rândul sĕŭ în graba ce pune întru a ocupa catedrele de religiune cu ómenĭ veniţĭ de pe aiurea în staulul religiuneĭ creştine, póte sa-l confirme de profesor, dacă cum-va nu 'l o fi şi confirmat.

De aceea eu v'aşi ruga să lăsaţĭ să se rostéscă comisiunea şi mâine când va veni cu raportul vom vorbi pe larg asupra acesteĭ cestiunĭ.

I. P. S. Mitropolit Primat: Dacă acéstă hârtie merge la comisiune, atuncĭ orĭ ce discuţiune este închisă.

P. *S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos*: S tul Sinod care a facut Regulamentul, póte ca conform aceluĭ Regulament, s'o trimită şi la comisiune póte s'o şi discute acum, El este suveran. Eu însă vĕ rog s'o trimeteţĭ la comisiune ca s'o avem un raport asupra eĭ şi să audim opinia comisiuneĭ nóstre.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Eŭ sunt de ideĭe ca acéstă cestiune să se tranşeze acum în şedinţă fară să maĭ mérgă la comisiunea de petiţiunĭ.

P. *S. Episcop al Huşilor*: Nu se póte tranşa cestiunea aceésta acum, căcĭ nu maĭ suntem în numĕrul cerut de regulament.

P. *S. Arh. Ieremia Galăţénu*: I. P. S. Preşedinte vĕ rog să-mĭ acordaţĭ un concediŭ de şése dile, cu începere de la 23 ale curenteĭ.

— Se pune la vot cererea de concediŭ a P. S. Arhieru Ieremia Galaţénu şi se primeşte.

I. P. S. Mitropolit Primat: Ne maĭ fiind în numĕrul cerut de Regulament, ridic şedinţa.

Şedinţă vom avea mâine 22 Octombre la orele 2 p. m.
—Şedinţa se ridica şi se anunţă cea viitóre pentru ḑioa de 22 Octombre la orele 2. m.

Preşedinte, Iosif Mitropolit Primat

Secretar, *Dionisie Craiovénu.*

Şedinţa de la 22 Octombrie 1892.

—Şedinţa se deschide la orele 2 p. m., sub preşedinţa I. P. S. Mitropolit Primat..
—Se face apelul nominal
Presenţî 13.
Absenţî 2.
I. P. S. *Mitropolit Primat:* Şedinţa e deschisă.
—Se dă citire sumaruluî şedinţeî precedente.
I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Cer cuvêntul ca să îndreptez o espresiune în sumar, unde să ḑice: din partea S-tuluĭ Sinod s'a cerut de la facultatea teologică ca să se dea un respuns asupra scriereĭ acestuĭ Simion Popescu, despre Pnevma, Prea Sânţitul secretar ḑice în sumar, că nicĭ până astăḑî nu s'a *comunicat*, trebue să se ḑică, că nu s'a primit rĕspunsul.
Acésta am avut de ḑis.
P. S. *Episcop al Rîmniculuĭ:* Am cerut cuvêntul. să rog biuroul, ca asemĕnat angajamentuluĭ ce şi-a luat P. S. Secretar, să se pună în sumar numaĭ aceea ce este esenţial. In şedinţa trecută eŭ am ḑis: D-nul Ministru este în tot dreptul să numĭască în comisiune pe cine va voi; şi dacă a numit pe D-niĭ Tocilescu, Odobescu şi Exarchu, eŭ găsesc, că eĭ sunt bine numiţĭ; maĭ ales că sunt şi specialiştĭ în materie.
P. S. *Arh. Inocentie Ploeşteanu:* Să se şteargă tot ce am vorbit eŭ erĭ.
P. S. *Episcop al Dunăreĭ de jos:* Inalt Prea Sânte Preşedinte! Am cerut cuvêntul ca să vĕ rog a face să se rectifice douĕ puncte în sumarul ce ne-a cetit. Cel întâĭ este privitor la numirea unuĭ pictor în comisiune, ĭar cel de al doilea la mergerea în persónă a chĭar D-luĭ Ministru la Constanţa. Asupra celuĭ întâĭ punct vĕ aduceţĭ cu toţiĭ

aminte, că nu eŭ am cerut D-luĭ Ministru să numéscă în comisiune şi un pictor, ci P. S. Episcop al Huşilor.

Asupra punctuluĭ al II-lea asemenea, nu eŭ am cerut şi pretins D luĭ Ministru ca să mérgă în persónă la Constanţa împreună cu comisiunea S-tuluĭ Sinod, ci D-sa singur s'a oferit la acésta. Orĭ-cine a cetit desbaterile S-tuluĭ Sinod din sesiunea trecută, s'a putut convinge de acestea. Rog dar, pe P. S. Secretar, să bine-voiască a face aceste două rectificărĭ.

—Se pune la vot sumarul cu modificările cerute, şi se primeşte.

—Se citeşte o telegramă a P. S. Arh. Dositei Botoşenénu care arată, că nu póte lua parte la şedinţele S-tuluĭ Sinod până ce nu se va însănătoşi.

—Se ia act.

I. P. S. *Mitropolit Primat*: Alte comunicărĭ nu maĭ avem, acum intrăm în ordinea ḑileĭ.

La ordinea ḑileĭ avem:

1) Raportul comisiuneĭ de petiţiunĭ privitor la cererea ce a făcut erĭ D-nul Boroianu, relativ la catedra de religiune de la şcóla normală de Institutorĭ.

2) Raportul comisiuneĭ pentru cercetarea bugetuluĭ tipografieĭ pe anul 1893.

3) Raportul comisiuneĭ pentru cercetarea budgetuluĭ Revisteĭ „Biserica Ortodoxă Română" pe anul 1893—94, şi

4) Două rapórte ale comisiuneĭ de petiţiunĭ pentru călugărirĭ.

P. *S. Episcop al Rîmniculuĭ*: Adresez o respectuósă întrebare biurouluĭ. Erĭ s'a luat de urgenţă hotărîrea; ca biuroul să trimită D-luĭ Ministru, o adresă în privinţa comisiuneĭ care are să mérgă spre a studia Catedrala de la Constanţa. Intreb biuroul, dacă s'a primit rĕspunsul din partea D-luĭ Ministru, la acea adresă.

D-nul Ministru al Cultelor: Am venit să rĕspund personal la acea adresă.

Ştiţĭ cum s'a născut acest mic incident. P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos a venit cu un raport la S-tul Sinod, şi a spus că nu póte să sfinţească Catedrala din Constanţa, aşa cum sunt picturile în Biserică. S-tul Sinod a luat hotărîrea să numească o comisiune, şi fiind şi eŭ faţă am ḑis, că pe lângă comisiunea S-tuluĭ Sinod, am să trimit şi eŭ o comisiune care va merge împreună.

Dacă P. S. Sa trebue să se gândească când sfinţeşte acéstă biserică, apoi şi noi avem cuvintele nóstre pentru ce am numit o asemenea comisiune. S-tul Sinod a ales o comisiune în privinţa căreia nu m'am amestecat, pentru că S-tul Sinod e stepân să aleagă cum va voi, însă şi eŭ la rândul meŭ tot asemenea cum voiŭ voi. Dacă a'şi fi cerut ca comisiunea S-tului Sinod să se numească din cutare saŭ cutare persóne, atunci şi S-tul Sinod ar fi fost în drept să cérâ, ca în comisiunea ce am numit eŭ, să figureze cutare persóne Acésta ca esplicaţiune, căci ca punct de drept nu înţeleg să discut. Eŭ menţin comisiunea cum am numit'o eŭ. Un singur om era competinte în România, şi acesta este D-nul Lecomte, şi dacă acesta nu primeşte, apoi nu mai este nici un artist care ar fi competinte. Inţelegeţi fórte bine, că şi eu am respunderea mea faţă cu Camera şi Senatul şi faţă cu propria mea conştiinţă, şi nu pot să trimit un incompetent. D-nul Lecomte nu primeşte, şi atunci a rĕmas să compun comisiunea din ne pictori, am luat pe D-nul Odobescu, un om care s'a ocupat de multă vreme de bisericele nóstre; pe D nul Exarhu, despre a căruĭ seriositate nu se îndoeşte nimeni; pe D-nul Tocilescu singur arhiolog, directorul museului de antichităţi. Dar puteam să pun pe ori cine, căci nu e vorba de o comisiune care are să hotărască cu majoritate şi minoritate, nu este cestiunea de acésta, este cestiunea să fie ómeni de bună credinţă şi care să dea hotărîre dréptă şi observaţiun drepte, trebue să fie ómeni cari aŭ cunoştinţă de biserică şi Arhiologie, căci nu este vorba de a fi biserici numai acele care s'aŭ făcut o dată, ci şi acelea care s'aŭ făcut şi în alte timpuri.

Acum, se dice că de ce nu merg şi eŭ.

Eŭ am fost la Constanţa, şi nu am găsit pe Protopopul Prea S. Sale acolo, însă 'l-am întâlnit la gară şi 'mi-a vorbit de pictură şi i-am dis ca să nu să amestece, căci dacă înţeleg să staŭ la discuţiune cu Episcopul, nu înţeleg că trebue să stau la discuţiune cu toţi Protopopii, nu ştiŭ dacă v'a spus acésta. I-am spus apoi că rĕŭ face décă 'mi vorbeşte de un lucru care nu'l priveşte. Am la Minister tablouri fotografiate de tóte picturile catedralei din Constanţa.

P. S. Episcop al Rîmnicului : Vĕ rugăm să ni le trimiteţi şi noĕ, să le vedem şi noi.

D. Tache Ionescu, Ministrul Cultelor: Fórte bine, le voiŭ trimite. Câte-va detaliĭ care 'mĭ le-a dat Prea Sânția Sa, le-am refăcut.

Ne a vorbit de o sântă, care are códele aduse până pe piept, şi am pus de a transformat, ne-a vorbit de un sânt care pórtă crosa papala, s'a transformat, asemenea alte figurĭ care s'aŭ transformat, după indicațiunile, ce ni le-ațĭ dat. Acum e vorba să mérgă comisiunea.

Ințelegeți fórte bine că eu nu pot lăsa Biserica din Constanța aşa. căcĭ am cerut la Cameră creditul necesar, am comandat têmpla şi icónele. Că pictura P. S. Tale nu ți-a plăcut, însă mie îmĭ place, dar la acésta nu trebue să te amestecĭ; poțĭ să te amestecĭ la partea canonica, dacă e făcută conform cu stilul bisericesc, şi în privința acésta aĭ vĕdut'o; pictura însă aĭ ḑis că nu 'țĭ place, însă mĕ ĭertați, mie îmĭ place, eŭ le plătesc nu P. S. Ta, cestiunea este dacă e ceva în contra Bisericeĭ sau nu, la acea pictură.

Comisiunea are să mérgă să vadă, dar încă o-dată, nu este vorba de majoritate şi minoritate, căcĭ P. S. Vóstră ațĭ pus 5 membriĭ în comisiune şi eu numaĭ treĭ, cu tóte că aşĭ fi putut pune şi maĭ mulțĭ, dar nu e vorba de majoritate şi minoritate.

Ceea ce întreb eŭ acum este: maĭ vrea S-tul Sinod să trimită comisiunea? Póte S-tul Sinod să trimita şi un pictor în comisiune. Nu póte însă S-tul Sinod sa-mĭ ḑică să trimit alte persóne de cât acelea în care am eu încredere. Trimitețĭ P. S. Vóstra pictor, eu îĭ voiŭ înlesni mijlócele necesare, dar dacă vețĭ adaoga una sau două persóne, acelea sunt representanțiĭ S-tuluĭ Sinod, nu aĭ meĭ; eŭ nu mĕ opun la persónele pe care le vețĭ trimite P. S. Vóstră, dar tot asemenea cred că şi mie nu puteți sa-mĭ dațĭ alțĭ representanțĭ, de cât ceĭ cariĭ iĭ voiŭ eŭ am facut o alegere fórte înțeléptă, caci sunt responsabil de ómeniĭ cari 'ĭ-am numit, şi cari sunt: D-niĭ Odobescu, Exarhu şi Tocilescu. Decĭ comisiunea Ministeruluĭ, are să se înțelégă cu a S-tuluĭ Sinod, fie că va considera pictura ca bună, saŭ că trebue modificată, aŭ să se înțelégă uniĭ cu alțiĭ, şi vor raporta, dar atuncĭ vom trata în cunoştința de causă, însă astă ḑĭ nu vom trata în cunoştință de causă. In tóte Ministeriile nu este un singur om competinte asupra acesteĭ picturĭ, tot asemenea şi S-tul Sinod, şi P. S. Sa, care nu a fost la Constanța.

P. S. *Episcop al Dunăreĭ de jos*: Mĕ ĭertaţĭ am fost de maĭ multe orĭ, citiţĭ vĕ rog adresa mea către S-tul Sinod.

D. Ministru al Cultelor: Fórte bine, aţĭ fost, dér S-tul Sinod, nu a fost la Constanţa şi trebue să cântărésca părerea comisiuneĭ.

Eŭ întreb pe S-tul Sinod dacă vrea să mérgă comisiunea saŭ nu, şi să-'mĭ comunice ḑiua când are să plece căcĭ eŭ am pus la disposiţiune totul, am dat ordin Prefectuluĭ, ca să pună la disposiţiune trăsurĭ, şi vĕ rog să bine-voiţĭ a hotărî ḑiua ca să comunic şi eŭ membrilor comisiuneĭ mele când are să plece. Décă S-tul Sinod va refuza, eŭ tot voiŭ trimite comisiunnea mea, căcĭ am comandat la Paris maĭ multe obiecte, şi voesc să introduc ca la Buşteni veştmintele preoţeştĭ, şi daca Bisericа nu se va sfinţi, nu a mea este durerea.

Eŭ vĕ rog să-mĭ comunice S-tul Sinod din câţĭ membri se compune comisiunea, şi când are să plece, dacă nu se póte, eŭ nu forţez, pe nimenĭ să mérgă la C nstanţa.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos: I. P. S. Preşedinte! Adresa ce S-tul Sinod a trimis erĭ D-luĭ Ministru de culte şi Instrucţiune publică tot ne-a servit la ceva; căcĭ décă D sa nu a bine voit să ne asculte rugăcĭunea ce am făcut şi să ia în consideraţiune dorinţa nóstră a—S-tuluĭ Sinod: de a numi dupĕ cum convenisem şi un pictor printre delegaţiĭ D-sale care vor merge la Constanţa, cel puţin ne-a dat ocasiunea însemnată de astă-ḑĭ în care ne a arătat cu iuţéla şi căldura vorbei, câte-va din gândurile D-sale asupra economieĭ canonice a Sfinteĭ nóstre Bisericĭ ortodoxe.

Am notat în trécăt câte-va din acestea şi vĕ rog şi pe I. P. S. Vóstră şi pe D. Ministru să-mĭ daţĭ voe să le-relevez.

Maĭ întâĭ D. Ministru ne a spus că D-sa putea să numéscă printre delegaţiĭ sĕĭ *pe orĭ cine ar fi voit* pentru că şi S-tul Sinod a numit membri în comisiune din sânul sĕŭ pe cine a voit, fără ca d-sa să se fi amestecat. Noĭ ştim şi trebue s'o spunem că Ministrul Cultelor este capul departamentuluĭ Cultelor şi al Instrucţiuneĭ publice; dar ştim iarăşĭ că el administréză acest departament conform legilor ţĕreĭ. Aceste legĭ arată cu precisiune calea de urmat în mersul administraţiuneĭ şi Ministrul care voeşte să se conforme cu ele nu face de cât ceea ce aceste legĭ

prevĕd; și dar în cestiunea numireĭ delegaților de carĭ ne ocupăm cred că d-sa nu póte numi *pe orĭ-cine vrea*, cĭ trebue să alégă numaĭ ómenĭ specialĭ carĭ întrunesc calitățile cerute de lege. Alt-fel nici nu se póte admite, pentru că atuncĭ nu se maĭ urmézá conform legilor țĕreĭ, ci conform voințeĭ Ministrului. Acéstă teorie nu se póte susține și să ne ferească D-zeŭ de ea.

O altă declarațiune și maĭ categorică este aceea când D. Ministru 'mĭ ḑice mie „Că pictura P. S. tale nu 'ți-a plăcut, însă mie îmĭ place, dar la acésta, ḑice D-sa, să nu te amesticĭ; poțĭ să te amesticĭ la partea canonică dacă e făcută conform cu stilul bisericesc, dacă nu 'țĭ place P. S. tale 'mĭ place mie, că eu plătesc, nu S. Ta."

Va să ḑică, D-le Ministru, eŭ Episcopul Eparhiot al Dunăreĭ-de-jos nu pot să mĕ amestec de cât în partea canonică a picturei. Dacă este așa apoĭ v'așĭ ruga pe D-vóstră să-mĭ spunețĭ: picturile dintr'o biserică trebue ele să fie saŭ nu canonice, adică conform cu stilul bisericesc admis în întrégа biserică ortodoxă? Noĭ și împreună cu noĭ toțĭ adevĕrațiĭ creștinĭ trebue să créḑă și să mărturiséscă, că tótă pictura din bisericele nóstre nu póte ca să fie de cât canonică. Apoĭ dacă pictura trebue să fie canonică, cum de nu am eŭ Episcopul eparhiot dreptul și datoria să-mĭ spun cuvêntul meŭ asupra picturelor ce se fac prin bisericele ce administrez? Ce, D-vóstră credețĭ că în biserica nóstră ortodoxă maĭ sunt saŭ póte să fie și alte picturĭ carĭ nu sunt canonice? Dacă D-vóstră nu științĭ acésta, să v'o spun eŭ, séŭ dacă nu voițĭ să auḑițĭ de la mine, întrebațĭ pe orĭ-carĭ din P. P. S. S. Mitropolițĭ și Episcopĭ, și dacă nu voițĭ să întrebațĭ nicĭ pre aceștia, întrebațĭ pe orĭ-care preot—ba chiar și pre orĭ-ce adevĕrat creștin și cu toțiĭ vĕ vor rĕspunde, că în Biserica nóstră ortodoxă nu a fost până acum două felurĭ de picturĭ, adecă unele canonice și altele necanonice, ci numaĭ una singură. De! Póte că de acum înainte vom avea durerea să vedem și ast-fel de înstreinărĭ de la regulele liturgice de până acum, ale sânteĭ nóstre bisericĭ ortodoxe române!...

Să vĕ spun drept, eŭ nu pricep ce ațĭ voit să înțelegețĭ adinéurea când îmĭ ḑicéțĭ „să nu mĕ amestec de cât la partea canonică a picturelor." Póte că ațĭ voit să-mĭ spunețĭ că dacă D-vóstră vĕ place pictura bisericeĭ din Constanța și mie nu mĭ place, eŭ nu trebue să mĕ amestec.

Dacă acésta veţĭ fi voit a înţelege, apoĭ eŭ tare m'aşĭ întrista!!

Dar fiind-că este vorba despre plăcerea ce D-vóstră ca Ministru găsiţĭ în acele picturĭ, ĭa să vedem da ă în adevěr picturile aceleĭ bisericĭ, aşa cum ele s'aŭ făcut, v'aŭ plăcut saŭ nu.

D-vóstra ne afirmarăţĭ pe de o parte, că picturile acestea ve place, iar de alta ne spuserăţĭ că D-vóstra ducêndu-ve, vara trecuta la Constanţa si vědênd extravaganţa picturelor, aţĭ îndatorat pe pictorul Mirea Demetrescu ca să modifice unele din aceste imagini în sensul observaţiunilor mele. Ast-fel aţĭ pus de a taiat *códele* de la acea sântă, care le avea pe piept, aţi pus de a schimbat Sântuluĭ Grigore *crosa în cârje*, şi alte multe modificaţiunĭ câte s'au facut în urma ordinuluĭ D-vóstră şi pe carĭ póte ni le va spune comisiunea care se va duce acolo. Faţă cu aceste declaraţiunĭ aşa de categorice, ce aţĭ bine-voit a ne face, orĭ cine s'ar putea sa se întrebe: care din aceste picturĭ v'a plăcut? pentru ca pe cele dintâiŭ aţi pus pe pictor de le-a modificat, iar pe cele de acum, aşa cum s'au modificat, nu le-aţĭ vedut încă.

Se póte, D-le Ministru, ca unele figurĭ din pictura aceleĭ Bisericĭ sa vě fi plăcut D-vóstră cum putea sa-mi placa şi mie şi la orĭ şi cine. Dar aci eŭ cerd că nu póte fi vorba de placerea cutăruia sau cutăruia dintre noĭ.

Noĭ episcopiĭ avem datoria sânta: *Să dăm creştinilor spre închinare imaginil sânţilor aşa precum l-au recunoscut, stabilit şi consacrat tradiţiunile s teĭ nóstre biserice cu multe vécurĭ maĭ 'nainte de noĭ, iar nu chipurĭ cunoscute, carĭ au locuit în oraşul Constanţa ş' carĭ póte să placa unuia sau altuia.* D-vóstra, D-le Ministru sunteţĭ ministrul ţěreĭ nóstre şi noĭ toţĭ fără deosebire vě datorim tot respectul cuvenit. D-vóstră sunteţi chemat de lege să administraţĭ departamentul Cultelor şi Instrucţiuneĭ Publice, şi ca atare puteţĭ sa ne acordaţĭ sau sa ne refuzaţĭ cererile de credit, saŭ de cheltuelĭ, ce am solicitat; dar ca să ne spuneţĭ că cutare pictura vě place D-vóstră şi trebue s'o primim, saŭ că cutare lucru trebue să se faca aşa, iar nu cum să cade, pentru ca aşa voiţĭ D-vóstra, care plat ţĭ; Noĭ membriĭ S-tuluĭ Sinod, eu cel puţin, *nu voiu putea primi în ruptul capuluĭ unele ca acestea, dacă nu va fi conform cu canónele sânteĭ nóstre bisericĭ.*

Aceste revelate să-mi daţi voe sa vĕ spun acum care este entimentul meu intim de care mĕ conduc în administraţia eparhieĭ mele.

Eu D le Ministru orĭ de câte orĭ este vorba să pun vr'o resoluţie saŭ să scriŭ vre o adresă maĭ însemnată, am de regula sfînta să mĕ gândesc fórte mult asupra lor şi maĭ cu sémă când este vorba de vre o cestiune cum a fost de exemplu pictura bisericeĭ din Constanţa, a căreĭ resolvare am credut că nu o pot face singur.

Eŭ sunt încă tênĕr cu vêrsta şi încă cel maĭ tênĕr printre P. P. S. S. Episcopĭ, şi fiind-că 'mĭ-am facut studiile maĭ pe la tóte şcólele lumeĭ civilisate, daca aşĭ fi tratat canónele, regulele şi tradiţiunea sânteĭ Nóstre Bisericĭ cu uşurinţă, colegiĭ meĭ ceĭ maĭ bĕtrînĭ şi înbĕtrîniţĭ în ale bisericeĭ, ar fi putut şi cu drept cuvênt, să-mĭ dică: Heĭ! Prea Sânţia Ta pe lângă ca eştĭ tênĕr, n'aĭ nicĭ creştere bisericéscа.

Acéstă frica unită cu un profund sentiment religios ce nutresc în mine, m'a făcut pe mine, fiŭ de preot, sa am un mare respect de cele sânte, şi să mĕ tem de calcarea canónelor şi a tradiţiuneĭ sânteĭ nóstre bisericĭ maĭ mult de cât de mórte, pentru ca mórtea morală a orĭ-căruĭ om şi cu atât maĭ mult a unuĭ Episcop, este maĭ mare şi maĭ teribila de cât chiar mórtea materială.

Eŭ ştiŭ, D-le Ministru, că Episcopul este stĕpân absolut în Eparhia sa, aşĭ putea dice ca este chiar un fel de autocrat, care nu da socotéla de sufletele ce i s'a încredinţat de cât luĭ D deu; dar în afacerile cele marĭ şi vitale ale bisericeĭ nóstre, unde autoritatea luméscа, D-vóstra D le Ministru, care deţineţi puterea şi aveţĭ partea D vóstră în ele, eŭ am credut şi cred că Episcopul nu trebue să procedeze singur la resolvarea loi, ci sa refere Sinoduluĭ spre a 'i cere avisul sĕu.

Cestiunea bisericeĭ din Constanţa şi în special pictura eĭ facuse, o sciţĭ şi D-vóstră, atata sgomot printre creştiniĭ de acolo şi printre ceĭ ce aŭ fost la Constanţa în cat a trebuit să mĕ duc acolo de douĕ orĭ şi să mĕ încredinţez prin mine însumĭ de cele ce mi se spuneaŭ. Tóte observaţiunile ce am putut face la faţa loculuĭ le am expus S-tuluĭ Sinod în adresa mea pe care aţĭ audit-o şi D-vóstră în sesiunea de primăvară; pentru că am voit să

pun în cunoscinţă pe acest S-t Corp al sante nóstre Biserici şi să împlinesc preceptul S-teĭ Evangheliĭ c re ḑice. „că prin gura a douĕ saŭ a treĭ mărturiĭ, să s a tot adeve ıl“. Eu am chemat tótă Biseri a Romă ă, a să ',ı ḑi ă c êntul sĕŭ.

Iată pentru ce am refeıit eu casul S uluĭ Si od şi iată pentru ce am ḑis că *„nu voĭ sfinţi bis ı ica d'n Constanţa până ce nu voiu avea avısı l S tuluĭ Si ıo l în ı u acésta“*. S-tul Sinod luând în consid raţi ne adresa mea a ales o comisiune din sânul seu care sa mé gă l fa a l culuı să véḑă pictura şi să 'ı refere.

Cu acéstă lucrare s'a t ıminat p cı m s ţı se ' nea de primăvaıă a S tuluĭ Sinod remânênd ca după ınchideıea corpurilor legiuitóre D-vóstıă să vĕ num p d o parte delegaţiı D vóstra, iar pe de al a a e i ıţ. ı d spre ḑiŭa plecăreĭ, ca sa mergem cu toţıı la C ı stanţa.

Tótă vara am aşteptat ınsciinţ 'e D- ós ıă i tocmaı alaltă ieri aţı ıncunoştiinţat pe S tu Sı od că aţĭ d legat din partea D-vóstră pe D nii: Al. O lob c C Exarcu şi Gr. Tocılescu, cerand ı-ne ca d ua ḑi chiı r c mısiun a S-luĭ Sinod să plece la Constanţ E auḑ nd cet · a aceleı adrese şi veḑênd, că printre deleg ţiĭ D ó ră nu exıstı niciĭ un pictor, am rugat pe S-t ıl Sı od să vĕ ducă aminte de cele ce s'aŭ hotă ât ın s siunea de p imă- a 'ă când asupra propunereĭ P. S. Epısc p d Huşı, D vóstra aţĭ bine voit să ne fıgăduıţĭ ch'ar ın ş n ă plenară, că aveţĭ să numiţı şi un p'ctor

S tul Sinod vĕḑênd că obseıv ţ'uı 'le mele sunt dıepte şi folositóre causeĭ a d is să vĕ adu' am n e de acea făgăduınţă şi să vĕ róge să num'ţı p n e delegaţiı D vós 'ı şi vre un pictor. Eu nu véd pentıu e se n' se ia n nume de rĕŭ procedarea nó ra ,ı pentru ce g^nduıĭ ıele să ni se atribue.

Noı, D-le Ministru nu putem á vĕ impunem D-vóstră nimic, pentru că D-vóstră vĕ este dat să av ţı puterea luméscă şı foıţa ın mână, iaı nu nou . Nouĕ ni sa da numaĭ puterea duhovnicea că ş' morală asupıa fletelor cr ştinilor şi asupra duhurilor celor rele ca sı le sc t m pre ele. Noĭ nu v'am impus niciĭ a ta prımăv ıă, nıcı acum ca să numiţĭ şi vre un picto , ci numaĭ v'am ıugat şi D vóstră aţĭ bine voit atun ĭ să ne făgăduiţ acésta. Acum că nu maĭ voiţĭ sa maĭ ascultaţ rugăciunea S tului Sinod, noĭ membrii sĕĭ nu putem de cat să răbdam ca ıntru răbdaıea nóstră să căpătăm sufletele nóstre.

Asemenea dacă n'am înteles să vě impunem dorința și rugăciunea nóstră cu atâ mai puțin, am putut să ne permitem a dis uta per óı ele ce ați delegat. Eu, și pot dice noĭ toțĭ a em înc ed re în e di tul ce ele vor da, întru cât verdictul lor n ı va fi în contra tradițiunilor și a stilului sfinteĭ Nó re Biseiicĭ Ortodoxe.

Eu în tot c ul sunt pu la adăpost pentru că am referit casul S- ului Sinod ca el să se rostéscă asupra luĭ. Ceea e acest sfânt i înalt corp bisericesc va decide va fi b ne dec's și eu me voıu supune cu tótă inima și voiŭ executa 'ntocmaĭ d cisi ınea ce v'a lua.

Domnule Minı tıu! Dupe ce ațĭ erminat cu a ne inpune pictura ca d eı din Constanța, D-vóstră ațĭ binevoit a ne spune că ațĭ comandat d ja la Paris și tâmpla acesteĭ catedrale. Eu și a upra acest ĭ tâmple 'mĭ am făcut în două rânduri observațiunele mele. Intâia dată le-am făcut când m'ațı chemat la mını te și 'mĭ ațĭ arıtat planul lemnărieĭ acel ĭ tâmple și al mobilierului bisericeĭ; iar a doua óră când 'mĭ ațı ·ătat modelurile pictate ale sfinților care au să înfrumus ț ze acea têm lă

Asupra lemnarieĭ tîmoleĭ, vě aduc țĭ aminte, că v'am spus că ea s i sită întru atâta d° proporțiune, în cât nu se póte pune întrânsa tóte imaginile liturgice, carĭ trebuesc să decorez o f ósă templa de biserică, mai cu sémă cum e te ca ed ala dın Constanța unica biserică română din a es ora a a de ıns mnat.

Asemenea când m -aț a t t model ri e picturilor care aŭ să se pue ı acéstă ^ lă v'am declarat net, că mie nu'm pla ace te p' urĭ, pent u ca sun ni te tipurĭ cu totul st ăine de b s r ca nós ă. Știț că v'am spus că mie 'mĭ fac impr u a onor ț g nĭ carı aŭ dat cu apă pe cap și s'aŭ pı ptănat

Nu s·'u da a v țı fi bine voit a ține socotélă de observaț uni e ce am fă ut upra â pleĭ și pictuıelor sale, 'n ĭ aduc însě bıne aminte că nu prea erațı mulțumıțı de aceste obseıvațı nı

Dar să nu a icipez Eu ept să le věd așeḑate în bis r'că și dacă voıu vedea, c nu sunt confoıme cu tradițıunea sfin Nóstı se ici de răsaıit voiŭ referı și despre a ésta S tulu S no , ca să nu greșesc întru ceva.

Despre v stmintele sacre ale acest ı catedrale ne-ațĭ

spus iarăşĭ, că le-aţĭ comandat la Câmpu Lung, ca să se ţeasă din stofă naţională. Eu nu ştiŭ ce fel de stofă vĕ va aduce, dar de sigur că dacă m'aţĭ fi consultat şi pe mine asupra acesteĭ cestiunĭ v'aş fi rugat, să părăsiţi asemenea idee pentru că vestmintele sacre fabricate din stofă naţională aŭ multe inconveniente, din care notez aci pe cele maĭ însemnate. 1) Stofele naţionale sunt maĭ scumpe de cât cele străine. 2). Sunt maĭ puţin durabile. 3) Nu sunt aşa de fin ţesute şi fiind lucrate maĭ numaĭ de lână aŭ să fie mâncate de moliĭ în fórte scurt timp şi 4). Că asemenea stofe sunt întrebuinţate şi la confecţionarea costumelor femeieştĭ. Acest din urmă motiv este pentru mine decisiv. Dacă sentimentul religios este tare scădut, D-le Ministru, în popor acum când el vede pe preot învesmîntat, cel puţin, în Biserică cu niste stofe străine fabricate întradins pentru serviciul bisericesc ; ce se va întâmpla óre atuncĭ când creştini vor vedea pe preoţiĭ lor îmbrăcatĭ cu vestminte fabricate din stofe din care şi femeile 'şĭ fac fote şi zuvelcĭ Eu cred că introducerea stofelor naţionale prin bisericĭ va fi lovitura cea din urmă şi cea maĭ mare ce se va da sentimentuluĭ religios în popor. De acea eŭ n'am să îngăduiesc introducerea lor în biserică.

Pentru a termina vin acum la cestiunea protoereuluĭ contra căruia pare că aveţĭ să vă plângeţĭ, pentru că a lipsit de la Gară când aţĭ venit la Constanţa.

D. Ministru al Cultelor: Nu m'am plâns contra luĭ.

P. S. Episcopul Dunăreĭ de jos : Ba v'aţĭ plâns şi aveţĭ tot dreptul să vĕ plângeţĭ, ba chiar aţĭ fi putut sa 'mĭ cereţĭ să 'l pedepsesc Nu ştiŭ însă dacă protoĭerul a fost înştiinţat de cine-va despre acésta? Căcĭ d că va fi fost înştiinţat, fie de D-vóstră, fie de d. Prefect respectiv şi dacă fiind în oraş şi aflându-se sănătos n'a eşit întru întâmpinarea D-vóstră la gara, dupĕ cum era dator s'o facă, eŭ l'aş destitui imediat, pentru că acésta ar fi una din greşelele cele maĭ marĭ ce póte face un funcţionar. Eŭ însă pot să vĕ asigur şi puteţĭ să vĕ informaţĭ şi D-vóstră de la orĭ cine din ceĭ de la Constanţa că acest protoereŭ este, nu se póte maĭ supus şi maĭ umilit, nu cu Ministrul, seŭ cu Prefectul, dar chiar cu alţi funcţionarĭ administrativĭ de un grad maĭ inferior de cât el. Vĕ rog dar să credeţĭ că dacă nu va eşit înainte la gara şi dacă nu s'a

găsit nicĭ la biserică, când v'aţĭ dus să o visitaţĭ, causa a fost de sigur, că el saŭ n'a ştiut, saŭ lipsea în judeţ pentru inspecţie. Cred că 'l veţı erta. Cât pentru rugăciunea ce v'a făcut la gară, când aţı plecat, în privinţa bisericeĭ din Constanţa ca să grăbiţĭ cu terminarea eĭ, eŭ cred că nu aveţĭ să 'ĭ faceţĭ vre o imputare de necuviinţă, pentru că rugăciunea în sine nu este o faptă rea, maĭ cu sémă când ea are un scop bun şi folositor. Acestea am avut de observat asupra celor-ce, D-l Ministru, ne a vorb t astădı ; şi dacă cum-va în espunerea cestiunilor, am lipsit la vre una din regulele de cuvinţă şi respect ce trebue să avem şi către S-tul Sinod, şi către D. Ministru eu îĭ rog respectos să mĕ ierte.

P. *S. Episcop al Argeşuluĭ* : Eu cred că discuţiunea care s'a început adı nu şı'ar fi avut locul, de óre-ce este o comisiune ınsărcinată de S-tul Sinod ca să se ducă la faţa locului şi să constate pictura, întru cât deviază de la Spiritul Bisericeĭ nóstre. In tot casul eŭ cred că ar fi fost maĭ nemerită discuţiunea după ce s'ar fi primit raportul comisiuneĭ numită de S-tul Sinod şi al celeĭ numite de D. Ministru.

Acum noĭ luăm din noŭ discuţiunea asupra pictureĭ fără să cunóştem de cât numaĭ din desbaterĭ că nu este o pictură bisantină. D-nii Odobescu, Tocilescu şi Esarcu pe care 'ĭ a numit D. Ministru în comisiune, sunt apţĭ de a cunóşte pictura recomandată de sp'ritul Bisericeĭ ortodoxe şi acésta am cunoscut'o din nişte discuţiunĭ ce am avut cu D lor în acé ta privinţă.

Aşa dar eŭ cred, că comisiunea însărcinată de D. Ministru nu maĭ lasă nimic de dorit şi nu este de trebuinţă ca să fie şi un pictor.

P. S *Episcop al Dunăreĭ de jos* : Da! ştiŭ de mult acésta: că orĭ de câte orĭ este vorba de a se face ceva pentru apĕrarea sfinteĭ nóstre Bisericeĭ, contra voinţeĭ Miniştrilor, noĭ preferam maĭ b'ne a se călca drepturile Bisericeı. Cestiune de deprindere, ĭar nu de adevĕrată creştere bisericéscă.

P. S. *Episcop al Argeşuluı*. Rĕmâne acum ca delegaţiĭ pe caıe 'i a numi S tul Sinod sa se ducă împreună cu comisiunea numită de D. Mınistru, să ne aducă raportul, ca în urmă să vedem ce resultate prim'm de la uniĭ şi de la alţiĭ?

Acum să-mĭ permitețĭ a spune, că în comisiunea numită de S-tul Sinod, sunt persóne, care pot să aprecieze pictura și calitățile eĭ, și dacă este bizantină saŭ nu.

De aceea eŭ vĕ rog ca să se înceteze cu discuțiunea și să trimită comisiunea, dupre cum a ḑis D. Ministru, ca în sesiunea acésta să se constate lucrarea și să ni să trimită raportul.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: N'am luat cuvêntul ca să mĕ amestec în discuțiune în principiŭ, de cât numaĭ ca să rĕspund douĕ treĭ cuvinte P. S. Episcop al Argeșuluĭ și să rĕspund că protestez la opiniunea P. S. Sale pentru pictoriĭ noștriĭ, cât pentru meritul persónelor pe care le-a numit D. Ministru, D. Odobescu pe care îl cunosc asemenea și D. Esarcu și alțiĭ, n'avem nimic de ḑis. Sunt persóne cunoscute, cu cunoștințe arheologice. P. S Episcop al Argeșuluĭ, ḑice că sunt maĭ apțĭ de cât pictoriĭ noștriĭ. Apoĭ să-mĭ fie permis a ḑice o vorbă obicĭnuită: C'est trop. Cum? Noĭ n'avem pictor, care să știe să se pronunțe pentru un stil saŭ pentru altul?

P. S. Episcop al Argeșuluĭ: Da, eŭ îndrăsnesc să spun că nu avem. Eŭ nu cunosc pe nicĭ unul.

D. Ministru al Cultelor: Este D. Grigorescu. Eu m'am adresat la D-luĭ și nu primește.

I. P. . Mitropolit al Moldoveĭ : 'Mĭ pare rĕŭ de P. S. Episcop al Argeșuluĭ, că vine să ne spuie asemenea cuvinte.

P. S. Episcop al Hușilor: Eŭ cred că cestiunea póte fi tranșată la moment, S-tul Sinod să hotărască numaĭ ḑiua de plecare, care póte să fie Sâmbătă diminéța; și fiind-că D. Ministru nu se opune ca S-tul Sinod să alégă un pictor. S tul Sinod este liber dar, a numi pe cine va voi. Eŭ, din parte mĭ, ași propune pe D. Pompilianu, care a zugrăvit biserica sântul Gheorghe vechiu; iar dacă nu voițĭ pe acesta, numițĭ pe cine poftițĭ

I. P. S. *Mitropolit Primat*: Permiteți-mĭ să ḑic și eŭ câte-va cuvinte în acéstă cestiune. Nu intru de loc în critica saŭ examinarea pictorilor, de care nu avem cunoș ință oficială.

Iată cum stă cestiunea:

D. Ministru a promis să trimită o comisiune care să cerceteze biserica de la Constanța, și a invitat și pe S-tul

Sinod, să numéscă o comisiune din sînul sĕŭ, care să mérgă împreună cu comisiunea numită de D. Ministru. Acea comisiune s'a ales şi a rĕmas numaĭ ca să se hotărască ḑiua când are să plece. Ieri D. Ministru a comunicat S-tuluĭ Sinod, că comisiunea ce s'a ales să plece, fiind-că ceĭ însărcinaţĭ de D-sa sunt gata de plecare. Pe S-tul Sinod l'a împedecat numaĭ lucrul acesta, că D. Ministru a ḑis în sesiunea trecută că va numi şi un pictor.

Acum când D-sa nu se împotriveşte şi ḑice că S-tul Sinod póte să numéscă şi un pictor, puteţĭ numi unul.

P. S. *Episcop al Dunăreĭ de jos*: N'a fost vorba ca noĭ să numim pe pictor, ci D. Ministru a rĕspuns afirmativ la dorinţa exprimată de P. S. Episcop al Huşilor.

I. P. S. Mitropolit *Primat*: Acum D-l Ministru nu se refusă ca să numéscă şi un pictor pe care îl vom găsi noĭ. V'aşĭ ruga dar să stîrşim cu discuţiunea şi să decideţĭ ḑiua plecăreĭ. Cât pentru persónă dacă hesitaţĭ, eŭ aşĭ propune pe D. Tătărăscu.

D. Ministru al Cultelor: Nu merge, pentru că este bolnav. Eŭ m'am adresat D luĭ Grigorescu şi n'a primit.

I. P. S. Mitropolit *Primat*: Atuncĭ nu s'ar putea fără să mérgă şi un pictor?

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: Noĭ nu putem să trimitem de cât comisiunea ce am ales; căcĭ dacă D. Ministru n'a putut găsi pictorĭ, noĭ n'avem şi maĭ puţin să găsim. Lucrul s'a decis ast-fel de D. Ministru.

I. P. S. Mitropolit Primat: Eŭ vĕ rog să hotărîţĭ ḑiua plecăreĭ comisiuneĭ.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Eŭ am cerut cuvêntul asupra a două puncte: primul punct este asupra pictoruluĭ şi al 2-lea asupra comisiuneĭ alésă de S-tul Sinod. Să încep cu comisiunea alésă de S-tul Sinod.

Eŭ găsesc de prisos acéstă comisiune, din partea şi dintre membriĭ S-tuluĭ Sinod, când D. Ministru vine în mijlocul nostru, négă meritul şi nu recunóşte nicĭ unuĭ membru din S-tul Sinod nicĭ atâta cunoştinţă, dupre picturile bisericeştĭ dupre stilul bisericeĭ ortodoxe. Noĭ care am crescut în biserică să nu avem nicĭ atâta cunoştinţa de stilul bisericesc bizantin!! Când D. Ministru a ḑis că nicĭ unul dintre membriĭ S-tuluĭ Sinod nu avem cunoştinţă pentru

ce să maĭ mergem noĭ acolo?

Al doilea punct este pictorul. Se scólă un P. S. Episcop şi spune că noĭ nu suntem capabilĭ, şi apoĭ ne propune ca pictor pe D. Le Compte.

D. Ministru al Cultelor: D. Le Compte nu primeşte.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Nu este cestiunea dacă primeşte saŭ nu. Noĭ îl cunóştem şi 'l recunóştem şi meritele d-luĭ Le Compt în architectura monumentelor antice. Aci este cestiunea de pictură, iar nu de architectură. D. Le Compt este architect distins care restauréză monumentele vechĭ, străbune şi pune pictorĭ streinĭ; aşa cum a făcut la Iaşĭ, dar numaĭ pictor nu este. La Sf. Treĭ Ierarhĭ în Iaşĭ a pus pictorĭ streinĭ, m'am dus şi eŭ se vĕd ce se face în biserică, dar mergerea mea acolo a pricinuit o mare nemulţumire unora. Iată ce mi s'a facut mie de către ómeniĭ d-luĭ Le Compt, pe care 'l stimez, 'l cunosc şi mĕ cunóşte. Eŭ nu pot să sufer atâta dispreţ pentru noĭ şi atâta degradare persónelor bisericeştĭ. Ce suntem noĭ şi ce păzim noĭ în biserică? Să inşire caĭ verḑĭ pe pereţĭ cum s'a făcut la Cimitirul Eternitatea de la Iaşĭ şi numaĭ când am făcut eŭ gură s'a tras câte un transparent peste acele figurĭ góle. Nu s'a ţinut biserica nóstră şi simţul religios aşa. Arta pictureĭ o priveşte într'o representaţie de figurĭ de costume cu care este îmbrăcată, aşa cum a fost în tîmpurile trecute când s'a găsit representată cu penelul în mod artistic, dar nu cu pămătuful.

Aşa dar când nouĕ ni se négă că nu avem nicĭ atâta cunoştinţă despre pictură ca să cunóştem care e buna şi care e rea pentru ce să maĭ mergem la Constanţa, pentru ce să maĭ trimitem comisiune acolo? Stimez pe persónele pe care le a ales D. Ministru. Nu cunosc eŭ pe d. Odobescu, pe d. Esarcu şi alţiĭ? sunt ómenĭ cu cunoştinţe arheologice dar nu de pictură. Inţeg că şi în privinţa pictureĭ să aibă cunoştinţe archeologice, dar nu cunoştinţe ca un pictor. Cât pentru cele ḑise de P. S. Episcop al Argeşuluĭ ca noĭ nu avem pictorĭ eŭ protestez contra acestor cuvinte.

P. S. Episcop al Argeşuluĭ: Prin acésta am ḑis, că avem pictorĭ bunĭ, dar n'avem zugravĭ bunĭ.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Vĕ rog să mĕ ertaţĭ, că noĭ avem pictorĭ pe d. Grigorescu pe care cu toţiĭ 'l cunóştem, pe d-nélui trebuea să-l fi ales.

P. S. Episcop al Dunareĭ-de-jos: Afirmaţiele P. S. Episcop

de Argeș cum că avem pictorĭ bunĭ dar n'avem zugravĭ bunĭ, sunt o nouě descoperire în arta picturei. Dar eŭ nu'l felicit de acésta.

D. Ministru al Cultelor: M'am adresat și nu primește.

I. P. S. *Mitropolit al Moldoveĭ*: In cât pentru d. Tătărescu știm cu toțiĭ că este bolnav și nu póte să mérgă. Aud pronunțându-se numele d-luĭ Pompilian. D. Pompilian póte se va maĭ fi obicinuit să facă picturĭ maĭ ortodoxe, nu picturĭ de salon, cum a făcut la St. Gheorghe Vechĭ.

Noĭ nu vorbim aicĭ în adunare publică, vorbim într'un corp matur și serios. Maĭ nainte în biserică picturile nu se făceaŭ după ideia unuĭ pictor, orĭ cât de artist și de consumat ar fi fost el în arta picturei, trebuia să țina obiceiul consfințit de vécurĭ în bisericile nóstre ortodoxe, în privința stiluluĭ.

P. S. *Inocentie Ploeșténu*: Trebue să lucreze după model.

I. P. S *Mitropolit al Moldoveĭ*: Negreșit că trebuia să lucreze dup model. Trebuia să aba în vedere aranjamentul, mobilierul, tîmpla, etc. Apoĭ să mi le facă D-nu Le Compt după ideea D-sale, eŭ nu primesc acésta în bisericile ortodoxe.

Eu am mers la biserica St. Treĭ Ierarhĭ, am vĕḑut cum s'aŭ dispus locurile și am ḑis: aicĭ sa se pună tâmpla pentru că eŭ nu voiŭ să mi se facă tâmpla ca cea de la Curtea de Argeș, numaĭ cu douĕ icóne. Acolo unde înainte de ardere era o tâmplă frumósa acum la restaurare nu s'a găsit loc pentru icóna hramuluĭ.

P. S *Episcop al Argeșuluĭ*: Cu părere de rĕŭ mĕ vĕd nevoit să respund protestăreĭ pe care a făcut'o I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ. Să mĕ erte că nu m'a înțeles cum am ḑis eŭ; nu am vorbit adică contra pictorilor de astăḑĭ; ci trebue să recunóștem că zugravĭ de bisericĭ, întru totul aptĭ și șcóla bisantină, nu avem. Singuriĭ carĭ să cunóscă puțin, sunt Grigorescu și Tătărescu; dar póte că nicĭ D-lor nu aŭ cunoștință de vechia pictură bisantină, Eŭ cunosc ce va să ḑică pictură bisantină, și de aceea 'mĭ am și procurat câte-va tablourĭ în stilul acesta, pe carĭ le admiră ceĭ ce le vĕd.

In ceea ce privește biserica de la Curtea de Argeș, I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ nu are dreptate să o critice, căcĭ ea e admirată de tótă lumea

'Mĭ spune că tâmpla nu e făcută în stilul bisericesc. La începutul creștinătățeĭ ast-fel se făcea tâmpla, în urmă s'a

complectat cu icónele pe care le vedem astă ḑī împodobind catapetésma. La Curtea de Argeş nu permitea spaciul a se picta icónele în numĕr complect, şi de aceea s'a acomodat pictura tâmpleĭ, acestor împrejurărĭ. Dacă maĭ 'nainte a fost o tâmplă complectă a fost lipsită de proporţie în acelaşĭ timp în comparaţie cu mărimea bisericeĭ. Treĭ tâmple s'aŭ schimbat: ântaĭa a fost de pĭatră ca cea de la Antim, în urmă s'a făcut alta de lemn şi în fine aceea care a ars cu focul cam pe la anul 1864.

Eŭ cred că I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ 'şĭ retrage protestul ce a făcut în contra mea cacĭ nu am zis nimic de pictoriĭ noştriĭ că nu ar avea adică cunoştiinţă de pictură. I. P. S. Sa trebue să laude biserica de la Curtea de Argeş aşa cum este lăudată de tótă lumea, atât în privinţa interioruluĭ cât şi a exterioruluĭ.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Ne maĭ avînd nimenĭ cuvêntul, discuţiunea este închisă. Acum vĕ rog sa hotărâţĭ ḑiua când are să plece comisiunea.

Vocĭ: Poĭ-mâĭne Sâmbătă.

I. P. S. Mitropolit Primat: Prea bine Sâmbătă.

D. Ministru al Cultelor: Eŭ voiŭ comunica şi celor alţĭ membri ḑiua de Sâmbătă, ca eĭ să mérgă la Feteştĭ.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos raportor, citeşte raportul comisiuneĭ de petiţiunĭ relativ la cererea d-luĭ D. Boroianu în cestiunea concursuluĭ pentru catedra de religiune de la şcóla de Institutorĭ în coprinderea urmĕtóre:

Inalt Prea Sânţite Stepâne,

Comisiunea de petiţiunĭ fiind obligată prin decisiunea S-tuluĭ Sinod din şedinţa din 21 a curenteĭ, a lua în cercetare şi a se pronunţa de urgenţă asupra celor cuprinse în suplica d-luĭ D. Boroianu, luând în observaţie conţinutul eĭ a vĕḑut că coprinde următórele:

Petiţionarul arată că pentru catedra de religiune de la şcóla Normală de Institutorĭ din Capitală la care şi petiţionarul concurase, juriul s'a compus din D-niĭ T. Maiorescu ca preşedinte D. N. Nitzulescu numit ex oficio şi D. Cireşénu eşit la sorţĭ. Juriul prin verdictul sĕu a recomandat Ministruluĭ ca profesor pe părintele Simion Popescu, de ale căruĭ scrierĭ S-tul Sinod este sesisat, dand prin acésta să se înţelégă, că la noĭ în ţară se pot înlă-

tura prevederile legale, cari cer celor ce voesc a se presenta la concurs licenţa în Teologie, dupre cum se pot nesocoti şi invĕţăturile creştine prin scrierĭ ca Πνεῦμα, lucrată de părintele Popescu. Petiţionarul care este licenţiat al Facultăţei nóstre de Teologie, supuind acésta la cunoscinţa S tului Sinod întru cât catedra amintită este de religiune, se rógă a se hotărâ cele ce va găsi de cuviinţă, de óre ce e tiunea părintelui Popescu este încă pendinte la S-tul Sinod, cu tótă demisiunea ce a presentat Părintele Popescu de la Facultatea de Theologie.

Comisiunea vĕdênd gravitatea celor descrise, şi observând lucrările S-tului Sinod din trecut a constatat:

1) Că aşa numitul preot Simion Popescu a început a se face cunoscut S-tuluĭ Sinod încă din 1889 când cu petiţia înregistrată la No. 116 Noembre 5 a înaintat un catehism spre cercetarea şi aprobarea S tului Sinod. Acest catechism trimis la comisiunea respectivă a fost înapoiat S-tuluĭ Sinod cu referatul înregistrat la No. 29 prin care comisiunéa opinéză că S-tul Sinod să pună în vederea petiţionaruluĭ S. Popescu să probeze: a) daca a obţinut voe de la Moise Toma, autorul catechismuluĭ, saŭ de la moştenitoriĭ sĕĭ ca să emendeze, amplifice şi editeze în maĭ multe ediţiunĭ acest catechism şi b) să lămuréscă S-tul Sinod, dacă taţă cu contradicerile ce există între numele sĕu din petiţiunea sa şi din adrèsa S-tuluĭ Sinod, este preot saŭ simplu laic.

„Acéstă lămurire, dice comisiunea de atuncĭ, este cu atât mai necesară cu cat persóna în cestiune se presintă ca autor al uneĭ cărţĭ didactico-religióse, menită a cultiva generaţiunile viitóre ale ţĕreĭ nóstre. Şi tot cel ce voeşte să fie dascălul poporului român trebue să aibă o posiţiune bine stabilită atât în biserică cât şi în societatea nóstră" Lămuririle acestea, cerute de comisiunea aceea şi făcute cunoscut aşa numitului preot S. Popescu prin adresa S tuluĭ Sinod No. 68 din 2 Iunie 1890 nu le-a presentat nicĭ până acum S-tului Sinod.

2) In anul 1890, în urma propunereĭ făcută de I. I. P. P. S. S. Mitropolitii şi Prea Sânţitul Episcop al Dunăreĭ-de-jos asupra cărţei preotuluĭ S. Popescu intitulată Πνεῦμα in Nicaeno Constantinopolitanum, cum şi a însemnatelor discuţiunĭ urmate în sânul S tuluĭ Sinod s'a găsit că cartea acésta ar fi nu numaĭ suspectă, dar chiar înţesată de

eresii şi cu totul îndepărtată de la învĕţura S-teĭ nóstre biortodoxe de răsărit. Autorul aceleĭ scrierĭ fiind pe atuncĭ profesor suplinitor la Facultatea nóstră Teologică, numit de minister fără ştirea S-tuluĭ Sinod şi a P. P, S. S. Ierarchĭ aĭ bisericeĭ române şi a ţĕreĭ, S tul Sinod a recomandat colegiuluĭ profesorilor Facultăţeĭ de Teologie cartea în cestiune spre a'şĭ da avisul, dacă coprinsul eĭ este sau nu conform cu învĕţĕturile stabilite şi ne schimbătóre al s-teĭ nóstre bisericĭ. Profesoriĭ până în present n'aŭ maĭ rĕspuns la îndatoriurea ce li se pusese de S-tul Sinod, cu tóte repeţitele cererĭ ce lĭ s'aŭ făcut. Faţa cu gravitatea cestiuneĭ D. Ministru de atuncĭ T. Maiorescu vĕḑĕnd alarmarea episcopatuluĭ nostru şi spre a împăciui lucrul a cerut imediat demisiunea părinteluĭ Popescu de la Facultatea de Teologie şi a promis I. I. P. P. Mitropoliţĭ şi Episcopĭ că 'ĭ va retrage şi catedra de religiune ce'ĭ dăduse la şcóla de Institutorĭ, pe ḑiua de 1 Septembre acel an.

Acum însă lucrul se schimbă: Profesoriĭ carĭ s'aŭ refusat a se pronunţa asupra eresieĭ profesate de părintele Popescu vin sub preşedenţia tocmaĭ a D-luĭ Maiore cu a legitima pe părintele Popescu ca bun dascăl de ortodoxie pentru scrierele sale eterodoxe şi a 'ĭ încredinţa conducerea religiósă a viitorilor Institutorĭ aĭ ţĕreĭ.

Comisiunea crede că S tul Sinod conform mareĭ sale îndatorirĭ şi respunderĭ ce are în faţa bisericeĭ şi a societăţeĭ nóstre ortodoxe ar fi bine să se afirme într'un mod maĭ precis şi maĭ hotărâtor. Pentru care opinéză, pe de o parte a pune în întârḑiere pe colegiul profesorilor de la Facultatea de Teologie de a trimete S-tuluĭ Sinod avisul cerut pentru opera părinteluĭ Popescu, numită Πνεῦμα chiar în cursul sesiuneĭ de faţă a S tuluĭ Sinod, iar pe de alta a încunoştiinţa pe D. Ministru de Culte că S-tul Sinod protestéză numirea părinteluĭ Popescu ca profesor de religiune întru cât cartea sa este plină de eresiĭ şi atacă dogmele fundamentale ale credinţeĭ nóstre şi asupra căreia cărţĭ S-tul Sinod aştéptă încă avisul colegiuluĭ profesorilor de la Facultatea Teologică.

Acéstă soluţiune crede comisiunea, că s'ar putea da petiţiuneĭ D-luĭ D. Boroianu, pentru care supune cu respect resultatul acesta la deliberarea S-tuluĭ Sinod prin subscrisul raportor.

† *Parthenie al Dunăreĭ de-jos.*

† *Arh. Valerian Râmnicénu.*

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Eŭ voiŭ să-mĭ esprim mirarea și dorința mea în acéstă cestiune. Mirarea ca până acum n'aŭ primit nicĭ un rĕspuns la cererea ce s'a facut de S tul Sinod. Facultea de Teologie ca sa-șĭ dea opiniunea asupra cărțeĭ intitulată *Pnevma* scrisă de acéstă persónă numita Simeon Popescu rĕspuns cu privire theologice. Cu rabdare ın aşteptarea nóstră, eŭ cer cât maĭ curând să privim acel rĕspuns.

Asemenea ḑic, mirarea mea fiind-ca vĕd pe acéstă persóna umblând după o catedră de religiune la asemenea ómenĭ venițĭ aci ın mod anormal pe o cale anormala intrat în țară. Mulțĭ românĭ meritoșĭ de dincolo de Carpațĭ aŭ venit aicĭ și aŭ fost primițĭ și îmbrățișațĭ și în tótă viața lor stimațĭ. Dar acesta nu știm ce caută, cum umblă, pe de o parte ca să ia catedra de religiune, iar pe de alta este respins de la Facultatea de Teologie, și acum vine și scóte capul și cere a fi numit unde! la catedra de religiune de la școla de institutorĭ.

Acesta este dureros pentru noĭ, care am deschis ochiĭ sub cerul acesta, am respirat aerul loculuĭ acestuia și am trăit în mijlocul acestuĭ popor românesc convins în credințele lor stramoșeștĭ creștineștĭ. Să-l pună pe acesta la școla de Institutorĭ.

Dați-mĭ voe să vĕ daŭ două exemple ca să vedețĭ ce fel de ómenĭ religioșĭ ies de la scóla de institutorĭ, unde acest Simion Popescu este suplinitor. Unul că aceștĭ institutorı, carĭ se trimit învĕțătorĭ pe la sate, n'aŭ nicĭ D-ḑeŭ nicĭ religiune, nicĭ nimic, de cât numaĭ ideĭa că nu este D-ḑ ŭ.

După catedră unde este pus, se adreséză la copiĭ și le ḑice. maĭ! ia să întrebı pe tatăl tĕŭ acasă, a vĕḑut el vre-o-data pe D-ḑeŭ?

Ce trist lucru, trist viitor aștéptă pe generațiunea română!

Un alt exemplu pe care, vĕ rog să mĕ iertațĭ, fiind-că l'am maĭ spus și în ședința de ierĭ.

Intr'o Duminıcă. sunt două saŭ treĭ sĕptĕmânĭ de atuncĭ, vĕd intrând pe ușa bisericeĭ doĭ tinerı, îmbrăcațĭ cu un fel de uniformă și cu mâĭni'e la spate. Dupĕ ce aŭ intrat ın biserică aŭ venit cam până pe la mijlocul bisericeĭ. Eu m'am întrebat, ce străinĭ vor fi aceștia, și eĭ ședéŭ tot

cu mâinile la spate. Pe mine m'a intrigat acéstă purtare a lor, fiind-că este o necuviință. Am trimis pe un venerabil bĕtrîn Arhimandrit să-ĭ întrebe de unde sunt, și dacă sunt strĕinĭ saŭ Românĭ.

Acest venerabil Arhimandrit 'i-a întrebat?

„De unde sunteţĭ D-vóstre?

„Suntem de la Bucureștĭ."

„Ce căutaţĭ pe aicĭ?

„Suntem în vacanţă și am venit și noi în voiaj."

Eŭ dacă am vĕḑut că șed tot așa cu mâinile la spate, 'i-am chemat la mine și 'i-am întrebat?

„De unde sunteţĭ D-vóstră?

„Suntem studenţĭ de la școla de Institutori din Bucureștĭ."

„Dar cu ce ocazie aţĭ venit aicĭ?

„Acum suntem vacanţĭ și ne-am luat și noi permisiunea ca sa voiajem."

„Dar ce, la D-vóstră în scóla de Institutorĭ, nu se învaţă religiunea?

„Da, se învaţă."

„Póte că acolo se învaţa o alt-fel de religiune?

„Ba nu."

„Iată de ce vĕ observ, fiind-că de când aţĭ intrat în biserică, aţĭ stat cu mâĭnile la spate. Tótă Lumea s'a închinat, numaĭ D-vóstră staţĭ cu maĭnile la spate și nu v'aţĭ făcut semnul cruceĭ, care este semnul creţinătăţeĭ." După acésta eĭ s'aŭ retras, dar nicĭ nu s'aŭ închinat, nici semnul cruceĭ nu 'și-aŭ făcut.

Prin urmare, iata Institutoriĭ, iată instrucţiunea, care se dă pe tărîmul religiuneĭ în scóla de Institutorĭ.

Eĭ, Noĭ trebue să fim cu ochiĭ deschișĭ asupra acestuĭ punct, și să ne fericim de presenţa D-luĭ Ministru între Noĭ, că avem ocasiunea sa atragem atenţiunea asupra unor asemenea ómenĭ lipsiţĭ de respect, lipsiţi de buna-cuviinţă; și chiar într'un salon când se duc, încă nu se duc așa.

Acésta am avut de ḑis asupra acestei persóne, numită Simeon Popescu, care se presintă ca concurent pentru o catedră de religiune și mĕ unesc cu conclusiunile raportuluĭ.

P. S. *Episcop al Dunăreĭ de jos*: Atunci să votăm conclusiunile raportuluĭ.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Eu mĕ unesc cu con-

clusiunile raportului, de și așŭ fi maĭ avut ceva de observat, dar las pentru o altă ocasiune.

P. *S. Inocentie Ploeșténu*: Acéstă cestiune a luĭ Simeon Popescu, se tratéză de mult în S tul Sinod. Am vĕdut că este îmbrățișat ca om învĕțat. Eŭ așŭ ruga pe S-tul Sinod să facă ultima încercare, să'l chemăm și să vedem dacă persistă în ideile luĭ greșite, saŭ dacă se retrage singur, ca acesta să nu se numéscă o persecuțiune fățișă din partea S-tuluĭ Sinod, fiind-că și asupra celor maĭ marĭ eretici biserica a întrebuințat mijóce de îndreptare.

P. *S. Episcop al Dunăreĭ de jos*: Dar nicĭ nu primim asemenea cuvinte din partea P. S. Tale.

P. *S. Episcop al Hușilor* : P. S. Inochentie Ploeșténu spune că tótă lumea recunóște pe Simeon Popescu de om învĕțat. Eŭ cred că nicĭ între noĭ nu va fi nimenĭ, care să nu-lŭ recunóscă în felul acesta. Eŭ am fost în contact cu părintele Simeon Popescu, ca persónă, am convorbit cu el și am vĕdut în fine, pe cât și eŭ mĕ pricep, că este om de sciință.

După aceea m'am informat de la studențiĭ, care l'aŭ ascultat, că este un bun profesor. Dar greutatea nu constă în acésta, ci în aceea că, pe lângă cele spuse, posițiunea luĭ canonică de preot, nu este cunoscută de biserica nóstră. Nu știŭ dacă a venit vre-o-dată la I. P. S. Mitropolit Primat, să-șĭ justifice posițiunea sa de preot al bisericeĭ ortodoxe.

P. S. Episcop al Argeșuluĭ: Nu servește.

P. S. Episcop al Hușilor: Nu face nimic dacă nu servește. Este cestiunea de preot. Este el preot saŭ nu; este o cestiune care trebue știută. Dacă acésta n'a probat'o și maĭ vin și cele-l'alte suspecțiunĭ asupra cărțeĭ, că n'ar fi ortodoxă, atuncĭ se înțelege că cestiunea se agravéză, și după mine este maĭ grea din partea canonică, că nu 'șĭ-a justificat posițiunea față cu chiriarhul local.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Ca om de știință.

P. S. Episcop al Hușilor: Ca om de știință nu, căcĭ știința nu justifică preoția luĭ. Ca om de stiință póte să ocupe orĭ-ce catedră, fie de filosofie, fie de știință, fie de istorie, etc., numaĭ de religiune nu. Acésta este tréba S-luĭ Sinod să observe; și asupra acestuĭ obiect nicĭ D. Ministru și orĭ și cine ar fi, nu póte să ne ia nouĕ, Sino-

4

duluĭ, acest drept. *Nu póte D. Ministru să ne ia dreptul de supraveghere asupra perdereĭ religiuneĭ. Noĭ trebue să ne îngrijim de acésta și să ne asigurăm de posițiunea canonică a persónelor, care trebue să predea religiunea prin școlĭ în adevěratul spirit al religiuneĭ creștine ortodoxe.*

D. Ministru al Cultelor: Treĭ cestiunĭ sunt aci, însă numaĭ una mĕ privește.

Cestiunea dacă posițiunea canonică este regulată saŭ nu, nu mĕ privește, căcĭ nu cunosc destul de bine regulele canonice.

Cestiunea a doua, dacă a scris saŭ nu o carte cu eresiĭ, ĭar nu mĕ privește, cu atât maĭ mult, că lucrul nu e lămurit, căcĭ vĕd că de doĭ anĭ ține examinarea, prin urmare trebue să fie una din acele probleme de teologie, fórte grea de resolvat, prin urmare nu mĕ privește.

Cât pentru cestiunea a treia, dacă póte saŭ nu să fie profesor, nu avem nicĭ o lege, că laiciĭ nu pot să fie profesorĭ de religiune. Chiar teologiĭ, nu se fac preoțĭ, căcĭ sunt destuĭ licențiațĭ în teologie, carĭ nu vor să se facă preoțĭ, și eŭ am să fac o lege, care să hotărască ca seminariștiĭ și teologiĭ să se facă preoțĭ, căcĭ teologiĭ vor să se facă și sub-prefecțĭ. Când statul ’i-a hrănit gratis, trebue să se țină de angajamentul ce ’șĭ-aŭ luat.

La mine a venit o mulțime de licențiațĭ în teologie ca să céră catedre, și întrebându-ĭ că de ce nu se fac preoțĭ, ’mi-a rĕspuns că nu vor să se facă.

Legea este positivă. S’a întâmplat un concurs la școla normală de institutorĭ, care este o școlă specială și ministrul numește juriul. Juriul s’a compus din doĭ profesorĭ de la facultatea de teologie D-niĭ Cireșénu și Nițulescu, sub președenția D-luĭ Maiorescu. Acest juriŭ s’a întrunit, a luat în cercetare titlurile candidaților, și cercetând neapărat și titlurile luĭ Simeon Popescu, ’l-a admis la concurs. Unul din concurențĭ, a venit la mine și ’mĭ a ḑis că trebue să-ĭ daŭ o catedră, că s’a retras de la concurs cu D. Nițulescu, eŭ însă ’i-am rĕspuns: de ce te-aĭ retras de la concurs, putéĭ să te presințĭ, și din acésta nu poțĭ să tragĭ o poliță asupra mea pentru vre-o catedră. Asemenea s’a dus și la concursul acesta; până la înscris era bun Simion Popescu. Tot asemenea se întâmplă cu tóte concursurile, nu este concurs fără vre un protest cel puțin. Dar nu se póte da o pedépsă în școlă, fără o turburare;

chiar aḑĭ am primit o telegramă că la seminarul din Iaşĭ s'a pedepsit un elev din clasa VII şi toţĭ ceĭ alţĭ s'aŭ pus în grevă, nu ştiŭ dacă aveţĭ şi înalt Prea S-ţia Vóstră cunoştinţă de acésta....

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Graţie spirituluĭ care domină astăḑĭ.

D. Ministru al Cultelor : Şi am zis D-luĭ Vârgolicĭ inspectorul şcolar să cerceteze casul cu tótă seriositatea.

Aşa este spiritul de aḑĭ, I. P. S. nu putem să 'l schimbăm, eu îmĭ bat capul de diminéţă până séra cu acest spirit; nimenĭ nu vrea să-şĭ cunóscă atribuţiunile sale, aşa este în general de sus până jos.

Prin urmare s'a făcut concursul, până aci nu putea nimenĭ să dea în lăturĭ pe Simeon Popescu de la concurs. Eŭ unul nu pot să zic că el este eretic. Este drept ca cel care este profesor de religiune, este dator ca să 'şĭ predea cursul conform cu preceptele religiuneĭ, şi aci S-tul Sinod are un control asupra cărţilor didactice religióse, şi când un profesor comite eresiĭ, neapărat că atuncĭ se semnaléză casul şi se iaŭ măsurĭ. Acum asupra luĭ Simeon Popescu, nimenĭ nu ḑice că în şcólă el vorbeşte eresiĭ, dar numaĭ pentru cartea aceea pnevma, numaĭ pentru acésta cum se póte departa Simion Popescu de la concurs; deci juriul nu póte să-l depărteze de la concurs. Domniĭ Maiorescu, Cireşénu şi Niţulescu, 'l recomandă că a făcut probele splendid.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos: Nicĭ nu se putea alt fel, dacă comisiunea era compusă ast-fel.

D. Ministru al Cultelor : Să 'mĭ daţĭ voe să compun comisiunea din persóne competente, nu puteţĭ zice că D. Maiorescu nu e competinte.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos : In materie de religiune nu este competente de cât cel ce a studiat teologia şi crede nestrămutat în învĕţĕtura sânteĭ nóstre bisericĭ orthodoxe.

D. Ministru al Cultelor. Doĭ sunt de la Facultatea de teologie, unul este dintre ceĭ maĭ vechĭ profesor, D. Niţulescu.

P. *S. Episcop al Dunăreĭ-de jos :* D-vóstră nu ştiţĭ că istoria bisericéscă a d-luĭ Niţulescu a fost censurată de S-tul Sinod şi n'a fost admisă prin şcóle de cât dupe ce a făcut îndreptările ce i s'a arĕtat.

D. Ministru al Cultelor: Ei bine, știți unde ajungem cu acésta? Fie-care este socialistul cuĭ-va. Fie care este puțin eretic, nu se póte ca tótă lumea să fie absolut de curată. A trata despre o cestiune anume care intră în ortodoxia ordinară, și a face la școlă un curs de religiune este o mare deosebire D Simeon Popescu predă cursul de mult la școla normală de institutorĭ și nu s'a ridicat nimenĭ în contra luĭ.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos: Era ĭubit de dascălĭ pentru că se face tuturor tóte numaĭ ca să 'șĭ capete popularitate. In acésta a reușit de minune.

D. Ministru al Cultelor: Atuncĭ se vede că nu 'ĭ-a placut luĭ, căcĭ daca 'l iubeaŭ studențiĭ, profesoriĭ, Ministru ce 'ĭ-a facut sa se retraga? se vede că prin persóna luĭ era un sâmbure de discordie, și d. Maiorescu om cu minte a credut că trebue sa se intórca înd răt. La bibliotecă ĭarășĭ nu este ĭubit, probabil că caracterul sĕu este cam gâlcevos.

Pnevma este scrisă mi se pare din anul 1880, de atuncĭ aŭ trecut 12 anĭ,a poĭ s'a prescris, și póte ca în timpul acesta și-a schimbat ideile.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos: In mat ria de religiune nu este ca în materia civilă saŭ penala. Necredința ca și păcatul nu se prescriŭ. In acésta materie reabilitarea nu se póte face de cât prin întórcere la drépta credința și prin pocăință.

D. Ministru al Cultelor: Nu vreau sa dic nicĭ un cuvênt neplăcut, dar care în S-tul Sinod nu a fost acuzat de eresie?

P. *S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos*: Ni ĭ unul dintre membri S-tuluĭ Sinod n'a fost acusat d eresiă.

D. Ministru *de Culte*: Eu vorbes din trecut și Biserica pentru liniște și concordie a credut ca să facă pace. Nu am audit noĭ când se acuza cutare saŭ cutare Arhiereu saŭ Episcop?

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de jos: De când țiŭ eŭ minte nicĭ unul din membriĭ S-tuluĭ Sinod nu a fost acuzat de eresie, eŭ unul cel puțin nu am fost acuzat.

D. Ministru al Cultelor: Aĭ și P. S. Ta partea P. S. Tale de acuzație.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos: Da, știu și eu acésta pentru că apĕr drepturile bisericeĭ.

D. Ministru al Cultelor: Dar de eresie nu aĭ fost acuzat, sunt alţiĭ care au fost acuzaţĭ de eresie, dar biserica nu a căutat de cât pace şi linişte. Aşa, vĕ spun ca d-nul Simeon Popescu, avênd o comisiune ca acésta compusă din d. Maiorescu şi doi profesori de la facultatea de theologie, a fost recomandat cu nota nouĕ; şi fiind-că reclamantul nu a putut să 'şĭ trécă proba şi fiind-că este acuzat pe nedrept de eresie ca din cauza cărţeĭ aceleia pnevma nu póte fi profesor acésta nu se póte, cestiunea este absolut hotărâtă. Dacă se va dovedi ca în cursul luĭ de religiune nu preda conform cu preceptele bisericeĭ atuncĭ se va depărta, căcĭ unui profesor de religiune nu 'ĭ e permis să predea, de cât în spiritul religiuneĭ nóstre.

P. *S. Episcop al Dunăreĭ de-jos*: I. P. S. Preşedinte! Noĭ, majoritatea comisiuneĭ de petiţiunĭ a S-tuluĭ Sinod, ne-am spus opinia nóstră asupra cestiuneĭ ce ni s'a trimis. S-tul Sinod 'şĭ va spune acum pe a sa. Dar fiind-că D. Ministru a luat cuvêntul în discuţiune şi ne-a spus că cestiunea de eresiă ce se impută luĭ Simeon Popescu este o cestiune controversată; şi vĕdînd de altă parte că nicĭ unul din membrii S-tului Sinod nu ia cuventul ca să rectifice óre-care din ideile emise de D. Ministru, am credut de a mea sacră datorie să ĭau tot Eŭ cuvêntul, ca să clarific cestiunea si să spun *pentru ca să se ştie că dacă S-tul Sinod nu îndrăsneşte el singur şi nicĭ póte să se erige în Sinod ecumenic şi să şi discute dogmele sale, cu atât maĭ puţin va îngădui a i se discuta de alţiĭ;— fie chiar de vre unul din miniştriĭ ţ reĭ.*

Controverse saŭ diverginţe de opiniuni aŭ fost, sunt şi vor fi, D-le Ministru, in tóte cestiunile carĭ agită spiritul uman.

Ast fel este şi póte să fie controversă în filosofiă, în jurisprudenţă, în ştiinţele pozitive, în medicină şi în tóte ramurile de activitate ale omuluĭ. Controverse aŭ ecsistat timp îndelungat şi înc multe şi însemnate, chi r asupra dogmelor credinţeĭ nóstre. Aŭ fost impĕraţĭ puternicĭ care şi-aŭ perdut tronur le şi viaţa combătând religiunea creştină şi dogmele sale; după cum au fost Episcopiĭ cariĭ 'şĭ-aŭ perdut scaunele şi viaţa apărând acestea. Şi pe cât de îndelungate şi de sângeróse au fost suferinţele ce au indurat creştiniĭ de la pĕganĭ ca să facă să triumfeze in credinţa lor, pe atât de marĭ le-aŭ fost luptele contra e-

reticilor carii voiaŭ să răpească religiuneĭ creştine caracterul sĕŭ dumnedeesc. Pentru ca Biserica să ajunga sa spună păgânismulului că aşa trebue să crédă, a trebuit să se lupte mult, să sufere mult şi să capete cu preţ de sânge dogmele sale!

Ast-fel biserica acésta opuind păgânilor răbdarea şi suferinţa, iar ereticilor purerea cuvêntuluĭ şi a resonuluĭ, şi a format încetul cu încetul *dreptarul sĕŭ de credinţă— simbolul—* şi prin decisiunele Sinódelor sale ecumenice a arătat, pe de-o parte creştinilor ce, şi cum trebue să crédă, ca să se mântuiască, iar pe de alta, a închis pentru tot-d'auna *era controversilor* privitóre la credinţa şi la tradiţiiunile sânteĭ nóstre Bisericĭ ortodoxe creştine.

De aceea creştinul ortodox şi tot cel ce voeşte să între în numĕrul drept credincioşilor, şi să pórte în adevĕr şi cu vrednicie acest nume, trebue să crédă cu inima şi să mărturiséscă cu gura dogmele tradiţiuneĭ şi învĕţăturile S teĭ nóstre Bisericĭ, aşa după cum ea şi le-a hotărît şi sfinţit, chiar dacă i s'ar întâmpla să pérdă şi femee şi copiĭ şi tată şi mamă şi orĭ ce fel de bun pământesc.

Apoĭ, D-le Ministru, maĭ marĭ învĕţaţĭ în Biserica creştină, şi a'şĭ putea dice în lumea întrégă, n'aŭ fost alţiĭ de cât Origen şi Arie. Amândoĭ aŭ fost maestriĭ în filosofia şi metafisică; şi pentru că eĭ, credêndu-se a fi maĭ înţĕlepţĭ şi maĭ pricepuţĭ, de cât ceĭ-l-alţĭ părinţĭ aĭ Bisericeĭ, aŭ început să înveţe alt-fel de cum învăţa conştiinţa adevĕrateĭ Bisericĭ ortodoxe. Eĭ bine, amândoĭ aceştĭ marĭ filosofi şi învĕţaţĭ aŭ fost prinşĭ şi încurcaţĭ unul câte unul în plasa neadormireĭ şi supravegghereĭ episcopatuluĭ, şi când s'aŭ vĕdut că învĕţătura lor nu este conformă cu dreptarul credinţeĭ creştine—cu simbolul—atuncĭ aŭ fost aruncaţĭ afară din staulul acesteĭ Bisericĭ.

Dacă dar Biserica creştină n'a putut îngădui unuĭ Origen şi unuĭ Arie înstrăinarea de la învĕţătura drepteĭ sale credinţe, cum credeţĭ D-vóstră că noĭ, Sinodul Bisericeĭ Române avem să tolerăm un om ca Simeon Popescu, care a făcut în cartea sa „Πνεῦμα“ nu un studiŭ ştiinţific şi conştiincios, ci un studiŭ judiţios şi plin de vicleşug asupra cuvêntuluĭ „*Duhul Sfânt*“ ca să póte trage maĭ pre urmă consecinţele ce va voi asupra articoluluĭ al III-lea din simbolul credinţeĭ nóstre? Eŭ nu cred, că S-tul Sinod va face una ca acésta, şi să ne feréscă Dumnedeŭ să o facem

Domnia-voastră, Domnule Ministru, puteţĭ să numiţĭ un asemenea om profesor de religiune la şcóla normală de Institutorĭ şi unde veţĭ pofti; dar şi noĭ avem dreptul să protestăm numirea sa, pentru că cartea ce a scris este trimisă spre judecare la colegiul profesorilor facultăţeĭ de teologie. Dacă Dv. nu veţĭ bine-voi a ţine socotélă de protestut S-tuluĭ Sinod, noĭ nu avem ce face, pentru că nu avem în mână puterea materială, singura care ar putea să vě împedece, dar avem pe cea sufletéscă şi morală şi dacă ne veţĭ tăgădui şi pe acésta, avem cel puţin dreptul să ne spunem opiniunea nóstră şi să stăruim în ea.

De alta parte, Noĭ nu putem să chiemam aci pe Simeon Popescu ca să discutăm cu el. Dacă acest om 'şĭ-ar fi adus vre'o datăaminte că este cleric, n'ar face ceea ce a făcut, şi nu s'ar purta cum se pórtă, ci 'şĭ ar lua inima în dinţĭ şi s'ar duce în faţa colegiuluĭ profesorilor facultăţeĭ de teologie, ca să'şĭ dea acolo îndreptările sale asupra celor scrise în cartea sa. Dar el n'a voit să facă, nicĭ aşa, nicĭ s'a gândit să se *deḑica*; pentru că el, din firea luĭ, fiind cum este şi scriind ceea ce a scris, i se pare că tóte Sinódele ecumenice aŭ greşit, numaĭ el a aflat adevěrul asupra S-tuluĭ Duh şi a darurilor şi acţiunilor sale, pentru luminarea şi mântuirea creştinilor.

Se póte, D-le Ministru, ca acest Simeon Popescu, să fie om de ştiinţă, precum ne spun ceĭ ce voesc să-l cocoloşéscă, dar alta este ştiinţa şi alta este credinţa. Una locueşte în creer, cea l-altă în inimă, una străbate creerul şi'l pune într'o agitaţiune ne ţermurită, cea-l-altă se mulţumeşte cu ceea ce a căpătat; una discută, vorbeşte, să strădueşte şi spre multe se sileşte; cea-l-altă mândră, curată şi fără de prihană, ascultă în tăcere la piciórele luĭ Christos învěţătura sa cea mântuitóre şi fericită va fi dacă o va urma tot-dé.una.

Noĭ, D-le Ministru, nu putem să discutăm credinţa nóstră cu ereticiĭ şi necredincioşiĭ; pentru că nu voim să auḑim cum aceştia în nesocotinţa lor o lovesc şi o batjocoresc. Noĭ voim maĭ bine să ni se ḑică, că nu ştim ceea ce credem—de cât să discutăm cu sófiştiĭ, cari sînt plinĭ de vorbe meşteşugite, dar goĭ de duh, şi de convincţiune. Tertulian, una din cele maĭ austere figurĭ ale primelor veacurĭ creştine respunḑênd celor ce combăteaŭ Creştinismul ḑicea: „Cred, pentru că este absurd să discut.“

Acéstă regulă de credință, acéstă convingere internă și neclătinată a făcut pe cetele de martirĭ să'șĭ verse prețiosul lor sânge pentru învĕțătura evangelieĭ. Pentru aceste jertfe, Creștinătatea le-a fost recunoscĕtóre și a înfrumusețat cu imaginele lor zidurile bisericilor. Exemplul lor ne stă în tóte ḑilele înainte și Biserica ne îndémnă în fie-care ḑi să'ĭ urmăm și să'ĭ imităm.

Acum, să'mĭ dați voe să ḑic ceva și asupra cestiuneĭ invocată de Dv., cum că printre profesoriĭ noștriĭ de religiune uniĭ sunt teologĭ carĭ nu sunt clericĭ, ci laicĭ.

Maĭ întâiŭ dacă ar fi să complectez argumentul acesta ar trebui să mărturisesc, că nu numaĭ uniĭ dintre profesoriĭ de teologie sunt laicĭ, dar că pre la gimnaziele și școlele nóstre primare studiul religiuneĭ nóstre ortodoxe se predă de niște ómenĭ carĭ n'aŭ făcut nicĭ un studiŭ special de religiune. Așa este, dar este fórte rĕŭ.

Dacă ar fi să judecăm cestiunea acésta cu rigórea cuvenită ar trebui să ḑicem și să cerem ca profesoriĭ de teologie de la facultate și ceĭ de religiune de pre la gimnasiĭ și școlele primare să fie toțĭ clericĭ. Așa ar fi bine. Dar eŭ v'am spus D-vóstră că Biserica nóstră ortodoxă română, în spiritul eĭ de toleranță ce tot d'auna a caracterisat-o și o caracterisă, a mers cu indulgența sa până se îngădue tóte acestea. De aicĭ însă nu resultă că precedentele acestea născute în timpurile de lipsă de profesorĭ de religiune constituesc pentru miniștriĭ de culte dreptul de a numi profesorĭ de religiunea nóstră ortodoxă pe orĭ și cine, fie chiar pe un necredincios și eterodox, saŭ eretic, cum este în casul de față.

O, acestea nu se póte!

Doctoriĭ și licențiați în teologie pot să fie profesorĭ de religiune, pentru că eĭ aŭ făcut studiĭ speciale întru acésta și pentru că se presupune că eĭ 'șĭ profeséză religiunea ce predaŭ.

In ḑiua însĕ în care ni s'ar denunța că vre unul din aceștĭ profesorĭ nu ar profesa religiunea nóstră și i-ar veni în minte să introducă inovațiunĭ în credința și învĕțătura nóstră ortodoxă, atuncĭ să fie sigur D. Ministru, că S-tul Sinod îĭ va cere neîntârḑiat ca pe un asemenea profesor să 'l înlocuiască la catedra luĭ; pentru că cine voește să fie dascăl de religiunea ortodoxă în școlele nóstre trebue să mărturisécă cu gura și cu fapta cele ce învață pe

alții după catedră. Acesta este și drept și logic. Alt-fel profesorul nu ar fi de cât uă aramă sunătóre, un speculator de cele sfinte. Acésta trebue s'o știe toți câți predaŭ religiunile nóstre prin școle.

Cum că teologului și prin urmare dascălului de religiune i se cere împreună cu predarea religiunei și profesarea credinței, se învederéză de acolo: că tuturor, dar absolut tuturor absolvenților în teologie de la tóte facultățile din Europa li se cere, când se presentă să obțină titlul să facă mărturisirea de credință a școlei unde a învětat. Ast-fel fac Rușiĭ și Greciĭ ast-fel fac școlele Bisericeĭ apusene și tot așa și Protestanțiĭ carĭ se pretind că sunt maĭ liberĭ și maĭ înaintațĭ în cele ale credințeĭ. Până ce candidatul nu va jura și pe confesiunea ausburgică, eĭ (Protestanțiĭ) nu 'l declară titrat al școleĭ lor.

Noĭ toțĭ licențiațiĭ de la Athena, înainte de a fi proclamațĭ licențiațĭ în Teologie, am făcut mărturisirea de credință ce ni s'a cerut de colegiul profesorilor facultățeĭ de teologie. 'Și 'mĭ aduc fórte bine aminte că am ridicat mâna în sus și am jurat și mărturisit că nu numaĭ vom respecta și păḑi canónele tradițiunea și învěțěturile sfinteĭ nóstre Bisericĭ ortodoxe, dar că nicĭ altora, vom îngădui să le calce și să le desprețuiască.

D. Ministru al Cultelor : Noĭ nu avem acésta.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos : Da nu o avem, dar noĭ Sinodul când am făcut și votat un proect de lege pentru facultatea de teologie ceream si acésta, și póte că o vom obține când-va.

O ast-fel de mărturisire a credințeĭ facem toțĭ archiereiĭ înaintea chirotonieĭ nóstre; pentru că biserica voește să fie asigurată de credința celor ce voesc să ajungă la trépta archierieĭ și să conducă turma creștină cea cuvêntătóre pe calea mântuireĭ.

Pentru a complecta observațiunele mele asupra luĭ S. Popescu adaug și acestea, că acest om a lucrat materialul cărțeĭ sale Πνεῦμα maĭ întâĭ în formă de articole de jurnal; când însă a věḑut că jurnalele de dincolo îĭ refusă publicarea lor, atuncĭ a adunat la un loc acel material și l'a publicat ca studiu exegetico-dogmatic. De aceea, pe de uă parte coprinsul cărțeĭ și maĭ cu sémă năzuințele sale întru a forța citatele din S-ta Scriptură, ca să scótă din ele sensul ce voia el; iar de alta, conclusiunile cele eronate la

care a ajuns în studiul sĕŭ a făcut pe Metropolitul sĕŭ, vrênd ne vrênd, să 'l gonéscă din clerul sĕŭ.

Dîrj cum este, a trimis acum câţĭ-va anĭ cartea sa Sinoduluĭ nostru care nu a luat'o în consideraţiune, pentru că era cleric strĕin şi póte, pentru că audise cele despre carte şi despre autor.

In urma acestuĭ refus, voind să 'şĭ capete titlul de doctor în teologie a trimis, se dice, cartea sa spre cercetare şi aprobare maĭ întêĭ la şcólele Bisericeĭ catolice şi apoĭ la cele protestante. Pe urmă s'a adresat la facultatea din Cernăuţĭ şi mi se pare că şi la a nóstră.

Tóte aceste şcolĭ 'ĭ-aŭ dis: bună o fi cartea dar să ne facă autorul şi mărturisirea sa de credinţă în sensul credinţeĭ nóstre. El nevoind să facă acésta, pentru că crede cu tărie numaĭ ceia ce a scris în cartea sa, tóte şcólele l'aŭ respins. Acum a cădut în ţara românéscă, pe acest pămênt ospitalier, şi voeşte cu de la sine şi cu de la laicĭ putere să se facă profesor de religiunea nóstră ortodoxă, el care spune în cartea sa, că în art III al simboluluĭ credinţeĭ nóstre nu este vorba de Duhul Sfînt ca a treia persónă a S-teĭ Treimĭ, ci că cuvêntul acesta este un atribut al luĭ Iisus Christos.

D-le Ministru, Noi am jurat în şcólă şi în biserică, înaintea luĭ Dumnedeŭ şi a oamenilor, că vom păstra şi apăra depositul cel sacru al credinţeĭ ce ni s'a încredinţat de următoriĭ Apostolilor. Noĭ trebue să ne ţinem de acest jurământ şi să ne apărăm credinţa nóstră, dacă voim să rĕmânem în concertul mareĭ şi S-teĭ Bisericĭ orthodoxe de rĕsărit

Asemenea şi Simion Popescu, dacă voeşte să fie profesor de religiunea nóstră ortodoxă, n'are de cât să crédă cum credem noĭ, şi să înveţe cum învaţă S-ta nóstră Biserică ortodoxă; iar dacă nu vrea să crédă astfel, atuncĭ nu póte să fie profesor de religiune în şcólele nóstre. Din acéstă dilemă nu póte eşi, orĭ cum ar face şi orĭ ce sprijin i s'ar da de ceĭ marĭ şi puternicĭ aĭ dileĭ.

In cestiune de dogme nu este ca în sciinţă, unde astădĭ credĭ într'un fel şi mâine, cetind altă carte, îţĭ schimbĭ opiniunea; nicĭ cum este în politică unde uniĭ îşĭ schimbă convicţiunile lor după fluctuaţiunile luptelor zilnice. Profesorul de religiune trebue să rĕmâie ferm în credinţa sa şi mărturisirea credinţeĭ ce o predă este o *conditio sine qua non*. El trebue să mărturiséscă, precum am dis maĭ sus,

prin viŭ graiŭ. ceea ce crede și să arate prin faptele de tóte dilele învĕțătura și credința sa.

Un alt argument de ușurare în favorul luĭ Simion Popescu este toleranța ce ni se recomandă. Apoĭ dacă este vorba de toleranță Noĭ membriĭ S-tuluĭ Sinod o spunem sus și tare că Biserica nóstră română a fost, o scițĭ și D-vóstră, D-le Ministru fórte tolerantă, atât cu creștiniĭ eterodoxĭ, cât și cu necreștiniĭ carĭ vin să locuéscă pe pămêntul nostru cel ospitalier și bine cuvântat de D-deŭ.

Biserica nóstră, mulțămită Domnuluĭ, n'a condemnat pe nimenĭ pentru manifestarea credințeĭ luĭ, nicĭ a luat în nume de rĕŭ pe ceĭ ce cred alt-fel de cum crede ea. Dar ca să mérgă cu toleranța până acolo în cât să îngădue eterodocșilor saŭ ereticilor să devie dascălĭ de științele religióse prin școlele nóstre ortodoxe, acésta n'a făcut'o până acum și nicĭ cred că are s'o facă, pe câtă vreme focul drepteĭ credințe străbune, îĭ va încăldi inima. Ast-fel toleranța acésta ar fi pur și simplu o abdicere, o renegare și lepădare de credința străbună.

Eŭ, cel puțin, am dat alarma la timp și 'mi-am spus fără șovăire umila mea opiniune în acéstă cestiune așa de însemnată și așa de delicată. Acum aștept cu nerăbdare să vĕd dacă S-tul Sinod va primi ca Simeon Popescu, să fie profesor de religiune, maĭ 'nainte de a'șĭ fi retractat în mod sincer și categoric, scrierea sa Πνεῦμα, și de a fi dat probe îndestulătóre de a sa adevĕrată întórcere la drépta credință.

Pentru aceste motive, eŭ rog pe S-tul Sinod să priméscă conclusiunile raportuluĭ ce am cetit și să rugăm și pe D. Ministru să ia în considerațiune protestul nostru.

P. S. Episcop al Hușilor: Eŭ n'am nimic de dis; din contră, afirm confesiunea de credință ce a făcut'o P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos, cum este și în Biserica ortodoxă și cum trebue să fie teologul ortodox. Alt fel nu póte să fie de cât așa. Cu acéstă ocasiune voiŭ să fac numaĭ o rugăminte I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ, să ne spună dacă părintele Simion Popescu, s'a presintat vre-o-dată la I. P. S. Sa cu o petițiune, prin care desista la ideile din cartea sa, dupre cum m'am informat.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Nu s'a presentat nicĭ o-dată; n'am cunoștință de acésta.

P. S. Episcop al Huşilor: Atuncĭ póte că s'a adresat la I. P. S. Mitropolit Primat; acéstă ştiinţă o am de la P. S. Piteşténu.

I. P. S. Mitropolit Primat: Nicĭ la mine nu s'a presentat.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: Ar fi bine ca P. S. Piteşténul, care se află de faţă şi de la care ḑice P. S. Episcop al Huşilor că a auḑit acésta, să ne spue şi nouĕ cine 'i-a spus că Simeon Popescu a fost cu petiţiunea la I. P. S Mitropolit al Moldoveĭ. Orĭ acestea sunt numaĭ vorbe ca să scape de rĕspundere pe acest Simion Popescu.

P. S. Episcop al Huşilor: Dacă ar esista o asemenea declaraţiune, negreşit că lucrul s'ar uşura.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Rĕŭ a fost informat P. S Episcop al Huşilor de P. S. Piteşténul că acéstă persónă s'ar fi adresat la mine.

Acest Simeon Popescu nu numaĭ că nu 'mi-a dat vre-o petiţiune, dar nu voeşte nicĭ să ştie de autoritatea nóstră bisericéscă.

Ştiŭ numaĭ că ḑilele trecute a venit în Iaşĭ îmbrăcat cu o reverentă lungă şi cu pălărie pe cap.

A observat biserica, eŭ mĕ plimbam pe d'inaintea eĭ, a observat că sunt şi eŭ acolo, 'mi-a făcut numaĭ un compliment de departe şi a plecat.

A doua ḑi Duminică a venit la biserică, a stat până la apostol şi pe urmă a plecat, dar la mine nu s'a presintat şi nicĭ n'am primit vre-o petiţiune. Prin urmare de la un asemenea om care arată atâta dispreţ pentru autorităţile bisericeştĭ nu se póte cere nicĭ o mărturisire de credinţă.

I. P. S. Mitropolit Primat: Ne maĭ cerĕnd nimenĭ cuvĕntul, pun la vot conclusiunile raportuluĭ. Cine este pentru, să bine-voiască a ridica mâna.

Numaĭ 5 voturĭ.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos; Vĕ rog I. P. S. Preşedinte, puneţĭ la vot cu apel nominal, pentru ca să se ştie de biserica întrégă, câţĭ sunt ceĭ ce apără drépta nóstră credinţă şi cine a slăbit.

—Se pune la vot cu apel nominal şi se constată 9 voturĭ pentru, unu contra şi douĕ abţinerĭ.

Aŭ votat pentru conclusiunile raportuluĭ: I. P. S. Mitropolit Primat, I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ şi Suce-

veı, P. S Episcop al Rîmniculuĭ, al Buzĕuluĭ, al Huşilor, al Dunareĭ de jos, P. S. Aıhiereŭ Ieremia Galățénu, Valerian Rımniceanu şi Calistrat Bârladénu.

A votat contra conclusiunilor numaĭ P. S. Arhiereŭ Dionisie Craiovénu.

S'au abținut P. S. Episcop al Argeşuluĭ şi P. S. Arhiereu Innocentie Ploeşténu.

I. P. S. Mitropolit Primat: Prin urmare S-tul Sinod a primit conclusiunile raportuluĭ.

—P. S. Episcop al Rômniculuĭ, raportor citeşte raportul comisiuneĭ alésă pentru cercetarea budgetuluĭ jurnaluluĭ Biserica Ortodoxa Română.

Comisiunea găsind că budgetul este greşit în calcul este de opinie a se înapoia spre rectificare.

—Se pune la vot conclusiunile şi se primesc.

I. P. S. Mitropolit Primat: Ne maĭ fiind nimic la ordinea ḑileĭ şi ora fiind înaintată ridic şedința

Şedința viitóre va fi pe mâine, la orele 2 dupe amézĕ.

—Şedința se ridică şi cea viitóre se anunță pentru ḑiua de 23 Octombre orele 2 p. m.

† Preşedinte, **Iosif Mitropolit Primat**

† Secretar, *Dionisie Craiovénu*

Sedința de la 23 Octombre, 1892

—Şedința se deschide la orele 2 p. m. sub preşedința I. P. S. Mitropolit Primat.

—Se face apelul nominal şi rĕspund presențĭ 12 P. P. S S. membri, fiind în concediŭ P. P. S. S. Iónichie Bacaónu şi Ieremia Gălățeanu. Iar P. S. Dositeĭ Botoşenénu bolnav.

I. P. S. Mitropolit Primat: Bine-voĭasca P. S. Secretar să dea citire sumaruluĭ şedințeĭ precedente.

P. *S. Dionisie Craiovénu*: I. P. S. Preşedinte, pentru şedința de erĭ n'am făcut nicĭ un sumar, fiind-că D-niĭ Stenografı mi aŭ declarat că nu pot termina pe astă-ḑĭ procesul-verbal, fiind mult de scris.

I. P. S. Mitropolit Primat: Prea Sânțĭ Părințĭ şi frațĭ, ațĭ auḑit cele spuse de P. S. Secretar, că n'a putut face

sumar, pentru că D-nii Stenografi n'aŭ terminat cu prescriptul-verbal.

Acum dacă credeţi, ca să continuăm şedinţa fără sumar cu condiţiunea ca sumarul, care era să se citească astă-ḑi, să se citească în şedinţa viitóre, bine, dacă nu, să ridicăm şedinţa.

Vocĭ: Da, da. Putem continua.

I. P. S. Mitropolit Primat: Atuncĭ, cu învoirea S-tuluĭ Sinod, continuăm şedinţa.

—Se comunică de la biuroŭ adresa D-luĭ Ministru al Cultelor, cu No. 176, prin care rógă pe S-tul Sinod, ca comisiunea a ésă din sînul seŭ pentru inspectarea bisericeĭ de la Constanţa, să plece chĭar mâîne Sâmbătă, cu comisiunea numită de Minister.

—Să ia act.

—Idem, referatul comitetuluĭ redactor al jurnaluluĭ „Biserica Ortodoxă Română“ No. 95 cu budgetul pe anul financiar 1893—1894 rectificat.

—Se trimite la Comisiunea specială.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: I. P. S. Preşedinte, să se citească sumarul şedinţeĭ precedente.

I. P. S. Mitropolit Primat: N'avem sumar, pentru că Stenografiĭ n'aŭ avut timp să transcrie notele.

P S. Episcop al Dunăreĭ de jos: Atuncĭ cer cuvêntul în cestiune de regulament.

I. P. S. Mitropolit Primat: Aveţĭ cuvêntul.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: Regulamentul S-tuluĭ Sinod la art. 15 ḑice: „După deschiderea şedinţeĭ prin constatarea numĕruluĭ legal al membrilor presenţĭ, să citeşte procesul-verbal al şedinţeĭ precedente“.

Conform dar cu acest art., eu cred, că S-tul Sinod nu póte să ţie astă-ḑĭ şedinţă, pentru că trebue să ascultăm şi să verificăm procesul verbal al şedinţeĭ de erĭ, şi pe urmă să mergem maĭ departe.

Dacă credeţĭ că art. 15 este obligator pentru S-tul Sinod, vĕ rog, să suspendaţĭ şedinţa până se va face sumarul, ĭar dacă nu, atuncĭ trebue să luaţĭ o hotărâre contra acestuĭ regulament.

I. P. S. Mitropolit Primat: Am onóre a rĕspunde P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos, că acéstă cestiune am pus'o în vederea S-tuluĭ Sinod, maĭ 'nainte de a fi intrat P. S. Sa in incinta S-tuluĭ Sinod şi am întrebat dacă trebue să nu ţinem şedinţă, fiind că nu avem sumar, saŭ să ţinem şedinţă,

și sumarul să se citésca în ședința viitóre. S tul Sinod a hotărât să ținem ședință, cu condițiunea ca în ședința viitóre să se citescă amêndouĕ sumarele.

Prin urmare, în virtutea consimțimêntuluĭ S tuluĭ Sinod, am deschis ședința

P. S. *Episcop al Dunăreĭ de jos*: Va să dică S tul Sinod a decis să țină ședință și fără să fi audit și rectificat sumarul ședințeĭ precedente. Dacă este asa n'am nimic de obiectat.

I. P. S. Mitropolit Primat: Fiind-că comunicărĭ nu maĭ avem, intrăm în ordinea dileĭ.

P. S. Raportor este rugat a da cetire raportuluĭ comisiuneĭ.

P. S. Episcop al Rimniculuĭ raportor, citește raportul comisiuneĭ pentru cercetarea budgetuluĭ Tipografieĭ Cărților Bisericeștĭ, pe anul budgetar 1893—1894, și conchide la aprobarea budgetuluĭ.

P. *S Episcop al Dunăreĭ de jos*: I. P. S. Președinte, eŭ gândesc că aceste cheltuelĭ n'aŭ să ajungă, pentru că n'aŭ ajuns nicĭ o-dată, și 'mi-e témă să nu trecem și peste acéstă suma de 60.700, sumă care în sine însășĭ este prea mare în raport cu lucrările care se fac la tipografie. Am credut deci de a mea datorie, să atrag atențiunea S-tuluĭ Sinod asupra acestuĭ lucru și anume: că noĭ la tipografie cheltuim prea mult față cu lucrările care se fac acolo. De aceea rog pe S-tul Sinod să vadă dacă n'ar fi bine ca cheltuelile tipografieĭ să fie în proporție cu ceea ce ea lucrézã.

P. S. Episcop al Rîmniculuĭ: Ca raportor sunt dator să dau explicațiunĭ P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos, precum și tuturor membrilor S-tuluĭ Sinod. Disele P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos, dupĕ mine, nu coprind nimic precis. A bănui, că la tipografia Cărților Bisericeștĭ se fac cheltuelĭ prea marĭ și produsul eĭ este prea mic, în acésta nu este dis nimic specific, și eu ca raportor nu pot să daŭ nicĭ un fel de explicațiunĭ. Rog pe P. S. Sa să céră anume ce voiește să cunóscă maĭ de aprópe.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: La ce te-aĭ maĭ sculat să vorbeștĭ, pentru că nimenĭ nu ți-a cerut explicațiunĭ.

P. S. Episcop al Rîmniculuĭ: Dacă P. S. Sa cere de la mine, ca raportor, să-ĭ daŭ explicațiunĭ, eŭ îl rog să céră explicațiunĭ numaĭ asupra celor cuprinse în raport. Dacă însă pune cestiunea pe un alt tĕrâm, eŭ sunt gata

să-ĭ rĕspund, dar nu ca raportor, ci numaĭ ca membru al S-tuluĭ Sinod cunoscĕtor al mersuluĭ tipografieĭ.

P. S. Inocentie Ploeștênu: Tot în sensul P. S. Episcop al Rîmniculuĭ voiam să vorbesc și eŭ, pentru că P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos, nu 'și-a dat ostenéla să vadă ce se lucréză in tipografie, ce material avem și ce cărțĭ de vîndare. Noĭ avem peste o jumĕtate de milion ca fond al tipografieĭ.

Indată ce se va termina Mineele, noĭ vom avea în profitul tipografieĭ de incasat peste o jumĕtate de milion și cu mijlóce fórte restrânse.

Acésta probéză că tipografia lucréză și produce; și când vom ajunge să se desfacă tóte cărțile ce avem, nu vom maĭ avea trebuință de ajutorul guvernuluĭ, ca să ne tot rugăm, cum ne rugăm astă-ḑĭ.

P. *S. Episcop al Dunăreĭ de jos:* Eŭ mi-am espus în termenĭ fórte precișĭ gândul meŭ asupra tipografieĭ cărților bisericeștĭ, și mențin ceea ce am ḑis.

P. S. Episcop al Rîmniculuĭ a ḑis că n'am precisat nimic și n'are la ce să-mĭ rĕspundă. Eŭ nu ĭ-am cerut nimic P. S. Sale, dar pot să-l asigur, că orĭ și cine a fost vreodată în comisiunea pentru cercetarea socotelelor acesteĭ tipografiĭ, a putut vedea destul de bine ce este acolo, afară numaĭ dacă nu va fi fost chĭor, saŭ idiot. Eŭ, P. S. raportore, nu bănuesc pe nimenĭ, nu blamez pe nimenĭ, ci numaĭ am ḑis și repet încă odată, ca cheltuim prea mult în raport cu lucrările ce se fac la tipografia nóstră. Atâ am ḑis, și repet acésta și susțin. Eŭ mi-am spus opiniunea mea. S-tul Sinod este suveran să hotărască ce va voi.

P. S. *Episcop al Rîmniculuĭ:* Rĕspund P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos, nu ca raportor al comisiuneĭ bugetare, ci ca membru al S-tuluĭ Sinod, care am luat parte de maĭ multe orĭ și chĭar cu P. S. Sa în maĭ multe rândurĭ, și am mers la tipografie, ca să luăm socotelele acesteĭ instituțiunĭ și să ĭ constatăm mersul și produsele eĭ.

P, S. Sa a ḑis, că trebue să fie cine-va orb, ca să nu vadă, că în tipografie nu se face nimic.

Aicĭ, eŭ voiŭ intrebuința cuvintele S teĭ Scripturĭ, care ḑice, că „sunt ómenĭ, cari aŭ ochĭ și nu vĕd, aŭ urechĭ și nu aud". P. S. Sa a fost împreună cu mine în tipografie, și a vĕḑut ca și mine, că acolo se lucréză ḑiŭa și nóptea la retipărirea cărților bisericeștĭ. Eŭ 'l rog, și să'l rugăm

cu toţiĭ, ca să aibă simţul de dreptate, să se ducă în magazinele tipografieĭ şi va vedea ce capital de cărţĭ tipărite are tipografia nóstră şi atuncĭ numaĭ înarmat de cifre să afirme, dacă acest institut viază, cheltueşte fără să producă nimic.

Maĭ mult. Eŭ rog, pe P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos, să se ducă chiar la Mitropolie, unde I. P. S. nostru Preşedinte, în calitatea sa de Mitropolit Primat, a bine-voit ca să consimţă, spre a se pune la dispoşiţiunea tipogragrafieĭ una din încăperile Mitropolieĭ pentru conservarea produselor tipografieĭ. Şi pe cât ne-am informat—căcĭ acéstă strămutare de cărţĭ s'a făcut nu de mult, şi—acéstă magazie, carea este fórte spaţiósă, acum este pe jumĕtate plină de produsele tipografieĭ.

Aceste ḍise asupra incidentuluĭ râdicat de P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos, voiŭ maĭ spune maĭ amărunţit P. S. Sale, că în tipografia S-tuluĭ Sinod se tipăreşte Revista „Biserica Ortodoxă Română“, care, cu ajutorul luĭ Dumneḍeŭ, şi rugăciunile ómenilor de bine, a ajuns în al 17-lea an al edităreĭ sale; şi nu multe reviste la noĭ aŭ o durată aşa de lungă. Acéstă revistă, avênd o durata de 17 anĭ, însuşĭ materiele tractate şi tipărite aicĭ sunt un capital de recomandaţiune pentru tipografie şi maĭ ales pentru redacţiune.

Apoĭ, să vin la produsele curat bisericeştĭ ale acesteĭ instituţiunĭ, şi împreună cu P.P. S.S. membri aĭ S-tuluĭ Sinod, să rog pe P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos, ca să recunóscă. că tóte cărţile ritualuluĭ nostru, care de ordinar forméză o bibliotecă nu mică, sînt acum tipărite în acéstă tipografie şi maĭ avem de tipărit numaĭ vr'o şapte saŭ opt volume din minee; şi cu chipul acesta se termină reeditarea cărţilor bisericeştĭ de ritual.

Resumându-mĕ decĭ, ḍic, acéstă instituţiune nu trebueşte nicĭ a fi bănuită, nu merită observaţiunĭ atât de aspre. Eŭ cred, din contra cu toţĭ ómeniĭ de bine, că acéstă instituţiune merită laude, şi rog pe P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos, şi pe S tul Sinod, să se unéscă cu mine, şi să recunóscă, că tipografia Cărţilor Bisericeştĭ din contra cheltueşte relativ puţin şi produce fórte mult.

I. P. S. Mitropolit Primat: Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, pun la vot conclusiunile raportuluĭ comisiuneĭ pentru cercetarea budgetuluĭ aceleĭ tipografiĭ.

Să primeşte.

5.

—P. S Valerian Râmniceanu, raportor, citeşte raportul comisiuneĭ de petiţiunĭ pentru tunderea în monahism a fraţilor: Hagi Atanasie Ştefănescu de 60 anĭ, aflat în serviciul S-teĭ Episcopiĭ a Rîmniculuĭ şi Nouluĭ Severin, Ioan Canelescu de 51 anĭ, din monastirea Căldăruşanĭ, Nică Ioan de 27 anĭ din monastirea Cernica. Pentru aceştĭ fraţĭ comisiunea, găsind îndeplinite prescripţiunile regulamentuluĭ este de opinie a li se admite călugărirea; ĭar în privinţa fraţilor: Nicolae I. D. Florea din schitul Cheia, Costache Bulacu din schitul Crasna, Nicolae Dumitru din monastirea Căldăruşaniĭ, Ioan P. Crăsnaru, Constantin Simionescu, Dumitru Pană, Gheorghe Popescu, Ştefan Mihaĭ şi Ión Lazăr, toţĭ şése din monastirea Cernica, Comisiunea, ne găsind îndeplinite formalităţile cerute de regulament, este de opinie a li se înapoĭa dosarele spre complectare.

—Se pun la vot conclusiunile raportuluĭ şi se primesc.

—Idem, raportul comisiuneĭ de petiţiunĭ pentru tunderea în monahism a surorilor: Maria G. Negoiţă de 68 anĭ. Flórea I. Coman de 58 anĭ, Sevastiţa G. Abagiu de 39 anĭ şi Maria Dumitrescu de 44 anĭ, câte patru din monastirea Răteşti; Leanca Trancă de 67 anĭ, Maria Preotul I. Pavel de 67 anĭ, ambele din monastirea Coteştĭ şi fratele Ión Gărăneanu de 67 anĭ din monastirea Găvanele, Pentru aceste surorĭ şi pentru acest frate, comisiunea găsind îndeplinite formalităţile cerute de regulament, este de opinie a li se admite călugărirea; ĭar pentru surorile: Ruxandra Preotu Constantin şi Ştefana Zamfir Trifescu din monastirea Coteştĭ şi Sanda Tache Chivulescu, din monastirea Răteştĭ; Comisiunea ne găsind îndeplinite formalităţile cerute de regulament, este de opinie a li se înapoĭa dosarele spre complectare.

—Se pun la vot conclusiunile raportuluĭ şi se primesc.

I. P. S. Mitropolit Primat: P. P. S. S. Părinţĭ şi fraţĭ! Ne maĭ fiind nimic la ordinea ḑileĭ, ridic şedinţa. Cea viitóre va fi pe Mercurĭ tot la orele 2 dupĕ améḑĭ.

—Şedinţa se ridică şi cea viitóre se anunţă pentru ḑiŭa de 28 Octombrie, orele 2 p. m.

† Preşedinte, Iosif Mitropolit Primat.

† Secretar, *Dionisie Craiovénu.*

Ședința de la 28 Octombrie 1892.

—Ședința se deschide la orele 2 p. m. sub președenția I. P. S. Mitropolit Primat.

—Se face apelul nominal și respund presenți 13 P. P. S. S. Membrii, fiind în concediu P S. Ieremia Gălățénu, și P. S. Dositei Botoșenénu bolnavŭ.

—Se citește sumarul ședinței de la 22 ale curentei și se aprobă.

—Se citește sumarul ședinței precedente de la 23 ale curentei și se aprobă.

I. P. S. Mitropolit *Primat*: Comunicări n'avem. prin urmare intrăm în ordinea ḑilei.

La ordinea ḑilei avem următórele:

1) Proiectul de Regulament pentru cercetarea cărților didactice religióse,

2) Apelul Diaconului Florea Bernicescu din urbea Oltenița,

9) Un raport al comisiunei de petițiuni pentru mai multe călugariri și

4) Raportul comisiunei pentru cercetarea budgetului jurnalului Biserica rtodoxă Română pe anul financiar 1893—1894. Cu care voiți să se încépă mai întâiŭ?

Vocĭ: Să se încépă cu regulamentul pentru cercetarea cartilor didactice religióse.

I. P. S. Mitropolit al Moldovei: Asemenea lucrări trebue sa le cercetam mai întâiŭ, să le meditām și pe urmă să le punem în discuțiune, iar nu așa cum ni se presintă lucrarea acésta.

I P. S. Mitropolit *Primat*: I. P. S-te, daca l'am pus înainte la ordinea zilei, este că S-tul Sinod a dat un vot în una din ședințele trecute, prin care a hotarât ca acest proiect de Regulament, să fie pus la ordinea ḑilei pentru Vineri 23 ale curentei. Și fiind-că nici Vineri, nici Sâmbătă, n'am avut ședință, eu am creḑut de cuviință să se pună la ordinea ḑilei pentru astăḑi. Eu însă nu insist dacă S-tul Sinod voește să-l pună la ordinea ḑile în o altă ședință.

P. *S. Iónichie Bacaónul*: S'a dat un vot încă din sesiunea trecută pentru acest Regulament și acest Regulament ni s'a trimes acasă cu adresă de către Secretarul S-tului Sinod.

P. *S. Episcop al Huşilor*: Am cerut cuvêntul ca să daŭ o lămurire.

Dacă S-tul Sinod admite ca să intrăm în desbaterea acestuĭ Regulament acum, eŭ cu anticipaţie aduc aminte S-tuluĭ Sinod, că raportul pentru acest Regulament este făcut încă din sesiunea trecută; şi dar, când se va vedea întrênsul referirĭ tocmaĭ la sesiunea de acum un an, să nu se pară curios.

P. S. Iónichie Bacaónul: Sesiunea de primăvară tot din acest an.

P. S. Episcop al Huşilor: Comisiunea pentru elaborarea proiectuluĭ de Regulament este alésă de acum un an şi fiind-că în sesiunea de primĕvară P. S. Episcop al Rîmniculuĭ a fost bolnav proectul de regulament depus la biuroŭ s'a făcut numaĭ de patru membriĭ aĭ comisiuneĭ.

I. P. *S. Mitropolit Primat*: Fac din noŭ întrebare S-tuluĭ Sinod. Voeşte să discutăm astăḍĭ acest proiect de Regulament saŭ să 'l amânăm pentru o altă şedinţă?

P. *S. Ioanichie Bacaónul*: Se ḍice că n'aŭ luat toţĭ P. P. S. S. Membriĭ cunoştinţă de el.

I. P. *S. Mitropolit Primat*: Atuncĭ cu învoirea S-tuluĭ Sinod se va pune la ordinea ḍileĭ pentru şedinţa viitóre.

Acum urméză raportul comisiuneĭ de petiţiunĭ relativ la apelul făcut de Diaconul Florea Bernicescu din urbea Olteniţa; P. S. Raportor este rugat să bine voiască a da o citire.

—P. *S. Valerian-Rômnicénu* raportor, citeşte raportul comisiuneĭ de petiţiunĭ relativ la apelul facut de Diaconul Florea Bernicescu din urbea Olteniţa contra sentinţeĭ spiritualuluĭ Consistoriu al S-teĭ Mitropoliĭ a Ungro-Vlachieĭ.

Asupra acesteĭ cestiunĭ, comisiunea constatând lipsă de procedură în materie de judecată bisericéscă, dupĕ cum specifică Regulamentul, este de opinie a se înapoia dosarul spre complectare.

I. P. *S. Mitropolit Primat*: P. P. S. S. Părinţĭ aţĭ auḍit conclusiunile raportuluĭ comisiuneĭ de petiţiunĭ, carĭ sunt, că consistoriul neobservênd prescripţiunile din Regulament pentru disciplina bisericéscă, este de opinie a se înapoia dosarul.

Pun dar la vot acéstă opiniune a comisiuneĭ. S'a primit.

Acum avem un raport al comisiuneĭ de petiţiunĭ pentru

maĭ multe călugărirĭ. P. S. Raportor este rugat să binevoiască a-ĭ da citire.

—P. S. Valerian Raportor, citeşte raportul comisiuneĭ de petiţiunĭ pentru tunderea în monachism a maĭ multor fraţĭ şi surorĭ din monastirele Vorov..., Némţu, Văraticu şi Agapia.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Am cerut cuvêntul ca să atrag atenţiunea frăţielor vóstre asupra conclusiunilor raportuluĭ. In conclusiunile raportuluĭ se ḑice că ar trebui să se observe în recomandaţiele cu care se trimit cererile de călugărire, maĭ ales pentru surorĭ. P. S. Vóstră ştiţĭ că unele din surorĭ sunt crescute în monastire, aŭ învĕţat carte acolo, sunt obicinuite cu viaţa de monastire şi sunt fórte trebuitóre pentru biserică. Acésta este esenţa lucruluĭ. Este necesitatea care strigă.

Cât priveşte forma la care se opreşte comisiunea nu ştiu ce pot să ḑic. Daca lipseşte vre-o hârtie pentru îndeplinirea formalităţilor, care sa constate naşterea saŭ despărţirea n'am nimic de ḑis.

P. S. Valerian Rîmnicénu: In privinţa celor ḑise de I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ că unele surorĭ sunt din copilărie în monastire, este adevĕrat că acésta s'a constatat din dosar; dar comisiunea a avut în vedere regulamentul S-tuluĭ Sinod în care specifică că surorile nu se pot călugări de cât de la vêrsta de 40 anĭ în sus. Şi chiar când sunt în serviciul bisericeĭ se spune ca ele pot ocupa serviciul de cântăreţe şi de citeţe, dar să aştepte până vor împlini vêrsta de 40 anĭ. Comisiunea fiind ast-fel în dreptul sĕŭ, a trebuit să faca us de regulament.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Regulamentul S-tuluĭ Sinod, care pentru noĭ este lege, trebue respectat, şi prin urmare n'am nimic de ḑis contra luĭ.

—Se pun la vot conclusiunile raportuluĭ şi se primesc, adică că: sunt admise la călugărire surorile: Ecaterina M. Ezoboae, Profira Ion Dimitriu, Maria Vreme, Maria Petrovicĭ, Ecaterina I. Simeon din monastirea Văraticu, Maria Speranţă din monastirea Agapia, Anastasia Gârnéţă şi Aniţa Códă din monastirea Adam, ĭar pe douĭ fraţĭ şi 18 surorĭ recomandate de la S-ta Mitropolie a Moldoveĭ, i-aŭ respins de la călugărire.

P. S. Episcop al Rîmnicului raportor, citeşte raportul comisiuneĭ alésă pentru cercetarea budgetuluĭ jurnaluluĭ

„Biserica Ortodoxă Română“ pe anul financiar 1893—1894.

Asupra acesteĭ cestiunĭ, comisiunea este de opinie a se aproba budgetul.

I. P. S. Mitropolit Primat: Mi se pare că anul budgetar al jurnaluluĭ începe de la Octombrie.

Vocĭ: Nu, de la Aprilie.

P. S. Episcop al Rîmniculuĭ: Eŭ sunt raportor, şi prin urmare voiŭ da lămuririle cerute.

Jurnalul la începutul edităreĭ sale, în 1874, 'şĭ-a avut anul financiar cu începere de la Octombrie. După intervenirea comisiuneĭ pentru luarea socotelilor, anul financiar al Revisteĭ s'a strămutat la Ianuarie. In sfârşit după cererea alteĭ comisiunĭ pentru luarea socotelilor, din care făcea parte şi P. S. Valerian, anul budgetar al Revisteĭ s'a pus la 1 Aprilie, dupre cum este şi la Stat. Acum avem anul budgetar al Revisteĭ de la 1 Aprilie.

I. P. S. Mitropolit Primat: Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, pun la vot conclusiunile raportuluĭ comisiuneĭ, care sunt pentru aprobarea budgetuluĭ.

S'a primit.

Ne mai fiind nimic la ordinea ḑileĭ, ridic şedinţa.

Cea viitóre va fi pe mâine la orele 2 p. m.

—Şedinţa se ridică, şi se anunţă cea viitóre pentru a doua ḑi 29 Octombrie, la orele 2 p. m.

† Preşedinte, **Iosif Mitropolit Primat.**

† Secretar, *Ioanichie Bacaónu.*

Şedinţa de la 29 Octombrie 1892.

—Şedinţa se deschide la orele 2 p. m. sub preşedinţa I. P. S. Mitropolit Primat.

—Se face apelul nominal şi respund presenţĭ 14 P. P. S. S. Membri, fiind bolnav P. S. Dositeĭ Botoşenénu.

—Se citeşte sumarul şedinţeĭ precedente şi se aprobă

I. P. S. Mitropolit Primat: Comunicărĭ nu avem, prin urmare intrăm în ordinea ḑileĭ.

La ordinea ḑile avem maĭ întâiŭ proectul de Regulament pentru cercetarea cărţilor didactice religióse, care s'a

hotărât din şedinţa trecută ca să fie pentru astă ḑi la ordinea ḑilei. P. S. Raportor este rugat să bine voiască a 'ı da citire.

P. *S. Episcop al Rômniculuĭ*: Cer cuvêntul în cestiune prealabilă. Cestiunea revisuireĭ Regulamentuluĭ, privitor la cercetarea cărţilor didactice este primită de S-tul Sinod în urmarea propunereĭ, făcută de mine personal.

P. S. *Episcop al Dunareĭ-de-jos:* Pentru că este vorba de laudă, apoi te rog să spuĭ că cestiunea acéstă este propusă de mine nu de P. S. Ta.

P. S. *Episcop al Rômnihuluĭ* : Fie. Acéstă cestiune este de cea maı mare importanţă. Astă-ḑi eŭ adaug maĭ mult; este o cestiune, care are menirea să formeze viitórea generaţiune a ţěreĭ, adecă pe viitoriĭ cetăţenĭ.

Dacă noĭ vom lucra cu maturitate în acéstă materie, şi vom face un Regulament bun şi prevěḑător, vom schimba faţa societăţeĭ nóstre, şi cu cărţĭ bine compuse şi bine desvoltate în materiele lor, vom avea cetăţenĭ cu credinţe fundate şi cu viaţă despre D-ḑeŭ.

Este ştiut, că de la părinţı şi de la membrii corpuluĭ didactic, cariĭ aŭ să înveţe pe copiĭ religiunea, atârnă formarea viitorilor cetăţenĭ. De aci trag o conclusiune particulară şi ḑic, că acéstă cestiune este fórte importantă, şi fiind ast-fel, cred că şi noĭ trebue să ne gândim biue şi mult înainte de a schiţa şi a face un regulament pentru cercetarea cartilor didactice.

Când s'a făcut Regulamentul în vigóre, acum 20 de anĭ, S-tul Sinod dupre cum ştim, a avut de basă legea organică a Instrucţiuneĭ Publice de la 1864, unde sunt prevěḑute speţele şcólelor în care are să se propună religiunea, instituţiunile, care aŭ să formuleze programele de învěţământ general şi în parte şi al religiuneĭ, să-ıdea estensiunea cutare saŭ cutare faţă cu cele lalte studiĭ etc.

Ştim asemenea, că astă-ḑĭ acelaşĭ învěţământ religios ca tóte cele-lalte ştiinţe, trebue să fie aşedat cu tótă estensiunea lui în progamă de către consiliul general. Acéstă a fost o basă pentru S-tul Sinod, când a lucrat şi a stipulat disposiţiunile Regulamentuluĭ în vigóre. Astăḑĭ s'a găsit că mijlócele prin care acel Regulament priveghia studiul religiuneĭ din şcólele nóstre nu duc la scopul propus, şi prin urmare s'a luat hotărârea, ca Regulamentul pentru revisiunea cărţilor didactice religióse să se modifice, saŭ maĭ bine ḑis să se prefacă cu totul.

Ne aducem aminte că prin Regulamentul în vigóre se înfiinţaŭ două comisiunĭ, una la Iaşĭ şi alta la Bucureştĭ. Amândouă acele comisiunĭ eraŭ compuse din profesorĭ de la seminariele de gradul al doilea. Asta-ḑĭ în acéstă privinţă s'aŭ schimbat lucrurile. Astă-ḑĭ avem o Facultate de Teologie, şi comisiunea nóstră în compunerea comisiuneĭ cercetătóre a fost fórte espeditivă, a sărit de la Seminarul de gradul al II-lea la Facultatea de Teologie. In acéstă privinţă, dacă s'ar pune în discuţiune Regulamentul pe articole, eŭ aşĭ avea multe de ḑis, dar nu intru acum în discuţiunĭ specifice. Aşa comisiunea cere, ca să compunem comisiunea pentru cercetarea cărţilor didactice religióse numaĭ din profesorĭ de la Facultatea de Teologie.

I. P. S. Mitropolit Primat: Daţi-mĭ voe să vĕ fac o mică observaţie. Aţĭ cerut cuvêntul în cestiune prealabilă; v'aşı ruga să nu vĕ puneţĭ pe tĕrâmul de a critica raportul, căcĭ nu l'am auḑit

P. S. Episcop al Rômniculuĭ: Nu critic raportul, I. P. S. Stepâne, am citat numaĭ un esemplu. Am ḑis, că comisiunea a creḑut de cuviinţă, ca să recurgă la cutare saŭ cutare expedient pentru aşı ajunge scopul. Astă-ḑĭ nouĕ ne lipsesc basele unuĭ asemenea Regulament.

Cum am ḑis şi o maĭ repet, orĭ-ce carte didactică trebue să aĭbă o materie, şi acea materie se pune în programă potrivit cu timpul ce i se acordă. Nu numaĭ că nu avem programe pentru deosebitele şcóle, dar nu avem nicĭ instituţiunile ce au să elaboreze programele. Legea organică a Instrucţiuneĭ publice este în prefacere, şi de unde ştim noi, cum aŭ să fie programele, şi care aŭ să fie instituţiunile, ce aŭ a lucra aceste programe, precum şi vederele lor?

De uniĭ se ḑice, că aŭ să fie două instituţiunĭ pentru formularea programelor, de alţiĭ una; de aceea ḑic, că nu ştim de aceia ce are să ne aducă viitorul, şi atuncĭ basele Regulamentuluĭ propus aŭ să fie de nisip.

Nu mĕ întind maĭ mult asupra acesteĭ cestiunĭ, şi rog pe S-tul Sinod să maĭ amâne discuţiunea acestuĭ Regulament, pentru că nu avem nicĭ o grabă. Avem un regulament, de bine de rĕŭ, să ne conducem de acela. Apoĭ maĭ ştim, că S-tul Sinod a schimbat procedura din Regulamentul esistând. Chiar alaltăierĭ am ales o comisiune, pentru cercetarea unor cărţĭ didactice. Tot dupe acea procedură putem merge şi de acum înainte, până când vom vedea,

cum se reguléză cu legea organică a Instrucţiuneĭ publice. nu avem grabă, maĭ putem aştepta.

P. S. Episcop al Huşilor : Cestiunea programeĭ care de alt-fel este fórte însemnată, după mine nu intră în Regulamentul care este pus la ordinea ḑileĭ. Aci este vorba numaĭ de a se revedea cărţile didactice de învěţěmênt religios după orĭ ce programă vor fi ele făcute, saŭ şi dupě un anume plan al autoruluĭ.

Regulamentul făcut de S-tul Sinod maĭ din 'nainte s'a găsit defectuos, şi acum un an s'a făcut propunerea, ca să se modifice. Propunerea fiind primită s'a şi ales comisiunea, dar fiind aprópe de finele sesiuneĭ s'a lăsat, ca proiectul de Regulament să se presinte de comisiune în sesiunea de primăvară. Noĭ membri comisiuneĭ, care am fost aci, ne-am ocupat, am elaborat proiectul de Regulament şi l'am depus la biuroŭ în sesiunea de primăvară.

In una din şedinţĭ când era să se pună în discuţiune, iarăşĭ s'aŭ ivit cererĭ de amânare, pentru cuvêntul că trebue să se imprime şi sa se împartă la fie care membru spre a-l studia.

Propunerea de amânare s'a primit, şi sesiunea de primăvară a S-luĭ Sinod s'a închis. In urmă proiectul de regulament s'a imprimat şi s'a trimis de P. S. Secretar fie-căruia membru al S-tuluĭ Sinod spre a'l studia. Acésta s'a făcut în luna Maĭ sau Iunie.

Mi se pare că de atuncĭ şi până acum a fost destul timp ca P. P. S. S. membri să-l studieze, şi acum să vină fie care cu observaţiunile şi modificările ce le va fi credut; dacă vom tot amâna de adĭ pe mâine nu ştiu unde vom ajunge.

Cestiunea de programe, cum am maĭ ḑis, nu intră şi nicĭ nu póte să intre în Regulamentul pentru cercetarea cărţilor didactice. Cestiunea programeĭ este în adevěr o cestiune fórte însemnată : ea însă trebue să facă obiectul unuĭ studiŭ a parte al membrilor S-tuluĭ Sinod, aceea ce reclamă un timp maĭ îndelungat; trebue făcută o programă pentru învěţěmêntul religios din tóte şcólele din ţară, iar aceasta nu póte fi intercalată în Regulamentul pentru revisuirea cărţilor didactice relig óse, carĭ are o destinaţiune cu totul deosebită de o programă. Aşa dar, eŭ rog pe S-tul Sinod ca să intrăm în ordinea zileĭ şi să dăm citire raportuluĭ şi regulamentuluĭ în cestinne.

P. S. Ionichie Băcaónul: Eu cred, că de óre ce ceĭ maĭ mulţĭ membri aĭ comisiuneĭ cer amânarea regulamentuluĭ n'o să aiba cine să-l susţie. Aceştĭ membriĭ sunt P. P. S. S. Episcopĭ al Argeşuluĭ, al Dunăreĭ de jos al Huşilor care vorbeşte pentru regulament, şi eŭ care am fost în comisiune. Şi de vreme ce věd că se combate şi se cere amânarea, sunt şi eu pentru amânare; şi decĭ are să cadă de sine, căcĭ n'are cine sa-l maĭ susţină.

I. P S. Mitropolit Primat: Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, pun la vot cestiunea de amânare propusă de P. S. Episcop al Rômniculuĭ. S'a primit cu mare majoritate.

—P. S. Episcop al Huşilor, raportor, citeşte raportul comisiuneĭ pentru cercetarea cărţeĭ intitulată: *Prescurtare din Istoria Sacra a Vechiuluĭ şi Nouluĭ Testament*, prelucrată de D. Alexandru Ionescu, profesor la şcóla primară No. 1 din Capitală.

Asupra acesteĭ cestiunĭ comisiunea este de opinie a se înapoia cartea autoruluĭ cu îndatorire de a o corecta în total în sensul observaţiunilor ce 'i s'a comunicat de S-tul Sinod şi 'i se va comunica interḑicêndu-ĭ între acestea de a maĭ imprima o nouě ediţiune ca aprobată de S-tul Sinod, până când nu o va presenta iarăşĭ S-tuluĭ Sinod corectată şi se va aproba.

Pe lângă acésta, autorul să fie îndatorat, ca, la începutul fie-căruĭ paragraf, să arate capitolul şi versul din S-ta Scriptura, după care espune faptele saŭ reproduce vre-un citat. De asemenea ca citatele să le pună după texturĭ de bibliĭ româneştĭ, iar nu din limbĭ strěine pe care nu le traduce exact.

P. S. Episcop al Rîmniculuĭ: Am cerut cuvêntul ca să declar că mě unesc cu prima parte a conclusiunilor din raport. Am vědut că autorul nu s'a conformat observaţiunilor făcute de comisiunea S-tuluĭ Sinod. Prin urmare S-tul Sinod este în tot dreptul sěŭ, cum a ḑis şi P. S. Episcop al Huşilor, să 'i ḑică: D-le, aĭ venit cu o carte didactică la cercetarea eĭ de către S-tul Sinod. D-ta nu aĭ ţinut socotélă în noua ediţiune de observaţiunile făcute de către S-tul Sinod, de aceea ţi se respinge cartea.

P. S. Sa maĭ are o parte în conclusiunile raportuluĭ. care mi se pare că este afară din legile ţăreĭ nóstre, şi eŭ a'şĭ propune, dacă S-tul Sinod primeşte să se suprime acéstă parte din conclusiunile raportuluĭ. P. S. Sa cere să i se

interdică acestuĭ domn tipărirea cărțeĭ sale. Dar care lege ne autorizéză întru acésta?

P. *S. Episcop al Huşilor*: Am dis să nu se tipărescă numaĭ ca aprobata de S-tul Sinod.

P. S. Episcop al Rîmniculuĭ: Ştiŭ că cu aprobarea S-tuluĭ Sinod; dar maĭ adaug, dupre care lege putem opri tipărirea?

P. S. Episcop al Huşilor: Autorul a scos patru edițiuuĭ înainte de a o supune censureĭ S-tului Sinod, numaĭ cu aprobarea Ministeruluĭ instrucțiunei. P. S. Episcop al Rîmniculuĭ întrébă după care lege îl oprim; întreb şi eŭ după care lege este cine-va în drept să tipărescă o carte ca aprobată de S tul Sinod, când acest drept nu i s'a dat, saŭ i s'a ridicat?

P. S. Episcop al Rîmniculuĭ: Dacă lucrul este aşa, atuncĭ eŭ propun, ca să se scrie D-luĭ Ministru de a se interdice introducerea cărțeĭ în şcólele publice, dar maĭ mult nu putem cere.

P. S. Episcop al Huşilor: Când biuroul S-tuluĭ Sinod a comunicat autoruluĭ acesteĭ cărți. observațiunile comisiuneĭ, între altele i-a dis că, *cu introducerea corecturilor propuse de comisiune, cartea póte fi aprobată de S-tul Sinod.* Autorul făcênd corecțiunile ce le-a credut în edițiunea a IV-a pe care a depus'o spre corectare, fără ca să le maĭ comunice S-tuluĭ Sinod, a şi scos ed țiunea a V-a în care dice că cartea este aprobată de S-tul Sinod.

Maĭ este încă ceva şi sînt silit a o spune şi acésta. Autoruluĭ i s'a comunicat cum am arătat maĭ sus; dar Ministeruluĭ de Culte, biuroul i-a comunicat că cartea este aprobată, fără a se arăta şi condițiunea sub care era aprobată. Acésta cu deosebire m'a făcut să vin la conclusiunea ca să se înapoieze autoruluĭ cartea, s'o corecteze din noŭ după observațiunile care i s'aŭ făcut atuncĭ şi după care i se maĭ fac acum. şi în urmă s'o înainteze S-tuluĭ Sinod spre a vedea dacă a introdus în ea corecțiunile asupra cărora i s'a atras luarea aminte, fără ca între acestea să aĭbă voe de a o maĭ imprima ca aprobată de S-tul Sinod, până ce va primi resultatul definitiv de aprobare.

Rog dar, pe S-tul Sinod să aprobe conclusiunile raportuluĭ.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Să-mĭ dațĭ voe să dic şi eŭ 2, 3, cuvinte în acéstă privință.

Mi se pare, că discutăm în zadar şi ţinem prea mult compt de un om care ş'a permis să nu respecte întru nimic opiniunea S-tuluĭ Sinod.

P. S. Episcop al Rîmniculuĭ a ḑis adineaurĭ pe când vorbea P. S. Episcop al Huşilor, că nu putem să oprim libertatea. Fórte bine. Atuncĭ avem alt-ceva. Póte că acest domn să tipăréscă şi caĭ verḑĭ pe pĕreţĭ.

Eŭ a'şĭ fi de părere să i se respingă cartea pur şi simplu, fiind că este un om care nu respectă autoritatea bisericéscă, care este S-tul Sinod.

P. S. Episcop al Huşilor: Eŭ n'aşĭ fi de părere ca să i se respingă cu totul cartea, fiind-ca el, pe cât se vede, a stăruit şi a făcut óre-care corecţiuni, cred, că pe cât a putut, nu le-a făcut însă în complect—aceea ce dovedeşte că nu e rea voinţă saŭ nesupunere. Pentru acésta noĭ înapoiem cartea ca să complecteze corecţiunile, şi'l oprim de a o maĭ tipări ca aprobată de S-tul Sinod, până când nu i se va da voe.

P. S. Episcop al Rîmniculuĭ: Ediţiunea a V-a s'a vêndut ca aprobată de S tul Sinod.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos: Dacă a tipărit'o fără ştirea nóstră şi a pus'o în vênḑare, atuncĭ să se respingă pur şi simplu.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Indulgenţa P. S. Episcop al Huşilor, ar fi ca s'o complecteze P. S. Sa părinteşte; apoĭ să trimită să'l cheme şi sa-ĭ spună: Aşa aĭ să facĭ, Domnule.

P. *S. Episcop al Huşilor:* Eu, în conclusiunile raportuluĭ, sunt de părere încă, să i se pună îndatorirea, ca la începutul fie-căruĭ paragraf să însemneze capitolul şi versul după care a espus faptele.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Acesta este lucru ordinar de făcut.

P. *S. Episcop al Huşilor:* Ba mĕ ĭertaţĭ, nu este lucru ordinar şi ĭată pentru ce: Când el espune ceva după textul S-teĭ Scripturĭ, trebue să arate acolo, de unde a luat acele ideĭ, şi atuncĭ cel ce voeşte să se încredinţeze saŭ să cunóscă faptele espuse maĭ pe larg, citeşte locurile arătate din S-ta Scriptura şi se convinge că autorul nu se conduce de cât de ea. Acésta va dovedi încă şi aceea, că autorul s'a ocupat şi a făcut o lucrare după textul S-teĭ Scripturĭ, ĭar nu numaĭ a făcut o compilaţie saŭ o traducere, fără să aĭbă deplină cunoştinţă de aceea ce face.

Iată resonul pentru ce eŭ am adăugat la finele conclusiunilor, ca să se îndatoreze autorul de a nota la începutul fiecăruĭ paragraf, capitolul din S-ta Scriptură ce cuprinde materia ce tratéză, şi pe lânga acestea unde citéză texte, să arate şi versul. Acésta este un mare avantagiŭ pentru toţĭ ceĭ ce citesc cartea. Eŭ am cercetat câte-va cărţĭ; şi unde aveam câte o nedomerire, trebuia să citesc capitole întregĭ din biblie ca să daŭ peste citat saŭ faptul espus, căcĭ nu'mĭ vinea ca să trec cu uşurinţă.

Pentru aceste motive eu rog pe S-tul Sinod, ca să aprobe conclusiunile raportuluĭ.

P. *S. Episcop al Rîmniculuĭ*: Am cerut pentru a doua óră cuvêntul ca să am o lamurire de la P. S. Raportor. I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ a formulat opinia de respingere a cărţeĭ la care mĕ unesc şi eŭ; dar intrând pentru un moment şi eu în ordinea de ideiĭ a P. S. Raportor, îĭ pun întrebarea: ce se face cu ediţiunea 1 a cărţeĭ. Autorul a tipărit'o şi a împărţit'o ca aprobată de S-tul Sinod, şi decĭ cu acésta el ş'a ajuns scopul. Acum orĭ-ce'ĭ veţĭ spune, este de prisos: maĭ ales dacă el a fost om cu socotélă şi a scos câte-va miĭ de exemplare.

De aceia eu mĕ unesc cu opiniunea I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ să o respingem şi să mijlocim la D. Ministru, ca să o scótă din şcóle.

I. P. S. Mitropolit Primat: Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, discuţiunea este închisă.

Pun la vot opiniunea I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ de respingerea acesteĭ cărţĭ.

S'a primit. Prin urmare cartea s'a respins.

Acum, avem raportul comisiuneĭ pentru esaminarea pictureĭ de la catedrala din Constanţa. P. S. Raportor este rugat să bine-voiască a-ĭ da citire.

P. S. Episcop al Huşilor, raportor, citeşte maĭ întâĭ Prescriptul verbal dresat la faţa loculuĭ de Comisiunea alésă de S-tul Sinod în unire cu delegaţiĭ Onor. Minister al Cultelor pentru esaminarea pictureĭ de la catedrala din Constanţa în următórea cuprindere:

PRESCRIPT-VERBAL.

„Astă-ḑĭ, 25 Octombrie 1892, subscrişiĭ membri delegaţĭ aĭ S-tuluĭ Sinod, precum şi delegaţiĭ Onor. Minister de

Culte, constituindu-ne în comisiune pentru esaminarea picturilor din biserica catedrală a orașuluĭ Constanța, am ales de Președinte pe P. S. Sa Episcopul de Hușĭ, ĭar ca secretar pre D. Gr. G. Tocilescu, și am procedat la lucrărĭ, precum urméză:

Treĭ aŭ fost cestiunile principale de care am avut a ne preocupa:

1) Dacă picturile sunt în stilul pictureĭ bizantine;

2) Dacă picturile, atât tablourile religióse, cât și figurile isolate, sunt din acelea pe care le admite ritul ortodox, și

3) Dacă espresiunea figurilor conrespund saŭ nu caracteruluĭ religios, fără vre-un amestec de ideĭ saŭ de sentimente profane.

După o amănunțită examinare a picturilor la fața loculuĭ și în urma maĭ multor desbaterĭ, Comisiunea respunde la fie-care din aceste cestiunĭ.

La prima întrebare în privința stiluluĭ, Comisiunea, în unanimitate recunóște că picturile sunt lucrate în stil bizantin pur, artistul inspirându-se de modelurile cele maĭ frumóse din epoca de înflorire a arteĭ bizantine, ĭar nu de pictura athonită, așa cum s'a practicat în secoliĭ din urmă în țéră.

La a doŭa cestiune în privința loculuĭ ocupat de picturĭ; se constată maĭ întâĭ următórea disposițiune a figurilor:

In absidă: 1) Fecĭóra Maria cu Domnul Christos; ĭar maĭ jos: 2) Sf. Constantin și Elena cu cete de îngerĭ în rugacĭune.

Pe perețiĭ altaruluĭ, de la stânga spre drépta: 3) Ierarhul Grigorie și Vasile; 4) Ierarhul Ioan Chrisostom și Grigorie papa al Romeĭ; 5) Ierarhul Nicolae și Părintele Spiridon.

In turlă: 6) Pantocratorul cu o frisă circulară decorată cu 8 medalióne (4 evangeliștĭ cu simbolurile lor); la basa turleĭ: 7) Subiecte din apocalips: ceĭ 12 apostolĭ cu cete îngereștĭ, ĭar în pendentive 4 serafimĭ.

In absida din drépta: 8) Nașterea Domnuluĭ Christos cu închinarea magilor; la stînga 9) Invierea Domnuluĭ Christos.

Partea inferióră a absideĭ în drépta: 10) Mucenița Agatha; 11) M. Tecla; 12) M. Pulcheria; 13) M. Barbara; în stînga: 14) Mucenița Ecatherina; 15) M. Sofia; 16) M. Christina; 17) M. Drosida.

Pe cupola din narthex: 18) Dumnedeŭ Savaoth.

In tesă generală, Comisiunea recunóşte, că tablourile şi figurile sunt tóte din acelea care sunt admise în sânta nóstră biserică ortodoxă, de şi artistul ar fi putut da o altă distribuire figurilor şi a înmulţi tablourile; că sunt 22 de figurĭ de sfinţĭ şi numaĭ 8 figurĭ de sfinte, şi că atât vesmintele sfintelor cât şi ale sfinţilor corespund în genere modelurile din epoca Arhaică a arteĭ bizantine.

In fine, la a treia cestiune, Comisiunea neţinênd sémă de rumórea, că unele figurĭ de sfinte reproduc persóne, adĭ în viaţă, constată că nicĭ uneia din figurĭ nu ĭ lipseşte espresiunea cuvenită caracteruluĭ religios şi că tóte sunt tractate în stilul grav şi auster al pictureĭ Bisericeĭ Ortodoxe.

In resumat: judecată în întregimea sa decoraţiunea picturilor a catedraleĭ de la Constanţa nu este în neconformitate cu ritul ortodox.

Făcut astă-dĭ 25 Octombrie 1892, în oraşul Constanţa"

Preşedinte (ss) *Silvestru al Huşilor.*
(ss) *Calistrat Orleanu Bârlădénu, Arhiereŭ.*
(ss) *Gerasim T. Piteştênu, Arhiereu.*
(ss) *Dionisie Craioveanu, Arhiereŭ.*
(ss) *C. Esarcu.*
(ss) *Odobescu.*
Secretar (ss) *Gr. G. Tocilescu.*

Apoĭ P. S. raportor dă citire raportuluĭ comisiuneĭ S tuluĭ Sinod relativ la catedrala din Constanţa.

Inalt Prea Sânţite Stĕpâne,

„Prin votul S-tuluĭ Sinod din şedinţa de la 12 Maiu, sesiunea de primă-vară a. c., sub semnaţiĭ am fost însărcinaţĭ a merge să constatăm lucrările de pictură din biserica construită din noŭ în Constanţa, când vom fi avisaţĭ de D. Ministru al Cultelor şi instrucţiuneĭ publice.

La 23 ale curenteĭ I. P. S. Preşedinte, în urmarea adreseĭ D-luĭ Ministru de Culte ne-a comunicat, că timpul de plecare la Constanţa e fixat pentru a doua dĭ Sâmbătă, şi că din partea Onor. Minister sunt delegaţĭ pentru acéstă constatare D-niĭ: Al. Odobescu, C. Esarcu şi Gr. Tocilescu. Conform aceste comunicărĭ comisiunea S-tuluĭ

Sinod, afară de P. S. Archiereŭ Ioanichie Bacaonul care lipsea, împreună cu delegaţiĭ Onor. Minister, ne-am transportat la Constanţa în ḑiua fixată, unde în ḑiua de 25 ale curenteĭ, am şi observat şi constatat la faţa loculuĭ lucrarea de pictură. Constatarea făcută de noĭ împreună cu D-niĭ delegaţĭ aĭ Onor. Minister s'a trecut într'un prescript-verbal încheiat în dublu exemplar, pe care l-am subscris cu toţiĭ, şi dintre care unul s'a luat de D-niĭ delegaţĭ aĭ Onor. Minister, iar unul de noĭ, pe care cu tot respectul 'lŭ şi înaintăm S-tuluĭ Sinod anexat de acésta.

O dată cu acésta, sub-semnaţiĭ membriĭ aĭ comisiuneĭ credem de a nóstră datorie, a supune la cunoştinţa S-tuluĭ Sinod, maĭ în amănunţime unele inconveniente observate de noĭ şi ne trecute în prescriptul-verbal subscris de toţĭ. Acestea sunt:

1) Rumórea răspândită în localitate cum că unele figurĭ de sfinte, reproduc persóne astă-ḑĭ în viaţă, care cu tótă marea dorinţă a Românilor ortodoxĭ din Constanţa de a li se sfinţi biserica cât maĭ curând, pare a lovi în simţimêntul lor religios, maĭ ales a dómnelor, care 'şĭ reamintesc în figurele sfintelor pe unele din cunoscinţele lor.„

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos, aplaudă la auḑirea acestora.

2) „Este cu totul adevĕrat ceea ce se constată prin prescriptul verbal anexat, că numĕrul sânţilor pictaţĭ în biserică este mult maĭ mare de cât al sântelor; dar lucrul stă în aceia, că parte din sânţĭ sunt în altar, care dupe aşeḑarea têmpleĭ, nu aŭ să se maĭ vaḑă de toţĭ creştiniĭ, iar parte sunt în cupolă, pe care numaĭ uitându-se cine va în sus póte să 'ĭ vaḑă; pe lângă acestea în corpul central al bisericeĭ în nartex, nu este pictat nimic, afară de D-ḑeŭ Savaot încunjurat de îngerĭ, care este tot sus în cupola a doua. De aci provine, că creştinul intrând în biserică, la prima privire capată impresiunea că în biserică nu ar fi de cât sânte. Şi anume: Maica Domnuluĭ din absida altaruluĭ, care are să se vadă pe de asupra têmpleĭ şi opt martire în părţile inferióre ale absidelor, din drépta şi din stânga.

Pe lângă acestea comisiunea nu crede de prisos a maĭ supune la cunoştinţa S-tuluĭ Sinod şi un alt inconvenient provenit din causa construireĭ bisericeĭ, care pe de o parte împedică pe D. pictor de a înmulţi tablourile şi numĕrul sânţilor în nartex, iar pe de alta presintă un as-

pect neplăcut şi chiar dăunător faţă de sănătatea asistenţilor.

Iată în ce stă acest inconvenient de construcţie:

Sub amvon este o deschidĕtură maĭ mare ca de douĭ metri în lărgime şi în înalţime până sub amvon, unde este o scară deschisă de suit în amvon, care are aspectul uneĭ scărĭ ordinare de serviciŭ, cu totul neplăcut în asemenea loc principal din biserică. Vis-a-vis de acésta în partea dréptă este o altă deschidĕtură tot aşa de mare, care printr'o uşă respunde afară, al căreĭ scop pentru o biserică de mărimea aceşteia e neînţeles, ne putênd servi la nimic, afară de un curent dăunător sănĕtăţeĭ asistenţilor.

Pentru înlăturarea tutulor inconvenientelor maĭ sus arĕtate, comisiunea este de părere:

1) Că în locul sântelor martire Varvara şi Pulcheria din partea dréptă despre altar, să se picteze D-nul Christos pe tron, având de o parte pe Maica Domnuluĭ, ĭar de alta pe sântul Ion Botezătorul, închinaţĭ cu mult respect spre tronul Mântuitoruluĭ; iar în locul sântelor martire Ecaterina şi Sofia din partea stângă tot despre altar, să se picteze, S-ţiĭ Imparaţi Constantin şi mama sa Elena. Prin acésta s'ar înlatura şi atacul simţuluĭ religios al pioşilor creştinĭ din localitate, provenit din neexperienţa şi neprevederea pictoruluĭ, şi impresiunea privitoruluĭ, că în biserică ar fi numaĭ sfinte."

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: Fórte bine.

„2) Să se astupe deschidĕtura de sub amvon şi să deschidă o uşcióră pentru suirea în amvon, prin partea despre intrarea mare în biserică. Asemenea să se astupe şi deschidĕtura din drépta, şi să se facă o uşcióră tot spre intrarea mare in biserică, în care cas acea băscuţă ar putea servi pe de o parte pentru păstrarea vestmintelor sau pentru baptisteriŭ; iar pe de alta s'ar înlătura curentul dăunător asistenţilor; plus că pre părţile închise. pictorul ar putea împodobi fórte mult partea principală a bisericeĭ prin pictarea unor sânţĭ."

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: Eŭ mulţumesc comisiuneĭ şi pentru acéstă observare. Ea este folositóre bisericeĭ. Acest inconvenient l'am observat şi eŭ când am fost acolo.

„3) In fine comisiunea îşĭ exprimă marea s'a dorinţă. ca

orĭ şi ce îmbunătăţirĭ urméză a se maĭ face în biserica din Constanţa, să se facă prin bună înţelegere a D-lui Ministru de Culte, a pictoruluĭ, şi a arhitectuluĭ cu P. S E· piscop respectiv pe care are onórea á l ruga, ca în casul de faţă să fie pe cât posibil conciliant, fiind lucrările a· vansate.

Pe lângă acestea, spre a nu se maĭ da pe viitor ocasiu· niĭ la asemenea incidente cu totul displăcute şi păgubitóre pentru biserică şi simţul religios al piosilor creştinĭ, co· misiunea vine cu tot respectul a face următórea propu· nere :

anume :

Sântul Sinod să róge pe înaltul Guvern, ca restaurările şi construirea de nouĭ bisericĭ ce s'ar mai face de către Stat, în tot d'auna şi în tóte privirile să se facă în înţele· gere cu chiriarhul respectiv.

(*ss*) *Silvestru al Huşilor*
(*ss*) *Gerasim* Pitiştênu

Sub-semnatul este de părere să se înlocuiaseă tóte tab· lourile sfintelor din ambele sênurĭ ale bisericei, cu sfin· ţiĭ martirĭ, şi sfinţiĭ ierarchĭ din altar să aibă pictura con· form prevederilor liturgice.

(*ss*) *Calistrat Bârlădénu, Arhiereu,*

P. S. Episcop al Huşilor: Acum daţi-mĭ voie să dau o lămurire.

Acest raport este sub-scris numaĭ de duoi membri din comisiune: de mine şi de P. S. Gerasim Piteştênu. P. S. Calistrat Bârlădénu 'şi-a facut opiniune separată, iar P. S. Dionisie Craiovénu s'a abţinut, ḑicênd ca îşi va spune mo· tivile în şedinţă.

P. *S. Arh. Dionisie Craiovénu :* Cer cuvêntul spre a-mĭ arăta motivele mele.

N'ar fi nevoe ca să maĭ înşir considerente, fiind că în procesul-verbal de constatare la faţa loculuĭ, se vede tre· cut tot. Dar fiind-că preşedintele nostru, care a fost la faţa loculuĭ, vine cu un raport separat, în care eŭ nu mĕ vĕd sub-scris, să-mĭ daţĭ voe să arăt ceea ce am simţit de n'am iscălit.

In procesul-verbal de constatare la faţa loculuĭ ne-am dat părerea cu toţiĭ, părere unanimă de ceea ce am cons· tatat.

Acum să viŭ eŭ si să sub-scriŭ un raport deosebit, cu

comentarii cu totul departe de procesul verbal, ar fi să nu subţiŭ opiniunea mea esprimată în procesul verbal, şi să nu ştiu ce am făcut

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: Cel puţin de astă dată P. S. Craiovénu are dreptate. Numaĭ de nu va ascunde alt-ceva abţinerea P. S. Sale.

P. S. Arhiereŭ Dionisie Craiovéuu: Aceste considerente m'aŭ făcut pe mine să-mĭ susţiŭ părerea dată la faţa locului faţa cu membriĭ S-tuluĭ Sinod şi cu membriĭ Ministerului, şi să nu sub-scriŭ raportul presentat de P. S. Episcop al Huşilor.

P. *S. Arh. Calistrat Bârladeanu*: I. P. S. Stĕpâne! Indată ce am ajuns la Constanţa, am intrat împreună cu D niĭ delegaţĭ aĭ Ministeruluĭ, D-niĭ: Odobescu şi Esarcu, căcĭ D. Tocilescu nu se găsea acolo, şi în adevĕr ne-am uĭtat îndată peste tot. Am început să luăm de la partea Altaruluĭ, să esaminăm tablourile cum să găsiaŭ arangiate şi pe ce parte. D. Esarcu luând cuvêntul, a spus că regretă, că nu se găseşte şi P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos între noĭ. Vĕḑênd, că noĭ nu avem să primim acéstă parere a D-luĭ Esarcu în procesul-verbal, D. Odo bescu a spus, că dupĕ cunoştinţa D-sale, tablourile din biserică sunt în stil bizantin. Am propus P. S. Episcop al Huşilor, ca să facem noĭ un raport separat către S-tul Sinod şi să lăsam comisiunea Ministeruluĭ să respundă separat. Ştiŭ că la început P. S. Dionisie Craioveanu a fost de aceeaşĭ părere cu comisiunea Ministeriuluĭ, că n'ar avea nimic de observat şi că totul este bine lucrat în biserică. Noĭ am ḑis, că sunt prea multe sfinte în biserică, P. S Episcop al Huşilor a ḑis ca să facem un raport prin care să ne dim părerea în acéstă privinţă. P. S. Dionisie Craiovénu ḑice, că acésta este o contraḑicere, fiind-că sunt treĭ ómenĭ specialĭ carĭ ḑic, că stilul este bizantin. D. Odobescu a ḑis ca să ne ducem la D-luĭ acasă, ca să ne arate maĭ multe tablourĭ în stil bizantin.

Acum, dacă venim noĭ, membriĭ S-tuluĭ Sinod şi spunem că pictorul n'a ales locul unde trebue să pună pe fie-care sfântă, noĭ nu putem spune, că acea sfântă să fie înlocuită cu alta, saŭ cu alt sânt? eŭ cred că da.

O persónă de bună credinţă mi-a spus, că una din sfinte pe care D-niĭ Tocilescu şi Odobescu, împreună şi cu P. S. Dionisie o cunosc, spune că sémănă cu o ovreică. Un

alt creştin care cunóşte o altă persónă mĭ-a spus ceva maĭ mult, că cutare figura sémănă cu o ovreĭcă.

Am făcut declaraţiunea acésta chĭar înaintea comisiuneĭ, am inspectat pereţiĭ îndată ce am intrat în biserică, şi n'am vĕḑut pe S-ta Ecaterina aşa cum este representată. Chĭar una din sfinte a avut códe şi pictorul le-a înlăturat.

P. S. Episcop al Huşuluĭ: Acum nu maĭ era.

P. S. *Episcop al Dunăreĭ de jos*: Singur D. Ministru a declarat aci în S-tul Sinod, că a pus pe pictor de le-a modificat. Declaraţiunea D-sale probéză că arătările mele eraŭ drepte şi fondate.

P. S. Arh. Calistrat Bârlădeanu: Aşa că eŭ mĭ-am făcut părerea deosebită că sfintele nu'şĭ aŭ locul lor liturgic acolo.

S-tul Sinod este suveran şi póte să priméscă saŭ să respingă ceea ce comisiunea Ministeruluĭ spune, că este în stil bizantin şi în ritul ortodox, dar noĭ credem, că este bine, ca S tul Sinod să priméscă propunerea mea să se ştérgă tóte sfintele şi să se pună tablourĭ de sfinţĭ. Eŭ primesc chĭar ceea ce se ḑice: ca să se pună Domnul Christos cu Maĭca Domnuluĭ şi Cuviósa Paraschiva. Acele tablourĭ de sfinte sunt puse pe o parte şi pe alta a bisericeĭ şi îmbrăcate în formă de regină, cu multe decoraţiunĭ pe haĭne şi comisiunea Ministruluĭ spune că aşa este stilul bizantin.

I. P. S. *Mitropolit al* Moldoveĭ : Fiind-că s'a deschis vorba, si s'a întins discuţiunea asupra acesteĭ cestiunĭ de cea maĭ mare importanţă pentru noi, pentru Biserica Nóstră, de aceea vĕ rog, să 'mĭ daţĭ şi mie voe să 'mĭ exprim opiniunea mea.

Maĭ ântêiŭ voiŭ face o întrebare P. S. raportor asupra unor cuvinte puse în raportul sĕŭ, şi anume; ca în procesul verbal ce s'a încheiat la faţa loculuĭ, împreună cu toţĭ membri şi chiar cu ceĭ laicĭ trimeşĭ de D. Ministru, nu s'a trecut tot ce s'a vĕḑut acolo în biserică.

La acésta cer explicaţiune P. S. raportor, de ce nu s'a trecut tot ce s'a observat şi s'a vĕḑut în biserică.

Al doilea, aş avea o propunere, o rugăminte de făcut. Fiind-că e vorba de sfinte, şi că sfintele abondéză în biserică aceea maĭ mult de cât sfinţiĭ şi find-că acele sfinte sunt ; mucenița Varvara, Ecaterina şi altele, aş dori, a-

fară numaĭ dacă nu se va găsi că este prea mare sarcină care le-am cere-o noĭ P. S. L. carĭ aŭ fost acolo, să ne dea nouă aci la S-tul Sinod o relaţiune pe o fóie scrisă timpul în care a fost sfînta Ecaterina, sfînta Varvara, sfînta Drosida, care a fost una din ficele luĭ Traian.

P. S. *Episcop al Huşilor*: Nu putem rĕspunde la acésta acum, fiind imposibil fie căruia dintre noĭ, cred, de a şti cronologia tuturor sfinţilor şi a sfintelor din calendar.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Acésta o cer să ni se dea pe o fóie de hârtie scrisă, şi iată pentru ce: ni se spune că pictura este după stilul bisantin.

P. S. E*piscop al Râmniculuĭ*: Şi ortodox.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Şi ortodox, fórte bine. Ca să vedem, că noĭ ştim de când a început a se pictura sfintele bisericĭ.

P. S. *Arh· Gherasim Pitiştén*u: Din secolele primare.

I. P. S. Mitropolital Moldoveĭ: Fórte bine din secolele primare. Atuncĭ să vedem întru cât este exactă afirmaţiunea D-lor, că este stil bisantin curat. Acésta este cererea mea, dacă se póte să mi se dea, bine, dacă nu, eŭ rĕmân răbdător.

Al treilea punct. Am audit citindu-se în procesul-verbal că s'a vĕdut în altar în partea cutare, Vasile, Grigore şi Părintele Spiridon. Acestea sunt expresiunĭ pronunţate în procesul-verbal al comisiuneĭ întregĭ. Eŭ vĕ spun că daca sórta m'ar fi trimes acolo, eŭ nu aş fi iscălit procesul-verbal ast-fel.

P. *S. Episcop al Huşilor*; Acolo a scris secretarul pentru prescurtare.

I. P. S. *Mitropolit al Moldoveĭ :* Eu nu iscălém. D-lor póte să iscăléscă cum vor pofti. Luĭ Grigore Papa al Romeĭ nu a uitat să 'ĭ dea titlul Părintele Spiridon! Pe mine mĕ *şochéză* acéstă expresiune, şi de aceia nu pot răbda să nu fac observaţiune, şi dacă a şocat şi pe alţiĭ din P. S. Vóstre să mĕ ertaţĭ.

P. S. *Gerasim Piteştén*u : La sfîntul Spiridon se dice Părintele Spiridon. In procesul-verbal s'a trecut ce s'a constat că este acolo.

I. P. S. *Mitropolit al Moldoveĭ* : Unuĭ pictor care pictoréză în Biserică, 'ĭ este permis să scrie aşa?

P. S. Episcop al Argeşuluĭ: I. P. S. şi P. S. fraţĭ; cestiunea de faţă şi procedarea comisiuneĭ însărcinată de S-tul

Sinod pe mine mĕ pune într'o confusiune mare, find-că acéstă comisiune a avut de scop când s'a ales de S-tul Sinod să se ducă la fața locului ca să constate abaterile pictorului, și acésta s'a făcut în urma reclameĭ însușĭ a P. S. Episcop respectiv.

Eŭ vĕd aci din lucrarea ce a făcut comisiunea, o contradicere; una se spune în procesul verbal, și alta în raport. Ce putem lua dar de temeiŭ noĭ? Incheierea care se face la fața loculuĭ este actul de apreciere și după acel act este fórte greŭ de a face un raport contradicĕtor. Am audit că P. S. Calistrat dă o opinie separată în raport, P. S. Dionisie altă opinie și Președintele comisiuneĭ o altă opiniune, și de acolo ĭese o neînțelegere mare între comisarĭ, căcĭ ceea ce dice în procesul-verbal nu se dice în raport.

Apoĭ, dacă P. S. Vóstră, care ațĭ mers la fața loculuĭ ațĭ constatat lucrurĭ care se prevĕd în raport, trebuia să le punețĭ în procesul verbal și să iscălițĭ cum ațĭ vĕdut.

Acéstă lucrare, așa dar, este isbita de nulitate. Ațĭ constatat ceea ce este în procesul-verbal, dar nu ceea ce este în raport.

P. S. Episcop al Hușilor: Eŭ nu stăruesc să se priméscă raportul, dar am credut de datoria mea să arăt S-tuluĭ Sinod lucrurile cum sunt.

P. S. Episcop al Argeșuluĭ: Da, însă ar fi trebuit ca tóte acestea să fie autentice, iar nu că s'a audit de la A. B. C. saŭ că cutare sânt lipsește. Acestea sunt cestiunĭ de detaliĭ care se pot modifica.

La Curtea de Argeș, când s'a sfințit pentru prima dată biserica, avea numaĭ două icóne; asemenea am găsit în Eparhia mea biserica Tutana ne terminată cu pictura, și totușĭ am sfințit-o.

Acum, eŭ nu cred că P. S. Episcop respectiv, nu are să sânțéscă biserica, căcĭ chiar comisiunea nóstră prin încheerea sa găsește tóte bune, dovadă este procesul-verbal.

Eŭ nu cred, ca S-tul Sinod saŭ Episcopul respectiv să iasă din regula care se impune, că adică biserica acésta, pentru care Statul a cheltuit sume însemnate pentru pictură, să nu se sfințéscă. Ea trebue sfințită, dar în ce privește modificările, acestea e de dorit să se facă. Așĭ voi însă să știŭ maĭ înainte de tóte să fiŭ luminat, dacă lucrarea acésta a comisiuneĭ este regulată, ca ast-fel să știŭ pe ce basă să vorbesc.

P. S. *Episcop al Dunăreĭ de jos*: Prea Sânția Ta, afirmĭ pe de o parte, că Episcopul trebue să sfințéscă biserica, pentru că comisiunea a găsit tóte picturile bune, ĭar pe de alta doreștĭ să fiĭ luminat dacă lucrarea acesteĭ comisiunĭ este regulată.

Prea Sânția Ta, maĭ mult ne încurcĭ, de cât ne descurcĭ. Acĭ trebue să căntărim vorbele ce exprimăm, iar nu să vorbim pentru ca să ne vedem trecuțĭ în procesul-verbal că am vorbit. Orĭ trebue să ḑicem ceva maĭ bun de cât tăcerea, orĭ să tăcem. Tăcerea este de aur a ḑis un mare cugetător.

P. S. Episcop al Hușilor: Intâiŭ și întâiŭ trebue să rĕspund I. P. S. Mitropolit al Moldovei, care 'mi a făcut o întrebare, că de ce nu am trecut observațiunile nóstre în procesul-verbal.

I. P. Sânțite, când am mers la constatare, ne-am dus în biserică, am început a ne uita într'o parte și alta. Se plănuise ca să se trécă observațiunile fie-căruia în procesul-verbal. Insă, pe cât am înțeles, în urma declarațiuneĭ pictoruluĭ către D-niĭ delegațĭ aĭ onor. Minister, că nu ar maĭ voi să schimbe nimic, fiind-ca orĭ-cum câte-va schimbărĭ s'aŭ făcut, lucru despre care noĭ am vorbit împreună, *atuncĭ delegațiĭ Onor. Minister s'aŭ gândit să scape printr'un mijloc maĭ ușor, și să facă maĭ pe scurt arătările.*

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: Atuncĭ comisiunea ministerială v'a înșelat.

P. S. Episcop al Hușilor: Nu ne-a înșelat, căcĭ așa este.

P. S. Episcop al Dunăr de jos: Cum este așa? *Dacă delegațiĭ Ministeruluĭ s'aŭ gândit să scape, precum ḑicĭ, printr'un mijloc maĭ ușor și să facă maĭ pe scurt arătările*, cum tăgădueștĭ că nu va înșelat? *Pentru orĭ-ce om care va ceti cele ḑise de P. S. Ta, acesta va fi convingerea, că delegațiĭ D luĭ Ministru v'a făgăduit una și v'a pus să semnațĭ alta.*

P. S. Episcop al Hușilor: Incă odată vĕ afirm Prea Sânțite, că nu ne-a înșelat, cacĭ ne-a spus în urmă convorbirea ce a avut'o cu D. pictor. Am vorbit, am discutat împreună asupra a ce putem fi de acord și asupra a ce nu. Am fost de acord, că stilul e bizantin, aceea ce în fața unuĭ arheolog renumit ca D. Odobescu, care ne-a afirmat acésta, nicĭ nu puteam să nu fim; am fost de a-

cord că Sânțiĭ și Sântele sunt din Sinaxarul Ortodox, pentru că așa este; am fost de acord, că expresiunea figurilor e religiósă, apreciind acésta după ceea ce am vědut cu ochiĭ, ĭar nu după rumóre, și acésta cu atât maĭ mult cu cât, pe de-oparte noĭ nu cunóștem niciĭ o persónă cu care ar semăna vre-o Sântă, ĭar pe de alta, că tipurile Sânților și ale Sântelor în Biserica Ortodoxă nu sunt uniforme. Discutând asupra dispunereĭ tipurilor, am convenit cu toțiĭ, că în teză generală tablourile și figurile sunt din cele admise de sânta nóstră Biserica Ortodoxă, de și artistul ar fi putut da o altă distribuire figurilor și a înmulți tablourile. Trecênd apoĭ la rumóre, care nu se vede, ci se aude—cum că unele tipurĭ de Sânte ar representa persóne încă în viață, despre care noĭ am spus că nu putem să nu supunem la cunoștința S-tuluĭ Sinod, delegațiĭ ministerialĭ, ómenĭ resonabilĭ, ne-aŭ înlesnit calea spre acésta, admițênd a trece în procesul verbal că, constată că expresiunea figurilor e religiósă, să înțělege, întru cât nu să ține, saŭ neținêndu se sémă de rumóre etc. Vedețĭ Prea Sânțite, că nu ne-a înșelat. A dice că ne-a înșelat e o insulta aruncată nu atât asupra nóstră, ci maĭ ales asupra comisiuneĭ ministeriale, pe care eŭ o resping.

Acum, ce facem noĭ prin raportul către S-tul Sinod? Nimic altă de cât espunem maĭ în amănunțime rumórea din localitate și cum ar putea să fie maĭ bună dispunerea tipurilor. Desvoltăm aceste două puncte atinse în procesul verbal, arătăm de unde provine impresiunea că, intrând cine-va în biserică, i se pare că sunt numaĭ Sânte, precum și óre-care defecte de construcțiune, care aŭ împedecat pe pictor de a face maĭ mulțĭ Sânțĭ în Nartex.

Tóte acestea nu contradic procesul verbal pe care l'am subscris cu toțiĭ, ci servesc numaĭ de explicare maĭ amănunțită a stăreĭ de lucrurĭ de la fața loculuĭ; explicare pe care noĭ, Comisiunea, saŭ cel puțin eŭ și colegul care a subscris împreună cu mine acest raport, am credut de datorie a o supune la cunoștința S-tuluĭ Sinod, ca să pótă judeca, și aprecia maĭ în cunoștință de causă. Ca consecință, firește urméză și óre-care desiderate, pe care S-tul Sinod în suveranitatea sa, póte să le priméscă saŭ să l respingă.

Față de observațiunile I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ în ce privește omiterea cuvêntuluĭ de Sânt la numirea fie-căruĭ Ierarh în procesul verbal, regret scăparea nóstră din vedere,

căcĭ sigur nimenĭ nu s'ar fi opus la a se complecta; de alt-fel cele cuprinse întrênsul sunt adevĕrate.

P. S. Episcop al Argeşuluĭ: Dacă sunt adevĕrate, atuncĭ raportul cum rĕmâne?

P. S. *Episcop al Huşuluĭ*: Iată, avețĭ şi procesul verbal şi raportul. In raport se desvoltă unele puncte din procesul verbal şi să esprimă desideratele comisiuneĭ. Voeşte S-tul Sinod să ţină sémă de ele, bine, nu voeşte, ĭarăşĭ bine.

P. S. *Episcop al Argeşuluĭ*: Să fac o întrebare P. S. Raportor: câţı inşĭ aŭ subscris raportul?

P. S. *Episcop al Huşuluĭ*: Douĭ.

P. *S. Episcop al Argeşuluĭ*: Va să ḑica ceĭ alţĭ douĭ aŭ opiniĭ diferite.

P. S. *Arch. Dionisie Craiovénu*: Tot ce s'a făcut afară de la faţa loculuĭ nu 'şĭ are locul.

P. S. *Episcop al Huşuluĭ*: Acésta bine înţeles după părea P. S. Vóstre, iar nu şi după a mea, care nu am în vedere de cât interesele bisericeĭ. Eŭ cred ca e bine că am dat S-tuluĭ Sinod lămurirĭ despre cum staŭ lucrurile la faţa loculuĭ.

P. S. *Episcop al Dunăreĭ de jos*: I. P. S Preşedinte! Am ascultat pâna acuma şi cetirea raportuluĭ comisiuneĭ S-tuluĭ Sinod împreuna cu procesul verbal alaturat pe lângă el şi pe uniĭ din membrı acestuĭ sânt corp asupra cestiuneĭ care ne preocupa, dar nicĭ actele ce ni s'aŭ cetit, nicĭ cele ce s'aŭ vorbit aci până acum de uniĭ din noĭ nu aduc nicĭ o lumina în cestiunea ce ne preocupă.

Eŭ care am adus casul înaintea S-tuluĭ Sinod, cu o adresa sau referat ın regulă, am esplicat cu deamanuntul cestiunea relativ la pictura bisericeı de la Constauţa şi am spus ca pictorul Mirea Demetrescu, în marea încredere ce are în sine, n'a voit să vină nicĭ o data sa mĕ consulte, nicĭ chiar asupra loculuĭ lıturgic ce are fie-care sânt în Biserica nóstra ortodoxa, de şi a fost invitat formal de Mınisterul Cultelor întru acésta. Ast-fel *pictorul acesta a făcut acest gen de pictură propriu numaĭ sieşĭ şi celor ce voesc cu orĭ-ce preţ să ne schimbe şi stilul picturilor nós re şi tradiţiunile cele vechĭ ale Bisericeĭ nóstre naţiona*

Pe m e ınsı nu mĕ mir asa e mult apucăturile şi năzuinţele laicılor, cat me întri téză nepasarea ce se ob-

servă la chiar uniĭ din noĭ pentru susţinerea tradiţiunilor sânteĭ nóstre isericĭ autocefale orthodoxe română.

Mărturisirea făcută de P. S. Episcop de Huşĭ, cu puţin maĭ nainte, ne învederéză acest trist adevĕr.

Prea S. Sa ne-a spus că de şi comisiunea S-tuluĭ Sinod convenise cu delegaţiĭ Onor. Minister, ca fie-care din membriĭ acesteĭ comisiunĭ să 'şĭ facă, de va voi, observaţiunile sale în procesul verbal ce vor dresa împreună, maĭ pre urmă însă *delegaţiĭ Onor. Minister ca să scape maĭ uşor*, *ḑice* P. *S. raportor, de încurcătură făcută de pictor* aŭ făcut tot ce aŭ putut ca să convingă pe membriĭ comisiuneĭ S-tuluĭ Sinod să renunţe la observaţiunile personale ce fie care ar fi voit să facă în procesul verbal. In acésta aŭ şi reuşit pe deplin Acésta însă a fost prima greşélă a comisiuneĭ nóstre.

O altă greşélă tot aşa de mare ca şi cea de maĭ sus, este şi aceea că comisiunea nóstră nu a luat ca punct de plecare al cercetărilor şi constatărilor sale adresa, căcĭ dacă ea s'ar fi orientat dupĕ referatul meŭ ar fi putut să ne spue care anume din punctele coprinse în adresa mea către S-tul Sinod eraŭ drepte şi care nu.

In ast-fel de mod S-tul Sinod ar fi ştiut şi ar fi cunoscut adevĕrul.

Comisiunea nu a ţinut nicĭ cea maĭ mică socotélă de referatul meŭ, ci spre marea surprindere şi mirare a orĭ căruĭ om cu judecată, procesul-verbal încheiat ne spune că comisiunea S-tuluĭ Sinod şi delegaţiĭ Onor. Minister aŭ convenit a se pronunţa numaĭ asupra a treĭ cestiunĭ. Judecând dupĕ afirmările P. S. Episcop de Huşĭ, raportor, ajungĭ să creḑĭ că aceste treĭ cestiunĭ aŭ fos maĭ dinnainte studiate, cumpănite şi formulate, ast fel, în cât admiterea lor să fie o atestaţiune puternică şi hotărâtóre că, *tótă pictura făcută de Mirea Dumitrescu în catedrala din Constanţa este, nu se póte maĭ ortodoxă, ba chiar şi maĭ mult de cât ortodoxă, pentru că a urmat modelurilor din epoca ante-atonitică.*

Comisiunea S-tuluĭ Sinod n'a ştiut saŭ n'a voit să ştie că prin astfel de conclusiunĭ ca acele coprinse în procesul-verbal, ce a semnat, poţi să înlăturĭ şi însuşĭ dogmele nóstre ca să nu maĭ ḑic stilul bizantin.

Pre cât de amănunţit a fost referatul meŭ la S-tul Sinod, pre atât procesul verbal dresat la Constanţa este de

evasiv, de judițios și cu vicleșug făcut; și atât de mult a influențat acele conclusiunĭ asupra comisiuneĭ S-tuluĭ Sinod, în cât ea nicĭ nu s'a maĭ gândit să pună, cel puțin, un amendament în acel proces verbal, dacă precum ne afirmă P. S. Episcop de Hușĭ, se hotărâse de la început ca să facă un raport detaliat la S-tul Sinod.

Dar nu. Comisiunea S-tuluĭ Sinod semnéză fără șovăire la Constanța, ceea ce li se pune dinainte de către delegațiĭ Ministeruluĭ și pe urmă viind pe drum și gândindu-se la ce aŭ făcut a voit s'o drégă și ast-fel a decis să facă raportul sĕu la S-tul Sinod cu desideratele ce ațĭ audit. Acum S-tul Sinod se găsește în fața a două acte: unul mixt și fórte sumar, care înlătură orĭ ce critică, fie cât de seriósă, iar altul raportul comisiuneĭ sale, care este ceva maĭ detaliat, dar și într'însul comisiunea compusă numaĭ din douĭ, căcĭ tótă lucrarea de la început nu este în majoritate, ci în minoritate, nu ne spune nimic, nicĭ dacă cele copriuse în referatul meŭ la S. Sinod eraŭ fondate, nicĭ dacă pictorul, în urma observațiunilor ce i s'a făcut astă-vară de domnul Ministru și ale căruĭ declarațiunĭ le-ațĭ audit, în ședința trecută aci a corectat picturile sale; nimic însĕ din tóte acestea, dar n'a uitat să pună în raportul sĕŭ un desiderat prin care mĕ rógă să fiu maĭ cu larghețĭ și maĭ îngăduitor cu pictorul; *atât de mult le a băgat în cap că pictura este bună, dar că eŭ voesc să fac greutățĭ guvernuluĭ.*

Heĭ, P. S. membri carĭ 'mĭ adresațĭ acéstă rugăciune! Vĕ spun că mĕ dóre inima să constat acésta, pentru că aci nu sunt eŭ în joc, ci tradițiunile sfinteĭ nóstre Bisericĭ și când este vorba de Biserică trebuia să fim gata și decisĭ până la sânge să o aprobăm cu fermitate contra năzuințelor cuceritóre ale véculuĭ acestuia. Din nenorocire însĕ pare că este un făcut: *ca atuncea când avem vre o ocasiune să spunem ceva bun pentru Biserică, noĭ fugim, ne esclivam, sau spunend ceva, acel ceva este cu totul contra bisericeĭ și tradițiunilor eĭ.*

Asemenea purtărĭ va atinge tot-d'auna prestigiul episcopatuluĭ nostru și este timpul să ne oprim să nu atingă și pe al S-tuluĭ Sinod.

P. S Vós ră nu avéțĭ atâta nevoe să mĕ rugațĭ pe mine ca să fiu maĭ îngăduitor față cu pictura cea nebisericéscă de la catedrala din Constanța, cât erațĭ datorĭ să constatațĭ și să vă unețĭ S-tuluĭ Sinod, că pictorul în sumeția sa,nu m'a

consultat întru nimic pe mine episcopul respectiv, de şi fusese invitat formal de Ministerul Cultelor. Dacă aţi fi spus S-luĭ Sinod acestea,s'ar fi vĕḑut, că eŭ am avut mare dreptate când am referit casul S tuluĭ Sinod şi prin urmare n'am căutat să fac greutăţĭ guvernulu , precum vi s'a spus, ci numaĭ şi numaĭ să'mĭ fac sânta mea datorie de Episcop.

Acestea am avut de observat asupra raportuluĭ şi procesuluĭ verbal ce ni s'aŭ înaintat în ceea ce priveşte forma şi coprinsul lor. Acum să vedem ce ne spune aceste acte asupra pictureĭ Catedraleĭ din Constanta şi deschiḑênd o parentesă scot chiar de la început din discuţie pe P. S. Dionisie Craioveanu care ne-a declarat în tótă sinceritatea ce'l caracterisă ca aşa 'ĭ-au ḑis delegaţiĭ Onor. Minister că pictura de pe ḑidurĭ este în stilul bizantin. P. S. S. dintr'un cuvênt plin de convingere ne-a învederat fondul convingerilor P. S. Sale şi eu îĭ mulţumesc pentru acésta.

Inchiḑênd acum parentesa. viu la ceĭ-l'alţĭ membri aĭ comisiuneĭ nóstre carĭ se presupune că aŭ maĭ multa cunoştinţa de carte, pentru că aŭ facut studiĭ universitare. P. S. Lor afirmă în procesul ce au semnat, ca biserica din Constanţa este pictată în stilul bizantin *pur şi sever care a existat în biserica creştină înainte de introducerea celuĭ Atonitic, adecă de la muntele Atonuluĭ.*

Acéstă afirmaţiune a comisiuneĭ nóstre este fórte pretenţiósă ca să nu ḑic absurdă.

Picturĭ eclesiastice din epoca anterióra stiluluĭ atonitic maĭ nu există. 1) pentru ca la epoca iconoclastica se afla prin Bisericĭ un numĕr fórte mic de imagine de sfinţĭ şi al 2). ca în urma ordinuluĭ de distrugere dat contra icónelor, s'ar putea ḑice, cu siguranţă ca aceste obiecte sfinte aŭ dispărut cu totul din Biserica creştină. Dar chiar daca ar fi maĭ remas, ceva pe icĭ pe colea, tot nu se póte susţine că pictura bizantină din epoca anteiconoclastica a fost cea maĭ pură şi cea maĭ severă, din cauza că pictura ecclesiastica din acea epoca abia începuse a se desbraca de caracterul pictureĭ păgâne şi a se îmbrăca cu cel religios şi creştin., Prin urmare, *pictura propriu bizantină, în Biserica nóstra ortodoxa, nu a putut apărea de cât după decisiunea soboruluĭ ecumenic adunat contra Iconoclaştilor şi pentru restabilirea sfintelor icóne prin bisericĭ.* Aceste stabilite aşĭ putea să afirm cu tarie c nu există în lume vre o imagine din epoca pur bizantina pentru că este imposibil să existe.

P. S. *Arch. Gherasim Piteşténu*: Se afla la Sf. Sofia.

P. S. Episcop *al Dunăreĭ de jos :* Nu ştiu dacă veĭ fi fost vre o data în St. Sofia şi daca aĭ fost, aşĭ vrea să ştiu în ce timp aı fost? Séra au d'minéţa, pentru ca să-ţĭ spun ce aĭ putut vedea pe zidur' ace tui m reţ templu. Eu P. S. membri am f st de tiei ori ın S-ta Sofia. Intâia dată am fost în 1873 când trecém la Athena în luna Octombrie pe la 11 ore d miné a, tocmaı când se găsea la rugăciune sultanul Abdul Az'z.

A doua şı a tıeia óră am fost în 1875

Intr'unul din aceste din urmă rênduri am plătit servitoruluĭ acesteĭ bisericı şi m'a plimbat prin tóte părţile, pentru că era diminéţă şi nu era nimenĭ în geamie. Atuncĭ am putut vedea cu de-a-mănuntul tot ce se află în acest templu şi am putut observa, de şi cu mare dificultate, óre-carı umbre de sfinţı, pentru ca Turciĭ neputând şterge imag nele, care eraŭ în *mosaıc*, le-aŭ acoperit cu un *strat gros* de *poleială*. Cel ce are ochĭ bunı şi vederĭ tarĭ, póte observa încă ın fosta absidă din altarul s teĭ Sofiĭ, conturul aureoleı Maĭceĭ Domnuluĭ şi atâta tot.

In locul Evangheliştılor şi anume de-asupra lor, musulmaniĭ aŭ pus nişte marĭ table de aramă cu inscripţiunĭ turceştĭ; sus la ghineconıt (cafas) unde nu sunt imaginĭ se vede şi astă-ḑĭ vechile rosasurı făcute în mosaic multiculor.

. Iacă ce pıctură are s ta Sofia dın Constantinopol, pe care n'a putut'o vedea P. S. Arhiereŭ Gherasim Piteşténul, care s a grăbit să mĕ întrerupa, şi să vĕ afirme că în s-ta Sofia există pictură pur bizantină. P. S. Sa nu ştie că la epoca Iconoclas ica nicĭ nu se cunoştea cuvêntul bizantinism, necum să existe pictură pur bizantină.

Cât despre datele arheologıce ce ne vin de la şcólele Bisericeĭ apusene şı pe carĭ P. S. Piteşténul ḑice că le-a avut în vedere, eŭ ımĭ fac reservele mele, cele maı încăpătóre, pentru că, ştiut este astă-ḑĭ de toţĭ ceĭ ce se ocupă în mod serios şı conştiincios cu teologia, că tótă activitatea acesteĭ Bıs ricĭ şı a şcólelor sale, constă absolut numaĭ în aceea, cum să se probeze cu orĭ ce mijloc că Ea şi numaĭ Ea, are deposi ul cel mare şi sacru al adevĕrateĭ Bisericĭ a luı Iisus Christos P. S. Ta doctor în Teologie ortodoxă trebue să scii acestea.

Dın tóte cele ce v'am spus pâna acum, aţĭ putut vedea că mergerea comısiuneĭ nóstre la Constanţa n'a fost

de nicĭ un folos, nicĭ pentru S-tul Sinod nici pentru cei ce voiesc să cocoloșéscă și să apere pictura luĭ Mirea Dumitrescu.

Putem dar ḑice că 'cestiunea picturei a eleĭ biserici este încă neresolvată.

Maĭ mult ne-a spus D. Ministru alaltăerĭ; cel puțin D-sa ne-a declarat franc, și eŭ îĭ mulțumesc că a pus pe pictor să modifice pe uniĭ din sfințĭ, în sensul observațiunilor aflate în referatul meu. Ast-fel în altar, ḑice D sa, *„am pus de a schimbat s-tuluĭ Grigorie Papa Romeĭ, crosa în cârje, iar în afară, adică în cele 2 abside, am pus de a tăiat códele de la acea sântă din absida stângă de care vorbește referatul P. S. Episcop.*

Peste aceste declarațiĭ ale D-luĭ Ministru, eŭ maĭ adaug încă și acestea, că D sa a pus de li s'a tăiat, la tóte sfintele pletele, li s'a micșorat buclele, li s'a schimbat căutatura din trufașă și îngânfată cum era, în maĭ cuviósă; și de unde până atuncĭ îșĭ îndreptaŭ cu sumeție privirile în sus, acum le-a făcut să se uĭte în jos.

Vestmintele sfintelor asemenea au suferit și ele óre cari modificărĭ; căcĭ din strimte și încrețite cum eraŭ, s'aŭ facut acum maĭ largi și maĭ încapětóre, ca să acopere cochetăria și trăsăturile provocătóre de maĭ 'nainte.

Mie mi se pare că li s'a atârnat acum și cerceĭ bizantinĭ de urechĭ, numaĭ de nu ĭ-ar fi scos dupě plecar a comisiuneĭ. Mult m'aș mira, da ă cum-va nu se va fi prefăcut și vre-o sfântă în sfânt. Minuni s'aŭ făcut multe în lumea acésta și maĭ cu sémă în biserica din Constanța; de ce nu s'ar fi maĭ adăogat la acel numěr încă una maĭ mult.

In fine tot este bine că s'a putut obține ceva, căcĭ precum se luase lucrul la început, când Dl. Ministru ne vorbea în Senat cu asprime, tare îmĭ era témă să nu rěmâe biserica cu asemenea pictură, care de sigur m'ar fi împedicat de a o sfinți. Eŭ nădăjduesc să obțin, și mai mult, pentru că știŭ, că *Biserica este în drepturile sale, când stăruește cu tărie întru a face să i se respecte tradițiunile sale cele vechĭ și sfinte.*

P. *S. Episcop al Hușuluĭ*: Noĭ ce am věḑut a trebuit să spunem. Cum a fost noi n'am věḑut.

P. S. *Episcop al Dunăreĭ de jos*: Atuncĭ spunețĭ tot, luațĭ de bază declarațiunea Ministrului și ceea ce ați věḑut. Eŭ vreaŭ să se știe cine minte.

P. S. *Episcop al Huşuluĭ*: Resping cuvêntul de minte. Noĭ nu am minţit, ci am arătat ce am vĕḑut şi ne-am dat părerea cum am creḑut că póte să fie bine; daca lămuri-rele şi opiniunea nóstră nu place S-tuluĭ Sinod, n'am de cât să'mĭ retrag raportul meŭ şi să înaintez procesul verbal cu un simplu raport.

P. S. Episcopul Dunăreĭ de-jos: Nu se póte retrage raportul acesta. Eŭ ştiu fórte bine, că dacă v'aţĭ fi aşteptat la asemenea discuţiunĭ nu veneaţĭ cu ast-fel de raport.

Rog dar, pe S tul Sinod să'mi respundă la referatul meŭ şi să-mi preciseze lămurit, ca să ştiŭ ce am de făcut în privinţa pictureĭ catedraleĭ din Constanţa.

P. S. Episcop al Huşilor: I. P. S. Preşedinte! Faţă de numerósele acuzărĭ aduse Comisiuneĭ de P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos, faţa de marea durere de inimă ce a esprimat'o P. S Sa pentru Biserica română, şi faţă de vasta ştiinţă ce'şĭ acumuléză, cestiunea fiind mult discutată, eŭ mĕ marginesc numaĭ a ḑice că, pe lânga durere de inimă, ştiinţă şi curagiŭ, maĭ trebue şi dulcéţa cuvêntuluĭ, atitudine părintécă şi bun tact, pentru ca toţĭ sa pótă fi dobândiţĭ.

P. S. Episcop al Argeşuluĭ: Inalt Prea Sânţiţĭ şi Prea Sânţiţĭ fraţĭ, lucrul acesta ar trebui conciliat.

Cestiunea Bisericeĭ de la Constanţa a făcut cam mare larma şi trebue terminată odată. Eŭ am vĕḑut în raportul comisiunei, că nu este o conclusiune lămurită, cam ce trebue adică să se facă.

P. S. Episcop al Huşilor: Este, îşĭ dă o părere.

P. S. *Episcop al Argeşuluĭ*: Cum vine părerea acésta?

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos când a venit cu raportul sĕu la S-tul Sinod şi când a arătat casul Bisericeĭ din Constanţa şi tótă abaterea făcută în pictură, S-tul Sinod, cum am maĭ zis adineorĭ, a numit o comisiune în care a avut încredere. Comisiunea vine şi 'şĭ dă raportul sĕu astăḑĭ, şi ne maĭ spune de óre carĭ modificărĭ de carĭ a vorbit şi P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos, Comisiunea constata la faţa locului prin proces verbal, act care e temeinic şi la care trebue să se oprésca toţĭ, că lucrarea este gasită în stil bisantin. Acum, cum vine comisiunea cu raport de alt cuprins şi 'şĭ arată părerea sa?

Pretenţiunea P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos este ca să respundem la referatul P. S. Sale. Comisiunea 'şĭ dă ra-

portul sěŭ, decĭ trebue de cugetat dacă se pot primi conclusiunile dintr'însul saŭ nu.

Temeiul însĕ este procesul-verbal care s'a iscalit de Comisarĭ la faţa loculuĭ, şi decĭ nu putem lua alt-ceva de cât acest proces verbal, căcĭ cele alte sunt desiderate.

Aş fi maĭ avut de dis încă ceva; dar cred ca destul s'a discutat, şi ar trebui să se termine o dată, căcĭ nicĭ P. S. Episcop al Dunărei de jos nu are de cât dorinţa S-tului Sinod şi dacă St. Sinod, va gasi că trebue sa se sfinţéscă se va sfinţi. S'aŭ sfinţit biserici în care sfinţi aveau figurĭ cu totul diforme; cred că şi P. S. Episcop al Dunărei de jos nu se va opune la acest act de sânţire.

Vocĭ, Puneţĭ la vot.

I. P. S. *Mitropolit Primat Preşedinte*: Ce sa pun la vot?

P. S. *Episcop al Rîmniculuĭ*: Am cerut cuvêntul numaĭ asupra punerii votuluĭ. Se cere ca sa se puna la vot. Dar ce să se pună? Cacı înaıntea nóstră avem douĕ piese, nu dic contradictoriĭ, dar una iese din cea altă. Se dice, că ar fi dorinţe, desiderate. Orĭ-cum le vom boteza, dupre mine nu aŭ locul aicĭ, cacĭ rĕmâne în piciόre tot procesul verbal; aşa vĕd eŭ casul. Şi când se cere a se pune la vot, nu se póte pune, de cât procesul-verbal.

I. P. S *Mitropolit Primat*: In adevĕr P. sfinţiţĭ membrĭ, eu sunt într'o încurcătura aşa în cât nu ştiu ce sa pun la vot. Parerea mea ar fi ca să se preciseze punctele din raportul comisiuneĭ şi acele punte sa le pun în discuţiunea S-tuluĭ S nod, şi apoĭ s' le comunicam M nistrului.

P. S. *Episcop al Râmniculuĭ*: In aco d cu pro esul-verbal.

P. *S. Episcop al* Huşilor: Eu nu pricep cum să precisam punctele, fiind-că în tesă general s'a recunoscut pictura de bună. Acum eu am venit şi am espus rumórea, pe care, dacă şi S-tul Sinod voeşte să o trécă, nu voeşte să ţina séma de dînsa, atuncĭ biserica este bună. Dar eŭ nu putém să nu fac cunoscut S-tuluĭ Sinod acésta. Dacă S-tul Sinod se uneşte cu desideratele comisiuneĭ, bine, daca nu, atuncĭ basa este procesul-verbal, şi nimic maĭ mult.

P. S. *Episcop al Dunăreĭ de jos*: A esplicat P. S. Episcop al Huşilor ceea ce aveam eu de dis. Adaog însă că noĭ nu putem primi conclusiunile procesuluĭ verbal, încheiat de comisiunea întrégă, pentru că este un proces

al uneĭ comisiunĭ mixte, pe care noĭ nu o recunóştem. S tul Sinod a trimis o comisiune din sînul sĕŭ, care 'şĭ-a făcut raportul sĕŭ, şi numaĭ asupra acestuĭ raport S-tul Sinod are să se pronunţe.

Tóte cele-l'alte acte putéŭ să fie făcute împreună nu numaĭ cu delegaţiĭ Onor. Minister, dar şi cu primarul şi cu Prefectul din Constanţa şi cu toţĭ din lume; acelea se pot considera, cel mult, ca acte preliminare; noĭ să vedem ce ḑice comisiunea S-tuluĭ Sinod; atât şi nimic maĭ mult; noĭ nu putem să eşim din acésta.

Prin urmare vĕ rog să puneţĭ la vot conclusiunile raportuluĭ.

P. S. *Episcop al Rîmniculuĭ*: P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos ḑice, ca S-tul Sinod nu a dat nicĭ un mandat comisiuneĭ de a lucra cu comisiunea D-luĭ Ministru. Să-mĭ dea voie sa-ĭ aduc aminte, ca indirect s'a dat un asemenea mandat.

D. Ministru ne-a comunicat comisiunea sa şi S-tul Sinod a luat act despre acésta, ba încă a coordonat ḑiua de plecare a comisiuneĭ sale cu a Ministeruluĭ.

Vedeţĭ! Va să ḑică, că trebue să trecem peste actul acela numit raport cu desiderate: şi dacă se vor pune la vot conclusiunile raportuluĭ, aşa cum ele sunt formulate, eu sunt nevoit să votez contra, pentru că nu pricep de cât actul, făcut la faţa loculuĭ, în care s'aŭ trecut lucrurile, carĭ trebuiaŭ vĕḑute acolo

Noĭ nu putem vota acum desideratele, care se trag din procesul-verbal. Nu este loc de desiderate aicĭ, când ni se cere să spunem, dacă biserica din Constanţa se póte saŭ nu sfinţi.

P. S. *Episcop al Argeşuluĭ*: Eŭ sunt de părere, fiind-că este o confusiune în lucrarea comisiuneĭ, şi fiind-că raportul nu este de cât cuprinsul unor desiderate, să-ĭ retragă comisiunea acest raport.

P, S. *Episcop al Huşilor*: Este espunerea de motive pe care se baséza desideratele.

P. S. *Episcop al Argeşuluĭ*: Raportul nu coincide cu procesul-verbal, acésta e greutatea.

P. S. *Episcop al Huşilor*: Coincide pentru cá nu e de cât desvoltarea unor puncte din procesul verbal. Am maĭ spus acésta.

P S. *Episcop al Dunăreĭ de jos*: Substantivul *coinci-*

denţa ca şi verbul *coincide* nu'şĭ póte avea locul aci. A coincide însemnéză a cădea saŭ a ajunge înpreună. Nu confundaţĭ însemnătatea vorbelor.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Asistăm de un cés la o discuţie din care vedem că nu ştim cum o să eşim. Eŭ să-mĭ daţĭ voe să declar, că mĕ unesc cu opiniunea raportoruluĭ, cu desideratele séle, căcĭ acestea lămuresc procesul-verbal; şi în desideratele P. S. Sale, care le înşira în raportul sĕŭ, ca Preşedinte al comisiuneĭ, acolo se prevĕd îmbunătăţirile. Eŭ, prin urmare, mĕ unesc cu conclusiunile raportuluĭ P. S. Raportor membru al S-tuluĭ Sinod.

I. P. S. Mitropolit Primat Preşedinte : Ne maĭ cerând nimenĭ cuvêntul, discuţiunea este închisa.

—Se pune la vot conclusiunile raportuluĭ şi se primesc.

I. P. S. Mitropolit Primat: Se va comunica acestea, decĭ şi D-luĭ Ministru şi P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos.

P. S. Episcop al Argeşuluĭ: Dă citire următóreĭ propunerĭ:

Inalt Prea Sânţite Preşedinte,

Legea organică pentru alegerea Mitropoliţilor şi Episcopilor Eparhioţĭ, cum şi a constituireĭ Santuluĭ Sinod al Bisericeĭ autocefale ortodoxe Române, la art. 19, dă Sântuluĭ Sinod la caz de trebuinţă, dreptul la întinderea Eparhielor în înţelegere cu guvernul şi cu aprobarea corpurilor legĭuitóre.

Intemeiat pe acest drept dat de lege, ca Episcop Eparhiot şi membru al Sântuluĭ Sinod, cu tot respectul, propun acestuĭ Sânt şi înalt corp bisericesc, darea şi anexarea judeţuluĭ Muscel la Eparhia de Argeş în ceea-ce priveşte jurisdicţiunea bisericéscă, pentru motivul că acéstă Eparhie are astă dĭ numaĭ două judeţe: Argeşul şi Oltul, pe când Sânta Mitropolie a Ungro-Vlahieĭ de care ţine judeţul Muscel are şépte judeţe; iar tóte cele l'alte Eparhiĭ câte patru; Eparhia mitropolitană de Iaşĭ şi a Episcopieĭ de Rômnic câte cincĭ. Numaĭ Argeşul şi Buzeul câte două adică pe jumĕtatea celor-l'alte Eparhiĭ

Dacă analisăm datele istorice, ajungem la resultatul acesta că Argeşul e cea maĭ veche Eparhie a Românieĭ Muntene constituită ca stat politic în timpul dinastieĭ domnitóre a Negrilor Basarabĭ, care lucră spre scopul acesta în deceniele ultime ale secoluluĭ XIII şi în decursuluĭ secoluluĭ XIV, când tóte ducatele şi căpitănatele române

de la Vrancea până la Severin, depuseră drepturile lor de suveranitate în mânile gloriosuluĭ descălicător. Judeţul Muscel este strâns legat de Eparhia Argeşuluĭ prin date istorice şi prin suvenirĭ însemnate în istoria desvoltăreĭ naţionale a némuluĭ românesc.

Primul Domn Radu-Negru-Vodă, când scoborî Carpaţiĭ venind din Transilvania cu armată şi popor, a descălicat maĭ întâiŭ la Câmpu-Lung Capitala judeţuluĭ Muscel, unde 'şĭ avu reşedinţa un timp óre-care, şi unde ridică o Biserică ortodoxă care esistă şi astă-ḑĭ, după reclădirea nemuritoruluĭ Matheĭ Basarab.

Dar nu mult timp după descălecare, cu cât puterea luĭ Radu-Negru se întinse maĭ spre Dunăre, cu atât se găsi necesar de a se muta şi reşedinţa domnéscă maĭ la sud şi anume la Curtea de Argeş, unde se stabili capitala întregeĭ ţĕrĭ, scaunul domnesc, reşedinţa Mitropoliţilor şi centrul tuturor afacerilor civile şi religióse.

Pe la anul 1320, suindu-se Alexandru Basarab pe tronul părinteluĭ sĕŭ, voi a retrage Biserica de sub jurisdicţiunea patriarhatuluĭ bulgăresc din Têrnov, şi tot-o-dată lucră spre înfiinţarea uneĭ Mitropoliĭ în Muntenia.

Alexandru să adresă pentru îndeplinirea acesteĭ dorinţe, de maĭ multe orĭ patriarhuluĭ din Constantinopole prin scrisorĭ, cerênd înfiinţarea Mitropoliĭ Ungro-Vlahieĭ şi în acelaşĭ timp rógă pe patriarh să bine voiască a enumera Biserica Ungro-Vlahieĭ între cele de sub jurisdicţiunea bisericéscă.

Patriarhul Calist I (1350-1362) respunse luĭ Alexandru, că i-se încuviinţéză cele cerute de el în corespondenţa domnéscă.

Infiinţându-se aşa dar Mitropolia Ungro-Vlahieĭ la anul 1359, fu adus Mitropoltul Vitinuluĭ, Iachint Critopul ca Mitropolit al ţĕreĭ Româneştĭ cu reşedinţa în Curtea de Argeş, supus însă patriarhuluĭ din Constantinopole.

După Iachint, scaunul mitropolitan să ocupă de un Hariton până la anul 1380; în fine la anul 1381, vedem ca Mitropolit pe Protecdicul Daniel numit în monahism Antim fratele luĭ Iachint. Antim fusese Mitropolit la noŭa Mitropolie din Severin şi de aci veni la Argeş. La anul 1389 să sui pe tronul mitropolitan din Curtea de Argeş Timoteiŭ, pe care'l vedem şi pe la 1401 păstorind Biserică Română, şi aşa maĭ departe urmă o serie ne 'ntreruptă de Mitropoliţĭ, până la strămutarea scaunuluĭ mitropoli-

tan în Têrgovişte, pe timpul patriarhuluĭ constantinopolitan Teolipt şi al Mitropolituluĭ Ungro-Vlahieĭ Macarie II, la anul mântuireĭ 1517, fiind Domn al țereĭ româneştĭ nemuritorul Neagoe Basarab.

Ştiut este că reşedința domnéscă să strămutase de la Argeş în Têrgovişte, încă din timpul luĭ Mircea I Basarab (1386 1418).

După strămutarea Mitropolieĭ la Têrgovişte, în Argeş să înființă un egumenat cu renume, în fruntea căruia adesea se aflaŭ arhiereĭ; probă de veritatea acestor dise, găsim în Argeş pe la 1622 un arhiereŭ Iosaf ot Argeş, de care vorbeşte o carte iscălită de Mitropolitul Ungro-Vlahieĭ Luca, pentru un schimb făcut de Monastirea Cotména cu spătarul Nicolae.

La anul 1793 în timpul Domnuluĭ fanariot Alexandru Constantin Moruzi şi al Mitropolituluĭ Ungro-Vlahieĭ Dositeiŭ, grec de origine, iar la Rômnic, Nectarie şi la Buzĕŭ Constandie, ambiĭ grecĭ, obştescul sfat al țĕreĭ, interveni puternic la D mn şi Mitropolit ca să fie în țéră şi un Episcop român, după vechile datinĭ şi drepturĭ biserceştĭ şi naționale.

Atuncĭ cu învoirea tuturor se luară de la Mitropolie douĕ județe Argeşul şi Oltul şi se formă din ele o Eparhie mică, ca pentru un Român, cu reşedința la Curtea de Argeş, avênd catedrala la Biserica luĭ Neagoe Vodă.

Ast-fel acest loc clasic 'şi căpătă iarăşĭ drepturile străvechĭ şi se alese aci ca episcop Iosif I Sevastias, român de ném, chĭar din părțile loculuĭ; şi de atuncĭ seria de Episcopĭ să urmeză regulat după legile şi datinele nóstre bisericeştĭ.

După cum vedețĭ, Inalt Prea Sânțite şi Prea Sânțițĭ frațĭ Episcopĭ şi Arhiereĭ, piatra fondamentala a Eparhieĭ de Argeş, are aceeaşĭ tărie ca şi temeĭnica temelie pe care descălicătorul Radu-Negru Vodă a dat'o statuluĭ muntén. Si nu altă Eparhie de cât aceea a Argeşuluĭ este aceea care prin înființarea eĭ sub Alexandru Constantin Moruzi, dă semnalul redeşteptăreĭ Bisericeĭ nóstre ortodoxe naționale, din lungul şi greul somn în care o cufundase domnia de tristă memorie a fanarioților. Să cade dară ca ea să nu fie maĭ mult nedreptățită, şi să i se redea străvechile drepturĭ.

Deosebit însă de aceste drepturĭ, sunt încă multe

împrejurărĭ carĭ concură întru sprijinirea propunereĭ ce cu respect supun Sântuluĭ şi înaltuluĭ corp bisericesc român; între acestea sunt de arătat urmĕtórele:

a) Trebuințele diecesane ale creştinilor din Muscel şi maĭ ales ale cleruluĭ, carele din creerií munților este necesitat la trebuințe a parcurge o cale lungă spre a merge la Bucurescĭ ca să'şĭ reguleze afacerile bisericeştĭ, pe când dacă județul Muscel, ar fi anexat Eparhieĭ Argeş în apropierea căreia se găseşte, mult ar fi creştiniĭ uşurațĭ.

b) Județele Argeş şi Muscel sunt legate nu numaĭ prin suvenirĭ istorice scumpe némuluĭ nostru, cı şi prin poziția lor geografică şi topografică:

Basat pe tóte acestea, precum şi pe legea organică a Sânteĭ nóstre Biserici, care prevede intinderea Eparhielor, propun:

Mărirea Eparhieĭ Argeşuluĭ cel puțin cu un județ şi anume cu cel al Musceluĭ, ce face parte din cele şépte județe ale Eparhieĭ Mitropolieĭ Ungro-Vlah eĭ, formând cu chipul acesta din Eparhia Argeşuluı, o Eparhie munténă a părțeĭ nordice a Românieĭ Marĭ, şı acéstă propunere să se formuleze într'un proect de lege, ca în urmă să se propună de urgență, Onoratelor corpurĭ legiuitóre spre votarea şi aprobarea în consecință.

† *Episcop al Argeşuluĭ Ghenadie II-lea.*
† *Iosif Mitropolit al Moldoveĭ.*
† *Ioanikie Bacaónul.*
† *Parthenie al Dunăreĭ de jos.*
† *Innocent M. Ploeşténu.*
† *Gherasim T. Piteşténu.*

I. P. S *Mitropolit Primat Preşedinte*: Acésta este o propunere adusă de P. S. Episcop al Argeşuluĭ. Iată ce dice regulamentul în privința acésta la art. 37, *interior al Sântuluĭ Sinod, adițional*:

„Orĭ când cinci membri vor socoti ca este trebuință a a se introduce vre-o modificare în regulamentul S tuluĭ Sinod vor face o propunere sub-scrisă de dânşiĭ. Acéstă propunere se va citi în treĭ şedințe succesive. După aceste treĭ citirĭ, dacă S-tul Sinod prin majoritate de două treımĭ va lua propunerea în considerațiune, o va trimete la o comisiune specială spre a se elabora un noŭ proiect.

Acésta se referă la modificarea regulamentuluĭ, şi fiind că nu avem alt articol special pentru acéstă cestiune, cred că se va aplica acest articol, şi în casul de faţă.

Aşa dar acésta propunere se va citi în treĭ şedinţe consecutive, şi după aceia se va trimite la uă comisiune.

P. S. Episcop al Dunareĭ de jos Raportor, dă citire raportuluĭ comisiuneĭ de petiţiunĭ relativ la opera P. S. Calistrat intitulată Istoria Vechiuluĭ Testament.

—Ne maĭ cerênd nimenĭ cuvêntul, se pun la vot conclusiunile raportuluĭ şi se primesc.

I. P. S. Mitropolit Primat Preşedinte: Ne maĭ avênd nimic la ordinea ḑileĭ ridic şedinţa.

—Sedinţa se ridica la orele 5 p. m. anunţându-se ceea viitóre pentru a doua ḑi 30 Octombre, c. orele 2 p. m.

Şedinţa de la 30 Octombre.

Şedinţa se deschide la orele 2 p. m. sub preşedenţia I. P S. Mitropolit Primat.

—Se face apelul nominal.

Presenţĭ 14.

Absenţĭ 1.

I. P. S. Mitropolit Primat Preşedinte: Şedinţa e deschisa.

—Se citeşte sumarul şedinţeĭ precedente, şi punêndu-sĕ la vot se primeşte.

I. P. S. Mitropolit Primat Preşedinte: Este o comunicare din partea corpuluĭ didactic religios, care a avut o întrunire în timpul veri în Bucureştĭ şi a discutat asupra mĕsurilor ce ar trebui să se ia pentru învĕţĕmêntul religios, în şcólele secundare; dênşiĭ aŭ convenit asupra a opt puncte, şi astăḑĭ prin o delegaţiune vin înaintea S-tuluĭ Sinod a arĕta resultatul desbaterilor lor într'un memoriŭ.

Intreb pe S-tul Sinod dacă urméza să se citéscă în întregul seŭ acest memoriŭ.

Vocĭ: Să se citéscă.

P.. S. Arh. Iónichie Bacaónul secretar: Dă citire menţionatuluĭ memoriu întocmit de profesoriĭ de religiune din ţară, privitor la înbunataţirele ce ar trebui aduse învĕţĕmêntuluĭ religios din scólele secundare din România.

—D-nu Ministru intră în sala şedinţelor

I. P. S. Mitropolit Primat: Să 'mĭ daţĭ voe, maĭ în-

nainte de a decide asupra acestuĭ memoriu să pun în cunoştinţă pe D. Ministru, despre cuprinsul luĭ.

Acest memoriu e venit acum la S-tul Sinod. L'a adresat Corpul didactic religios din ţară.

In resumat : Corpul didactic religios s'a întrunit în cursul vereĭ aceştia şi a desbatut cestiunea, cum ar fi maĭ bine să se înbunătaţéscă învĕţĕmêntul religios în şcólele secundare. Aceste dorinţe le-a exprimat în coprinderea acestuĭ memoriu, care înfăţişâ du-l S-tuluĭ Sinod se rógă prin delegaţiĭ sĕĭ ca să mijlocéscă la Guvern să aibă în vedere aceste dorinţe ale lor.

Acesta este conţinutul memoriuluĭ.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: I. P. S. şi P. S. fraţĭ, pentru mine acéstă hârtie care s'a citit, a fost o surprindere neaşteptata, ca o mulţumire morală pe care nu pot să o exprim. Şi deci, dupĕ ideile şi credinţele mele personale pe carĭ le am hranit în tótă viaţa mea, cum că precum familia este temelia societaţeĭ, aşa religiunea este temelia statuluı, în tóte statele. De aceia eu am ascultat cu cea maĭ mare plăcere cele descrise pe scurt în acéstă expunere a corpuluĭ didactic religios din ţară, şi cred că ar fi bine ca acéstă hârtie să se comunice pe deoparte Onor. Minister al Instrucţiuneĭ publice, ca să o aibă în vedere, maĭ ales că acum se lucréză la modificarea legeĭ instrucţiuneĭ, iar pe de alta parte, să se dea şi publicităţeĭ în fóia bisericeĭ „Biserica Ortodoxă Română“.

P. S. *Episcop al Rîmniculuĭ*: Cu tot respectul, ce port şi am purtat în tot-déuna Inalt Prea Sânţituluĭ Mitropolit al Moldoveĭ, îl rog să mĕ ĭerte a diferi de opiniunea Inalt Prea Sânţieĭ Sale, faţă de acéstă hârtie.

Eŭ cred, că noĭ, ca corp organic şi în particular fie-care din noĭ ca membru, trebue să ne dăm bine socotélă, de caracterul acesteĭ hârtiĭ, venită înaintea nóstră. Şi eŭ cred, că acéstă hârtie, are caracterul de memoriŭ, dupre cum o califică şi subscriitoriĭ eĭ, dar venită în formă de petiţiune. Acum ca petiţiune, ea trebue să mérgă la comisiunea respectivă, saŭ, dacă S-tul Sinod va hotărî, la o comisiune ad-hoc, care comisiune îşĭ va esprima părerea sa, că petiţiunea este admisibilă, saŭ nu, că eĭ trebue să'ĭ dăm destinaţiunea cutare saŭ cea-l-altă. Atuncĭ numaĭ S-tul Sinod o ĭea în consideraţiune, şi dacă crede de cuviinţă şi în discuţiune, şi fie-care din noĭ îşĭ esprim părerea sa, şi aşa

se hotărăşte să se trimită Guvernuluĭ, saŭ să i se dea o altă menire. O procedură contrară regulamentuluĭ nostru intern infirmă Memoriul profesorilor de Religiune, şi el va merge la Guvern, nu ca o dorinţă a S-tuluĭ Sinod, ci numaĭ ca o hârtie a acelor, ce aŭ iscălit'o. De aceea, rog pe biuroŭ, să intrăm în regulament, şi să o trimitem la comisiunea de petiţiunĭ, şi apoĭ să ne pronunţăm şi noĭ.

P. S. *Episcop al Huşilor*: Sunt în totul de acord cu cele ḑise de P. S. Episcop al Rîmniculuĭ, de a se da importanţa cuvenită unuĭ asemenea desiderat, esprimat de corpul didactic religios.

In adevĕr, cestiunea acésta de mult reclamă să fie discutată şi îmbunătăţită. Se reclamă, pe cât am înţĕles din citire, facerea de programe pentru învĕţămêntul religios de la tóte şcólele din ţară.

Dacă este aşa, atuncĭ şi eŭ rog pe I. Prea Sânţitul Preşedinte şi pe toţĭ Prea Sânţia Vóstră ca să bine voiţĭ a o da la o comisiune, ca în urmă să se pótă lua mĕsurile cele maĭ nimerite şi maĭ cuprinḑĕtóre în o cestiune de aşa mare interes.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Nu mĕ aşteptam la un rĕspuns al P. S. Episcop al Rîmniculuĭ aşa, să'mĭ permiteţĭ să ḑic o vorbă nouĕ, cu tóte că uniĭ aŭ ḑis că sunt bĕtrân, eŭ însă nu voiŭ să ḑic că sunt bĕtrên, aşa ex abrupto, să facem aşa, aşa, saŭ aşa.

Noĭ nu suntem chemaţĭ aci de cât de lege, şi nu trebue să facem politică; acésta e tréba Guvernuluĭ. Ideĭa mea a fost, pe care încă odată o repet credinţele mele nestrămutate, că religiunea este temelia Statuluĭ, precum familia este temelia societăţeĭ; fără familie şi religiune, nu ştiŭ ce fel de societate ar fi, şi familia chĭar nu ştiŭ cum s'ar putea cârmui fără religiune.

Aşa dar, 'mi-am esprimat ideĭa mea abstractă pe de-asupra, ce ar trebui să se facă cu acest memoriŭ, dupĕ cum l'aţĭ botezat, saŭ petiţiune, cum veţĭ vrea să ḑiceţĭ.

Eŭ nu cunosc persónele acestea. Astă-ḑĭ am auḑit cele ce se cuprind în acest memoriŭ şi am ascultat cu plăcere observaţiunile care se fac.

Opiniunea mea, încă odată ḑic, este ca să se comunice cu tot respectul cuvenit Onor. Ministru al Instrucţiuneĭ care se ocupă acum cu elaborarea unuĭ proĭect pentru instrucţiune, şi tot de odată să se publice şi în fóia bisericéscă.

Acum, demarşa regulată, regulamentară, rĕmâne să o luaţĭ P. S. Vóstră; cere regulamentul să o trimiteţĭ la o comisiune, puteţĭ să faceţĭ cum veţĭ crede de cuviinţă, ideĭa mea am spus'o, că este ca să o comunicăm D-luĭ Ministru al Instrucţiuneĭ, ca să o aĭbă în vedere.

D. Ministru al Cultelor: Sa-mĭ spun părerea mea, părerea Guvernuluĭ în acéstă cestiune.

Este adevĕrat că noĭ lucrăm în acest moment la reforma învĕţământuluĭ secundar, am terminat deja cu legea reformeĭ seminarielor. Şi sunt doritor să vĕd parerile unuĭ corp aşa de înalt ca S-tul Sinod, şi voiu vedea apoĭ dacă pot să primesc în parte, saŭ în total părerile sale. Eŭ însă, în nicĭ un cas, nu poĭ să iaŭ în nicĭ un fel de consideraţie acest memoriŭ; ca desiderat al S-tuluĭ Sinod îl primesc, ĭar ca desiderat al corpuluĭ didactic nu, căcĭ eŭ nu tolerez corpuluĭ didactic să se transforme într'o autoritate. Am profesorĭ, dar nu am corp didactic, şi de câte orĭ îmĭ vin petiţiunĭ colective, le înapoiez.

In Stat există un minister, dar nu un corp didactic. Fie-care are dreptul să facă o petiţiune, dar petiţiunĭ colective nu le primesc, pentru că acésta este desordine şi anarhie. Chiar când vin delegaţĭ maĭ mulţĭ, nu primesc de cât numaĭ unul, cum am făcut cu delegaţiĭ, carĭ aŭ venit de la concursul de institutorĭ.

Cum însă, nu a trimis petiţiunea la Minister şi a trimis'o la S-tul Sinod, dacă Sinodul o va trimite, eŭ o voiŭ considera ca un desiderat al S-tuluĭ Sinod, şi 'ĭ voiŭ da tótă atenţiunea ce se cuvine, ca venită de la un aşa de înalt corp, dar din partea corpuluĭ didactic nu o cunosc.

P. S. Episcop al Argeşuluĭ: Art. 31 din regulament ḑice: „Petiţiunile se vor adresa S-tuluĭ Sinod, spre a putea fi puse în discuţiune, după ce se vor anunţa de biserică, se vor trimite maĭ întâiŭ la o comisiune specială, care cercetându-le va supune opiniunea sa prin raport, şi apoĭ S-tul Sinod va decide.“

Nu încape decĭ nicĭ o discuţiune; acésta trebue să se trimită la o comisiune, căcĭ dacă e vorba să discutăm asupra eĭ, ar fi multe de ḑis, şi de aceea ḑic să se trimită la o comisiune şi în urmă putem să o comunicăm D-luĭ Ministru ca un desiderat.

P. S. *Episcop al Rômniculuĭ*: Am cerut cuvêntul în aceĭaşĭ cestiune pentru a doua óra, ca să arăt S-tuluĭ Si-

nod şi I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ cu tot respectul, că nu am făcut politică, nu am avut nimica în vedere prealabil, când am facut propunerea faţă de acéstă petiţiune, ci numaĭ să daŭ o maĭ mare putere Memoriuluĭ şi şi să intrăm în regulamentul, pre care l'a citit acum P. S. Episcop al Argeşuluĭ. Acésta este regulamentar, acésta este legal. Şi încă odată maĭ adaog, nu mĕ pot uni cu ideia I. P. S. Sale, şi pentru cuvêntul că în cas când am primi propunerea I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ, că acéstă petiţiune să fie înaintată guvernuluĭ şi publicată prin jurnal, atuncĭ S-tul Sinod remâne numaĭ un simplu corp de înregistrare. Eŭ ţiu la acest sfînt şi înalt corp, şi doresc ca tóte desideratele luĭ să fie expresiunea luĭ şi Memoriul profesorilor sa-'l primim ca un mobil în materia acésta, şi vom vedea ce trebue să dicem şi noĭ ca corp, şi cele dise vor fi desideratele S-tuluĭ Sinod, póte chiar întăritóre Memoriuluĭ. De aceĭa menţin opiniunea mea ca Memoriul profesorilor de religiune să mérgă pe calea legală.

P. *S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos* : Cestiunea de regulament ridicată e dréptă. Dar noĭ suntem la finele sesiuneĭ şi aşĭ putea dice în cea din urmă di, dacă nu în césul din urmă al acesteĭ sesiunĭ ; dacă nu anticipez, D. Ministru a venit sa închidă sesiunea, şi dacă am amâna cestiunea, apoĭ am amâna-o pentru sesiunea de Maĭ.

Cuvintele D-luĭ Ministru de adinéurĭ m'a făcut pe mine să iaŭ cuvêntul şi să rog pe S-tul Sinod, ca în cestiunea acésta să părăsim regulamentul, şi să dam soluţiunea cea maĭ grabnică acesteĭ cestiunĭ; şi ceĭa ce mĕ face să împărtăşesc opiniunea I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ, este faptul că chiar daca se va trimite la o comisiune a S-tuluĭ Sinod, tot D-luĭ Ministru o vom recomanda, şi fiind că D. Ministru se ocupă de acéstă cestiune, credem că nu ar fi bine să perdem ocasiunea, ci să recomandăm D-luĭ Ministru al Cultelor acest memoriŭ.

P. *S. Episcop al Huşilor* : Cu atât maĭ mult rog pe S-tul Sinod să dea o grabnică soluţiune acestuĭ memoriu, acesteĭ petiţiunĭ, cu cât P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos ne-a spus că noĭ suntem în ajunul închidereĭ sesiuneĭ. Eŭ cred că, dacă sesiunea are să se închidă acum, să se alégă la moment o comisiune, care ocupându-se aparte cu cestiunea despre care tratéză petiţiunea, să fie autorisată

a pune în cunoştinţă pe D. Ministru despre părerile sale.

D. Ministru al Cultelor: Eŭ primesc din partea mea.

P. S. *Episcop al Dunăreĭ-de-jos*: Atuncĭ este o petiţiune colectivă.

D· Tache Ionescu *Ministru al Cultelor*: Mĕ ertaţĭ, altceva este acésta, nu e petiţiune colectiva, fiind-ca este opiniunea S-tuluĭ Sinod.

P. S. Episcop al Huşilor: Rog pe S-tul Sinod să păşască imediat la alegerea comisiuneĭ, şi închiḑêndu-se S-tul Sinod, să comunice D-luĭ Ministru parerile sale

P. S. Episcop al Rômnicului: Ader şi eŭ la acésta părere.

I. P. S. Mitropolit Primat: S'a invocat de P. S. Episcopĭ de Argeş şi de Rîmnic, articolul care prevede cursul regulat al hârtiilor ce vin la S-tul Sinod. Acésta se ştie de biurou fórte bine, şi s'a observat tot-d'a-una, dar aŭ fost casurĭ, afară de prescripţiunile regulamentuluĭ s'au procedat altmintrelea, a fost casurĭ când s'aŭ trimis de a-dreptul. Aşa dar fiind-că D. Ministru nu e contra de a i se trimite acéstă hârtie, şi o va primi cum va crede D sa şi fiind-ca regulamentul nu se calcă, aş fi de părere ca să se comunice D-luĭ Ministru al cultelor spre a aprecia D-sa cum va crede de cuviinţă.

P. S Episcop al Huşilor: Eŭ insist încă a ruga pe S-tul Sinod să alégă comisiunea, care să lucreze, şi să aşterná pe hârtie parerile sale, şi apoĭ să le trimită D-luĭ Ministru, care a aderat la acésta.

D. Ministru al Cultelor: Eu primesc.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Să-mĭ daţĭ voe să vĕ declar că nu mĕ unesc cu opiniunea P. S. Episcop al Huşilor.

Fiind-că o comisiune a S-tuluĭ Sinod când se va alege să cerceteze o cestiune, acea comisiune trebue să 'şĭ exprime părerea sa catre S-tul Sinod şi S-tul Sinod cu acea ocasiune, observă, şi dacă o primeşte bine, dacă nu, face observaţiunile ce crede de cuviinţă asupra opiniuneĭ esprimată în raportul comisiuneĭ. De aceea nu mĕ pot uni cu opiniunea P. S. Episcop al Huşuluĭ.

I. P. S. Mitropolit Primat: Ne maĭ cerând nimenĭ cuvêntul, discuţiunea e închisă.

Sunt două părerĭ, vom pune la vot pe cea maĭ depărtată, şi anume pe aceea a P. S. Episcop al Huşilor, la

care se aliază și P. S. Episcop al Rîmniculuĭ de a se alege o comisiune. Pun la vot acéstă părere.

P. S. *Episcop al Rîmniculuĭ*: Ca acea comisiune să esprime părerile prin Președintele S-tuluĭ Sinod.

I. P. S. Mitropolit Primat: Ar trebui să discutăm în privința acésta. Cum se póte să se trimită prin biuroŭ, când nu e adesiunea S-tuluĭ Sinod?

P. S. Episcop al Rîmniculuĭ: Dacă S-tul Sinod dă un vot în acest sens, cred ca președintele póte să facă acésta; adică când votul va fi dat în sensul, de a fi interpretul séŭ pe lângă Onor. Guvern.

I. P. S. Mitropolit Primat: Nu ar putea biuroul să faca acésta, pentru că nu se știe dacă părerea aceea este împărtășită de S-tul Sinod saŭ nu.

P. S. *Episcop al Rîmniculuĭ*: S tul Sinod îșĭ esprimă încrederea sa în acea comisiune.

I. P. S. Mitropolit Primat: Pun la vot părerea de a se alege o comisiune.

-Se pune la vot acéstă părere, cu apel nominal.

I. P. S. Mitropolit Primat: Resultatul votuluĭ:

Votanțĭ 14. Majoritate absoluta 8.

Aŭ votat pentru 7.

„ „ contra 7.

Prin urmare s'a respins fiind paritate de voturĭ, de óre-ce votul Președinteluĭ care a votat contra, preponderéză.

Se va trimite decĭ acest memoriŭ cu o adresă la Ministerul Cultelor.

Avem acum o propunere din partea maĭ multor Prea Sânțĭ membri.

P. S. Ioanichie Băcăónul, dă citire următóreĭ propunerĭ:

PROPUNERE.

„Fiind-că cu propunerea P. S. Episcop al Argeșuluĭ, de „a se adăoga la eparhia sa Județul Muscel, s'a pus în „mișcare cestiunea rotunjireĭ erahielor; venim și noĭ „subscrișiĭ cu propunere ca să se dea eparhieĭ de Buzéŭ. „Județul Ialomița, drept recompensă în locul desființatuluĭ „Județ Secuenĭ, și în locul Județuluĭ Brăila ce i s'a luat „la înființarea eparhieĭ Dunăreĭ de jos“.

(*ss*) † *Inocentie Buzeŭ.*
(*ss*) † *Arh. Valerian.*
(*ss* † *Arh. Calistrat Bârladeanu.*
(*ss*) † *Arh. Gerasim* Piteșténu.
(*ss*) † *Arh. Ioanichie Băcăónu.*

I. P. S. Mitropolit Primat :După regulament are să se dea citire în treĭ ședințe consecutive.

P. S. Episcop al Argeșuluĭ, dă citire pentru a doua óră propunerii de a se atașa județul Muscel la Eparhia Argeșuluĭ.

P. S. Episcop al Hușuluĭ: Am cerut cuvêntul să fac o respectuósă întrebare D-luĭ Ministru, și anume: In sesiunea trecută ne-a promis că se va ocupa de pasagile religióse care sunt în cărțile de citire, pe care eu le-am citit S-tuluĭ Sinod în una din ședințele aceeĭ sesiunĭ, ca necorecte și nepotrivite pentru copiĭ. D-sa însușĭ ascultându-le le-a desaprobat. S-tul Sinod atuncĭ n'a luat nicĭ o hotărâre, fiind-că D-nul Ministru a promis, că se va ocupa însușĭ de ele. Acum avut'a timp, D-nul Ministru saŭ nu să se ocupe de acéstă cestiune nu știŭ, ceea ce știŭ e că, dacă nu mě înșel, în absența D-sale, D-nul locoțiitor de secretar general din timpul vacanțieĭ a dat un ordin circular, în sensul că menține în totul dispozițiunile circulare din 'nainte, din care noĭ cerusem să se suprime punctul privitor la predarea religiuneĭ pe cărțile de citire; prin urmare nu numaĭ că nu s'a suprimat, dar s'a reînoit acel ordin circular în tótă întregimea luĭ.

D. Ministru al Cultelor: De acel ordin nu am cunoștință.

P. S. Episcop al Hușilor: Iată-l.

D. Tache Ionescu Ministru al Cultelor: In privința circulării voiŭ cerceta daca s'a luat vre o disposițiune. Dar în ceia ce privește pasagiele citite de P. S. Episcop al Hușuluĭ, despre care era multe lucrurĭ chiar hazliĭ, am cerut să mi se facă colecțiune despre tóte acele cărțĭ de citire cu pasagiĭ de religiune aprobate, și încă nu am dat soluțiune cestiuniĭ, cestiunea decĭ în sine încă nu e transată în mod definitiv. Dar de altmintrelea pot să vě spun că cu ocasiunea concursuluĭ de institutorĭ și institutóre care s'a ținut în Bucureștĭ am fost cu desěvêrșire mirat de ignoranța absolvenților scólelor, în cât nu așiŭ avea de cât să citez S-tuluĭ Sinod câte-va frase ale candidaților. Iată-le :

Creștinismul s'a propăvăduit de S-tul Paul și în urma a venit și Christos.

Alta: Christos este fiul luĭ Iosif și al Marieĭ Magdalina.

Altă ordine de ideĭ :

Scóla jócă un rol în societate pendinte de Ministerul de Interne.

Elevul în mâna pedagogulul este ca céra în mâna falșificatoruluĭ (rîsete)

Am primit astăḍĭ o petițiune din partea unuĭ profesor bacalaureat, care cerea mutarea. Șépte-spre-zece rândurĭ fără nicĭ o punctuație, cu nicĭ o legătură, și 'i am trimis-o înapoĭ ca să o traducă în Românește.

Sĕ nu credețĭ dar P. S. Vóstră că numaĭ studiul religiuneĭ este așa de jos, și acésta provine din înmulțirea prea mult a școlelor și prin urmare este o stare generală, unde tóte ramurele suferă.

Am cerut să mi se strângă cum ḍice tóte cărțile, și o să le examinez pe tóte, și voiŭ încerca a elimina pe acelea care aŭ lucrurĭ cu desăvârșire rele, și a îndrepta pe acelea care sunt maĭ puțin de rele.

Nu este o cestiune isprăvită de loc, circulara era numaĭ în privința celor alte puncte relative la cumpĕrarea cărților.

I. P. S. Mitropolit Primat: Nu maĭ avem nimic la ordinea zileĭ.

D. Tache Ionescu Ministru de Culte: Dă citire următoruluĭ mesagiŭ Regal de închiderea sesiuneĭ S-tuluĭ Sinod.

„*Prea Sânțițĭ Parințĭ*: S-tul Sinod al Sânteĭ bisericĭ autocefale ortodoxe române, deschis prin Mesagiul Nostru No. 3.324 în ḍiua de 12 Octombre a. c. terminându-șĭ lucrările sale; Eŭ declar închisă sesiunea acestuĭ Sânt Sinod".

Dat în Neuwied la 30 Octombre 1892.

CAROL

Ministru Cultelor și Instrucțiuneĭ Publice
TACHE IONESCU

Vocĭ: Să trăiască Majestățile Lor Regele și Regina României.

† Președinte, **Iosif Mitropolit Primat**
† Secretar, *Dionisie Craiovénu*

PROCESELE VERBALE ALE S-TULUI SINOD

DIN

SESIUNEA EXTRA-ORDINARA

De la 9 până la 15 Decembrie 1892.

Sântul Sinod al Sântei Biserici ortodoxe autocefale Române.

SESIUNE EXTRA-ORDINARA.

Ședința de la 9 Decembrie 1892.

—Ședința se deschide la orele 9 diminéța sub preșe-dința I. P. S. Mitropolit Primat, fiind față și D. Ministru al Cultelor și Instrucțiunei publice.

—Se face apelul nominal ,i rĕspund presenți 15 P. P. S. S. Membrii.

D. Ministru dă citire Mesagiului Regal No. 3910 prin care S-tul Sinod să deschide în sesiune extraordinară, spre a procede la alegerea unuĭ archiereŭ, în locul P. S. Inocentie Ploeștén u, care a fost ales episcop la Roman.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos: I. P. S. Președinte! In o altă ocasiune și maĭ însemnată și maĭ grabnică, S-tul Sinod, vĕḑênd întârḑierea neesplicată a colegiului profesorilor facultățeĭ nóstre de teologie, de a se pronunța asupre cărțeĭ luĭ Simeon Popescu, a voit, după propunerea P. S. Episcop al Hușilor, să se declare în permanența până ce colegiul profesoral se va pronunța. Dupĕ multe însă și însemnate discuțiunĭ, la care ațĭ luat parte și I. P. S. Vóstră și așĭ putea ḑice, că după propunea I. P. S. Vóstre, s'a decis de S tul Sinod să se facă intervenire la D. Ministru de Culte, pentru deschiderea S tuĭ Sinod în sesiunea extraordinară. Conform aceluĭ vot I. P. S. Vóstră ca președinte al S-tuluĭ Sinod, v'ațĭ adresat D luĭ Ministru Maiorescu și d-sa n'a voit să deschidă S-tul Sinod în sesiune extraordinară. Asta-ḑĭ, când nu s'a întîmplat nimic grav și însemnat în Biserica nóstră, vedem că suntem convocațĭ în sesiunea extraordinară. Convocarea S-tuluĭ Sinod în sesiune extraordinară, nicĭ se prevede în lege, nicĭ nu se oprește. In fața acesteĭ stărĭ de lucrurĭ, eŭ rog și pe S-tul Sinod și pe D. Ministru ca să se stabilească o juris-prudență clară, când se póte convoca S-tul Sinod în sesiune extraordinară, căcĭ o-dată, pentru un caz grav, D. Ministru Maiorescu a refuzat deschiderea în sesiune extraordinară și acum este convocat în sesiunea extraordinară. Alt-fel ce satisfacțiune se dă S-tuluĭ Sinod față cu refuzul ce ĭ-a făcut D. Maiorescu?

D. Ministru al Cultelor : Cestiunea rădicată de P. S. Partenie episcopul Dunărei de jos este nedréptă. Guvernul M. S. Regeluĭ póte să convóce corpurile legiutóre ale ţĕreĭ, când crede necesar. Ministrul are dreptul să deschidă S-tul Sinod orĭ când ar crede necesar ; tot ast-fel şi S-tul Sinod are dreptul de a cere, când ar crede necesar deschiderea sa în sesiune extraordinară. Dacă D. Maiorescu a refuzat să declare S-tul Sinod deschis în sesiunea extraordinară 'l priveşte pe Domnia sa, cacĭ faptele unuĭ Ministru nu se pot imputa altuĭ Ministru ; şi dacă P. S. Partenie crede că guvernul n'are dreptul să convóce S-tul Sinod în sesiune extraordinară, póte interpela în Senat pe guvern în acéstă privinţă.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos : Intru cât-va eŭ sunt mulţumit cu rĕspunsul d-luĭ Ministru, pentru că orĭ cum d-sa recunóşte, că se póte convoca S-tul Sinod şi în sesiune extraordinară, iar nu cum ne-a respus atuncĭ D-nul Ministru Maiorescu.

Dar D. Ministru ne-a maĭ ḑis, că Ministrul Cultelor are dreptul să convóce S-tul Sinod şi în sesiune extraordinară, după cum şi S-tul Sinod are acest drept ; în casul din urmă însă rĕmâne la aprecierea ministruluĭ, dacă trebue să'l deschidă saŭ nu. Heĭ, acest lucru aşĭ vrea să se lămuréscă.

Eŭ cred, că S tul Sinod se póte deschide şi în sesiune extraordinară, orĭ de câte orĭ se presintă cestiunĭ marĭ şi urgente. Ast-fel s'a întâmplat cu cestiunea s-tuluĭ Mir, când S-tul Sinod a fost convocat în sesiune extraordinară ca să'l sânţéscă şi ast-fel trebuia să se convóce şi în cestiunea cu Simeon Popescu, pentru a sili pe profesorĭ să rĕspundă. D. Ministru Maiorescu însă, pentru că voia să apere pe acel Popescu ne-a respuns, că legea organică a S-tuluĭ Sinod nu prevede sesiune extraordinară. Motivul nefiind serios însuşĭ D. Ministru actual l'a desaprobat şi ĭată pentru ce am ḑis maĭ sus, că rĕspunsul D luĭ Ministru actual m'a mulţĕmit întru cât va.

Cât pentru cele ḑise de d. Ministru, în privinţa proceduréĭ celor alte corpurĭ legiuitóre ale statuluĭ, ele nu se pot invoca şi vis-à vis de S-tul Sinod, pentru ca legea acelór corpurĭ este precisă şi clară şi altele sunt drepturile membrilor lor faţă cu miniştriĭ şi altele ale membrilor S-tuluĭ Sinod faţă cu Ministerul Cultelor.

Iată pentru ce am ḑis mai sus, că ar fi bine ca să se preciseze anume, când se póte convoca S-tul Sinod în sesiune extraordinară și când nu.

P. *S. Episcop al Argeșului*: Incidentul rădicat de P. S. Episcop al Dunărei de jos este de prisos, de óre-ce S-tul Sinod a mai fost și cu alte ocasiunì convocat în sesiune extraordinară, și cele ḑise de P. S. Sa aveaŭ locul într'o sesiune ordinară, iar nu acum când suntem cu totul pentru alt-ceva convocați. Eŭ cer ca să se închidă discuțiunea, și a nu se mai da cuvêntul la nimenĭ.

Vocĭ: Inchiderea discuțiunei.

P. S. Episcop al Hușilor: Nu eram hotărît să iaŭ cuvêntul, dar fiind-că este vorba să se stabilésca o jurisprudență, când anume are să se convóce S-tul Sinod în sesiune extraordinară, cred necesar a'mĭ exprima parerea. Jurisprudența ar trebui să se stabiléscă de S-tul Sinod; căcĭ din cele ḑise de d. Ministru resultă, că corpurile legiuitóre nu pot și nu sunt în drept a cere să fie convocate.

Dar într'un cas extraordinar, care ar reclama pe S-tul Sinod să se convóce pentru apărarea bisericeĭ, ce este de făcut? Cum ar rĕmânea dacă S-tul Sinod ar cere-o să fie convocat în sesiune extraordinară?

Așĭ voi să se hotărască ce ar fi de făcut în asemenea casurĭ extraordinare.

P. *S. Episcop al Rîmniculuĭ*: P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos cere o jurisprudență, pentru deschiderea S-tuluĭ Sinod în sesiune extraordinară. Cred că e bine să se desbrace acéstă cestiune de tóte elementele streine. Simplificată cestiunea trebue să ne întrebăm: póte S-tul Sinod să se convóce în sesiune extraordinară fără autorisația guvernuluĭ?

P. *S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos*: Nu. Dar cuvêntul a*utorisație* nu este la locul sĕŭ.

P. S. Episcop al Rômniculuĭ: Este positiv că prin legea organică și regulamentele S-tuluĭ Sinod noĭ n'avem un asemenea drept. Chiar pentru sesiunile ordinare ale S-tuluĭ Sinod trebuește să fie o înțelegere între Guvern și președintele S-tuluĭ Sinod, în ce privește ḑiua convocareĭ; cu atât maĭ mult pentru sesiunele extraordinare. Aci trebuește prestabilită și ḑiua, dar maĭ ales obiectul convocareĭ; și numaĭ în înțelegere comună a guvernuluĭ cu S-tul Sinod

îşi póte avea loc sesiunea. Jurisprudenţă nu se póte presta-bili pentru sesiunile extraordinare din viitor şi prin urmare acéstă discuţiune este inutila. Ce, óre putem noi să silim pe un D. Ministru, pentru că ar refuza de a ne convoca în sesiune extraordinară, când consiliul de miniştri nu ar concădea cu vederile S-tuluĭ Sinod în convocarea uneĭ sesiunĭ extraordinare? Eŭ cred ca nu. Şi S-tul Sinod, rĕmânând pe lângă legea sa organică, îşi póte amâna discuţiunile sale pentru sesiunea ordinară cea maĭ apropiétă.

I. P. S. Mitropolit Primat: Cu învoirea S tuluĭ Sinod, discuţiunea ese închisa. Să se dea citire regulamentuluĭ pentru alegerea candidaţilor de archiereĭ.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: Cer cuvêntul în cestiune prealabilă.

I. P. S. Preşedinte: Decretul regal ne spune, că suntem convocaţĭ în sesiune extraordinară, pentru a procede la alegerea unuĭ arhiereŭ în locul P. S. Ploeşténu, care a fost ales de marele colegiu episcop la Roman. Dar noi nu putem procede astă-ḑi la alegerea altuĭ arhiereŭ în locul P. S. Sale, căcĭ locul de arhiereŭ nu este înca vacant.

Noĭ abia erĭ am votat pentru alegerea de episcop şi titularul nu este încă confirmat şi nicĭ a primit până acum investitura de la Majestatea Sa Regele. Prin urmare, cred că este bine să amânăm alegerea de arhiereŭ, până ce noul episcop va căpăta confirmarea şi investitura regală, căcĭ a alege astă-ḑĭ un noŭ arhiereŭ, am avea doui arhiereĭ cu titlul de „Ploeşténu", ceia ce ar fi contra canónelor.

P. S. Episcop al Argeşiuluĭ: Decretul Regal ne spune clar pentru ce ne-am întrunit astă-ḑi. In urma alegereĭ de erĭ, nu maĭ avem nimic de zis, căcĭ aşa s'a maĭ lucrat şi în trecut, adică dacă s'a făcut alegerea, apoĭ confirmarea şi investitura vin de sine. P. S. Parthenie vrea cum ḑice românul, să *pună beţe în rótă*. Ar fi bine ca Sf. Sinod să nu se unéscă cu părerea emisă de P. S. Parthenie episcopul Dunăreĭ de jos, ci să procedăm la alegerea candidaţilor de arhiereŭ.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: Voiŭ să fac o rectificare asupra celor ḑise de P. S. Episcop al Argeşuluĭ.

Nu este adevĕrat că aşa s'a procedat şi în trecut, căcĭ, precum v'am spus, procedura acésta ar fi cu totul contra canónelor.

Tot-d'a-una, după alegerea unuĭ episcop, a urmat *confirmarea* și *investitura*, și apoĭ s'a procedat la alegerea unuĭ noŭ arhiereŭ pentru titlul rĕmas vacant. Titlul de Ploeștènu nu e încă vacant, căcĭ astă-ḑĭ P. S Innocentiu s'a presintat la Sf. Sinod, nu ca episcop de Roman, ci ca simplu arhiereŭ, fiind-că n'a fost încă confirmat și investit. Și s'ar putea întêmpla, ca camerile care l'aŭ ales să fie disolvate de un noŭ guvern și camerile cele nouĭ să alégă un altul în locul Prea S. Sale, și atuncĭ cum ar rĕmânea alegerea sf. Sinod, ce vi se cere așa de repede ?

Mĕ resum dar și ḑic, că P. S. Inocentiu nu este episcop la Roman, până nu va fi confirmat și învestit și deci dar titlul de Ploeștén nu este încă vacant.

P. *S. Inocențiu Ploeștênu* ḑice, că însușĭ decretul Regal de convocarea Sf. Sinod în sesiune extraordinară, ne dă a înțelege că noul episcop este ca și confirmat.

D-l Ministru al Cultelor : La alegerea unuĭ episcop sunt două momente principale : 1) alegerea din partea mareluĭ colegiu electoral și al II) confirmarea și investitura domnească.

Tot asemenea și la alegerea unuĭ arhiereŭ sunt două momente : 1 alegerea celor treĭ candidațĭ de către Sf. Sinod și al II confirmarea unuia dintre eĭ ca arhiereŭ.

Candidațiĭ ce Sf. Sinod vor alege astă-ḑi nu vor fi arhiereĭ, de cât după ce unul va fi confirmat de guvern.

Prin urmare, se póte fórte bine alege ceĭ treĭ candidațĭ și până când unul dintr'ênșiĭ va fi ales și de guvern, noul episcop de Roman, ales erĭ de marele colegiŭ electoral, va căpăta confirmarea și investitura ; maĭ ales că M. S. Regele are intenția d'a da învestitura nouluĭ episcop cât de în grabă.

Așa dar, nu vĕd care ar fi motivul d'a se amîna de astă-ḑĭ alegerea candidaților de arhiereŭ.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos : I. P. S. Președinte ! Am maĭ luat cuvêntul, ca să'mĭ susțin părerea mea prin citarea uneĭ marĭ autoritățĭ în acéstă privință. 'Mi aduc aminte, că odată am cerut audiență la Palat și în sala de așteptare am găsit pe unul din președințiĭ înalteĭ curțĭ de justiție După óre-care vorbire conversațiunea s'a întins tocmaĭ asupra acestuĭ punt. Eŭ am susținut tesa, pe care o susține acum D. Ministru și anume, că nicĭ guvernul, nicĭ Majestatea sa nu póte refusa învestitura. Si mi s'a rĕs-

puns, că până când guvernul nu va semna decretul şi'l va publica prin Monitorul oficial şi până când Majestatea Sa nu va da investitura, alegerea nu se va putea considera ca bună, căcĭ se póte întêmpla, ca în acest interval să se disolve, precum v'am spus, Corpurile legiuitóre şi să se facă nouĭ alegerĭ. Acestea sunt principiĭ constituţionale şi nu se póte urma cu ele, de cât cum v'am spus eŭ. La alegerea unuĭ episcop concură treĭ factorĭ: 1) votul mareluĭ colegiŭ; 2) decretul guvernuluĭ publicat prin monitorul oficial şi 3) învestitura regală.

Lipsa unuia din aceştĭ factorĭ aduce după sine anularea celor alţĭ doĭ.

Prin urmare, până când decretul de investitură nu va fi semnat de Majestatea Sa şi contra-semnat de guvern, alegerea nu va avea valórea eĭ.

După cum se întêmplă cu cele l'alte proecte de legĭ, tot aşa se póte întêmpla şi în acéstă alegere, căcı şi acésta în felul sĕŭ este un proiect de lege.

Eŭ mĭ-am spus opiniunea mea în cestiunea prealabilă, ce am ridicat şi mĭ-o menţın. Sântul Sinod va face ce vă voi. Ar fi bine însĕ să nu eşim din limitele canónelor şi ale legilor, pentru a nu ne afla la un moment dat afară din drepturile ce avem.

P. S. *Episcop al Rômniculuĭ*: Am cerut cuvêntul şi în acéstă cestiune, fiind că vĕd că ĭarăşı se complică lucrurile.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos ne-a propus întâĭ şi sub forma de cestiune prealabilă, ca să amânăm alegerea candidaţilor la Arhierıe, până când alegerea episcopuluĭ de Roman va fi pe deplin confirmată; adică, până dupĕ sĕvêrşirea învestitureĭ. Eŭ cred, că admisă fiind o asemenea propunere, s'ar aduce numaĭ întârdiere.

In urmarea declaraţiuneĭ D-luĭ Ministru cred şi eŭ, că am putea procede chiar acum la alegerea candidaţilor, ce aŭ a compune lista de treĭ şi ĭată pentru ce: dacă S-tul Sinod alege acum pe candidaţiĭ la arhierie, dacă din acéstă listă se alege de către guvern viitorul arhiereŭ, dupĕ învestira alesuluĭ pentru Eparhia Romanuluĭ, eŭ numaĭ vĕd nicĭ o pedică pentru alegere. Pe câtă vreme nouă astă-dĭ nu ni se cere, de cât să urmăm alegereĭ de erĭ, ce s'a făcut în persóna P. S. Inocentie Ploeştênu ca Episcop de Roman; şi D. Ministru de altă parte ne făgădueşte, că alegerea viitoriuluĭ arhiereŭ de către Guvern se va face dupĕ învestirea titularuluĭ de Roman, eŭ cred, că este bine să

facem alegerea astă-ḑi chiar; cu atâta mai mult, că recunóşterea noului ales nu se va face, până când nu se va învesti P. S. Episcop al Romanului.

De aceea eŭ cred, că P. S. Episc p al Dunăreĭ, de jos se va uni cu noĭ, ca să înlăture cestiunea prealabilă ce a râdicat şi să păşim la alegere.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: Acésta este contra Regulamentuluĭ.

P. S. Calistrat Bârlădeanu: cestiunea pusă de P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos 'şĭ are locul eĭ şi ĭată pentru ce: viitorul Episcop al Romanuluĭ, chiar astă ḑĭ se presintă între noĭ cu numele de „Arhiereul Inocentie Ploeşténu". Astă-ḑĭ chiar póte fi chemat la orĭ-ce serviciŭ şi'l póte face în numele Arhiereuluĭ Inocentie Ploeşteanu.

Acum, dacă este cestiunea de temporisare pentru douĕ, treĭ ḑile, cum declară D. Ministru, de ce atâta grabă? căcĭ nu este o lacună mare în biserică aşa în cât, noĭ arhiereiĭ, să nu putem îndeplini acele cererĭ de serviciĭ ale creştinilor pioşĭ. D. Ministru ne-a maı spus, că învestitura se va face Sâmbată saŭ Duminică.

D. Ministru al Cultelor: Chiar mâne póte.

P. S. Calistrat Bârlădeanu: Dacă D. Mini tru, ne anunţă, că acea învestitură se va face în curând, să amânăm alegerea; şi când D-sa ne va comunica, că investitura s'a efectuat, atuncĭ noĭ să venim şi să procedem la alegerea candidaţilor de Arhiereŭ; căcĭ chiar guvernul de ar desemna pe unul dintr'înşiĭ, nu se póte ca hirotonia aceluĭa să se facă, de cât după îndeplinirea uneĭ formalităţĭ órecare, şi acésta dupĕ ce maĭ întâĭ se va efectua investitura viitoruluĭ Episcop de Roman. Prin urmare, eŭ v'aş ruga să amânăm alegerea până va fi totul în regulă.

'Mĭ aduc aminte, când am fost ales arhiereŭ, în anul 1879, eraŭ patru locurĭ vacante, şi conform legeĭ s'a ales 12 candidaţĭ. Alegerea candidaţilor la arhierie s'a făcut totdéuna în sesiunile ordinare ale S-tuluĭ Sinod şi nicĭ odată în sesiune extraordinară, dupĕ cum procedăm în presinte, pentru un singur loc vacant.

Prin urmare, eŭ vĕ rog, să amânăm alegerea pentru douĕ, treĭ ḑile şi când vom fi în regula, să procedem la alegerea candidaţilor.

P. *S. Episcop al Argeşuluĭ*: 'Mĭ pare rĕŭ, că nu mĕ pot uni cu P.P. S.S. Preopinenţĭ; dar din cuvintele P.P. S.S. Lor resultă tot adevĕrul.

Toțî cunóștem, că nu s'a făcut investitura alesuluĭ pentru locul vacant de la Roman. După mine, alesul este bine ales, căcĭ póte mâne saŭ poĭmâne acéstă alegere va fi urmată și de investitură. Ca să vadă P.P. S.S. Lor, că n'aŭ dreptate susținênd contrariul, éste că arhiereul, care este să'l desemnăm astă-ḑĭ, se alege de S-tul Sinod ast-fel, cum s'a ales P. S. Inocentie Ploeșténu de Corpurile Legiuitóre, și mâĭne, poĭmâne aștéptă investitura.

Părințiĭ care se vor alege. aŭ să aștepte investitura la timp. Noĭ numaĭ 'ĭ desemnăm, și'ĭ facem cunoscut Guvernuluĭ.

D. Ministru ḑice, că S-tul Sinod, fiind convocat pentru alegerea Eoiscopuluĭ de Roman, să procédă în acelașĭ timp și la desemnarea persóneĭ, care să fie hirotonisită de arhiereŭ în locul devenit vacant. Persóna desemnată de S-tul Sinod, să se aducă la cunoștința guvernuluĭ prin D. Ministru de Culte. Eŭ sunt în stare să ḑic, că era mult maĭ bine când se înțelegeaŭ Mitropoliții cu Guvernul de cât acum. Aceste lucrurĭ nu sunt frumóse, ca noĭ să punem bețe în róte, ci trebue să mergem pe o cale maĭ delicată.

Este cestiunea de investitură, că nu s'a făcut încă, și că după ce se va face. să se alégă arhiereul. Apoĭ noĭ nu facem alt-ceva astă-ḑĭ de cât numaĭ 'l alegem și'l facem cunoscut guvernuluĭ, ĭar investitura luĭ ca arhiereŭ se va face în urma investitureĭ alesuluĭ Episcop de Roman, după care apoĭ urméză și decretul regal.

Iată dar, că investitura arhiereuluĭ vine maĭ târḑiŭ după investitura Episcopuluĭ de Roman.

Prin urmare, vĕ rog, să închidem acéstă discuțiune, care nu ne duce nicĭ la un bine, și să procedem la alegerea candidaților pușĭ pe listă ; fiind-că decretul regal nu ne convócă pentru nimic alt, de cât numaĭ pentru alegerea unuĭ arhiereŭ în locul devenit vacant.

I P. S. Mitropolit Primat: Pun la vot închiderea discuțiuneĭ.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: Vĕ rog să puneți la vot cestiunea prealabilă ridicată de mine.

I. P. S. Mitropolit Primat : S'a închis discuțiunea.

P. *S. Episcop al Dunăreĭ de jos*; S'a închis numaĭ incidentul, iar asupra cestiuneĭ de amânare nu s'a hotărât nimic.

I. P. S. Mitropolit Primat: Atuncĭ pun la vot cu bile propunerea de amânare.

Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ 15.

Majoritatea absolută 8.

Aŭ votat pentru amânare 7.

Contra amânăreĭ 8.

Prin urmare s'a respins amânarea. Acum procedem al alegerea celor treĭ candidaţĭ ceruţĭ de Regulament.

Maĭ 'nainte de a se procede la alegere, P. S. Secretar este rugat a da citire regulamentuluĭ, pentru alegerea Arhiereilor titularĭ.

—P. S. Secretar Ioanichie Bacaonul dă citire Regulamentuluĭ pentru alegerea Arhiereilor titularĭ saŭ locotenenţĭ.

I. P. S. Mitropolit Primat: Acum, după ce s'a dat citire Regulamentuluĭ pentru alegerea Arhiereilor titularĭ, daţĭ-mĭ voe să daŭ citire listelor alcătuite de persónele, carĭ sunt eligibile în conformitate cu art. 7 din Regulament.

La biuroŭ sunt două liste depuse conform art. 6 din Regulament. Maĭ întâiŭ este lista propusă de mine, pe care sunt trecuţĭ 1) Arhimandritul Pimen Georgescu şi 2) Preotul Alexandru Mironescu.

La acéstă listă s'aŭ maĭ adăogat Arhimandritul Ghelasie Ionescu, susţinut de P. S. Episcop al Buzěuluĭ, Preotul Ión Ionescu de la D-na Bălaşa, propus de P. S. Episcop al Argeşuluĭ, şi Preotul Nicolae Georgescu de la biserica s-tul Gheorge din Craiova şi Arhimandritul Gherasim Safirin, propus de P. S. Episcop al Râmniculuĭ.

A doua listă este a I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ, prin care propune pe Arhimandritul Conon Arămescu, Arhimandritul Varlaam Răilénu. Economul Gh Possa Protoereŭ şi Economul Mihail Moisiŭ Botoşanĭ.

Acestea sunt persónele propuse.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos: Am auḍit numele candidaţilor propuşĭ, de I. I.P. P. S. S. V-óstre şi dacă nu putem discuta persónele propuse, putem însě şi avem dreptul şi trebue să facem lucrul acesta, că adică, pentru fie care din aceste persóne, fie care din aceste nume să ni se presinte câte o scurtă biografie, pentru ca să ştie S-tul Sinod: ce vêrstă are fie-care din candidaţiĭ propuşĭ, ce ti-

tIurĭ posedă, care le este purtarea; dacă sunt saŭ nu călugărĭ, dacă aŭ fost saŭ sunt preoțĭ de mir și dacă sunt saŭ nu vĕduvĭ.

Cu un cuvênt să se știe cu precisiune atât de S-tul Sinod, cât și de ceĭ ce vor ceti desbaterile nóstre, care este statul civil și meritele morale și sciințifice ale fie-căruĭ din candidațĭ.

Pentru aceste motive eŭ rog pe S-tul Sinod ca să nu procedese la alegerea celor treĭ candidațĭ de arhiereŭ maĭ nainte de a avea aceste notițe asupra fie căruia din candidațiĭ propușĭ pe liste.

I. P. S. Mitropolit Primat: Am onóre a rĕspunde P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos asupra întrebărilor, ce mĭ-aŭ propus și asupra actelor ce cere de la biuroŭ. P. S. Sa cere maĭ întâĭ acte de vêrstă candidaților, acte de gradul de cultură, acte de moralitate și dacă sunt preoțiĭ de mir, dacă sunt vĕduvĭ saŭ nu. Credeți-mĕ P. S. S-te, că eŭ și I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ, când am propus persóne, am propus pe acelea, pe care le cunóștem, căcĭ alt-fel dacă nu le-am cunóște, nu le-am propune. Asupra unuĭ singur punct n'așŭ putea să vĕ rĕspund și anume, dacă acele persóne propuse de mine aŭ saŭ nu vêrsta cerută de Regulament, fiind-că n'am la mână asemenea acte. Titlurĭ însĕ aŭ amândoĭ, pentru că sunt doctorĭ în teologie și profesorĭ la facultatea de theologie și se bucură de o bună purtare.

Acestea sunt lămuririle ce vĕ pot da, de și asemenea acte nu sunt prevĕḑute în Regulament.

P. S. *Episcop al Dunareĭ-de-jos:* I. *P.* S. Vóstră în bunĕtatea ce vĕ caracterisă, ațĭ discutat numaĭ în bine a ceste douĕ persóne, pe carĭ și noĭ le cunóștem ca atarĭ, dar nu acésta am cerut.

I. P. *S. Mitropolit Primat*: Eŭ daŭ lămuririle, ce mĭ ațĭ cerut și prin urmare atât am avut de ḑis.

P. S Episcop al Dunareĭ de jos: Eŭ am cerut deslușirĭ pentru toțĭ, iar nu numaĭ pentru douĭ

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Am cerut cuvêntul pentru o consideraţiune, care pe mine m'a mișcat, m'a intrigat. In Regulament este prevĕḑut, că Mitropoliţiĭ al României și al Moldoveĭ, aŭ dreptul a presenta câte o listă de persónele, care aŭ dreptul de a fi alese, asemenea și fie care Episcop înscrie pe persónele, pe care cunóște din epar-

hia sa. I. P. S. Mitropolit Primat şi Preşedinte al S-tuluĭ Sinod a depus o listă de persónele, care sunt aci sub ochiĭ I. P. S-ale. Eŭ am dat asemenea o lista de persónele, pe care le cunoscŭ şi care sunt din Eparhia Mitropoliĭ Moldoveĭ. P. S. Episcop al Buzĕuluĭ a propus o persónă din Eparhia P. S. S-ale şi pe care o cunóştem cu toţiĭ şi care are meritele sale.

Aşĭ întreba însĕ pe P. S. Episcop al Argeşuluĭ, cu ce drept a însemnat nişte persóne, care nu sunt în Eparhia P. S. Sale. ci sunt în Bucureştĭ, în Eparhia Mitropolieĭ.

P. S. Episcop al Argeşuluĭ: Le-am notat cu consimţêmêntul I. P. S. Mitropolit Primat şi apoĭ cine nu cunóşte pe preotul Ión Ionescu de la D-na Bălaşa. Eŭ îl cunosc de 30 anĭ.

I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ: Aci nu este cestiunea de a discuta calităţile persóneĭ. Il cunóştem cu toţiĭ, dar eŭ am făcut întrebarea cu ce drept, cu ce cuvênt P. S. Episcop al Argeşuluĭ însemnéză o persónă în lista Mitropolituluĭ Primat.

P. S. Episcop al Argeşuluĭ: Cu consimţimêntul Mitropolituluĭ Primat.

P. *S. Episcop al Rômniculuĭ*: Dar pentru preutul N. Georgescu din Eparhia mea, n'aĭ cerut nicĭ un consimţimênt.

. P. *S. Episcop al Dunăreĭ de jos*: Rugăm pe I. P. S. Mitropolit Primat să ne spuie, dacă părintele Ion Ionescu exista pe lista I. P. S. Sale.

I. P. *S. Mitropolit* Primat: Există pe lista mea, dar este semnată de P. S. Episcop al Argeşuluĭ, şi regulamentul nu prevede numĕrul candidaţilor.

Prin urmare, din momentul ce Regulamentul nu prevede acéstă restricţiune, ci ḑice, că fie-care din membriĭ S-tuluĭ Sinod, are dreptul de a înscri în lista respectivă, liber este fie-care să înscrie pe cine voieşte.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: I. P. S Preşedinte! Eŭ am cerut informaţiunile, pe care le-am anunţat şi I. P. S. Vóstră, în bunătatea şi dreptatea ce vĕ caracterisă v'aţĭ susţinut lista şi aţĭ discutat în bine calităţile candidaţilor. Maĭ întâiŭ eŭ cred, că acésta nu ar fi fost bine să se facă, de şi I. P. S. Vóstră aţĭ discutat în bine aceste două persóne şi dacă m'aţĭ întreba şi pe mine tot

așa ași face și eŭ; dar, precum v'am spus, eŭ cred, că nu este bine să le discutăm nicĭ chiar în bine, ca nu cum-va să se scóle vre-unul din noĭ să le discute în rěŭ. De aceea, pentru ca să evităm atarĭ discuțiunĭ, eŭ am ḑis S tuluĭ Sinod, că noĭ membriĭ sěĭ, voim să avem date certe și sigure asupra fie-caruĭ candidat și anume: dacă este laic saŭ civil, dacă este monah saŭ preut de mir; dacă a fost saŭ nu căsătorit, dacă este věduv prin mórtea soțieĭ saŭ prin despartire, dacă are vre-un titlu și ce anume titlurĭ are, dacă se bucură de bună reputațiune în societate, etc. Aceste lucrurĭ trebue să le știm noĭ, trebuie să le știe S tul Sinod, pentru ca se póte întâmpla ca unul din membriĭ aleșĭ de noĭ să fie călugărit, așa după cum s'a maĭ călugărit și alțiĭ, adecă despărțit numaĭ la Primărie, saŭ printr'o simplă declarație autentificată de Tribunal. Și după ce se va face Arhiereŭ să ne pomenim cu femeia luĭ, că vine și ḑice S-tuluĭ Sinod: eŭ nu sunt despărțită de bărbatul meŭ după lege. Eŭ voiesc să conlocuesc cu el. Vedețĭ, I. P. S. Stěpâne, la ce putem fi expușĭ, dacă nu vom fi cu băgare de sémă asupra celor propuse de mine! Eŭ rog pe S-tul Sinod să vegheze cu dinadinsul la datoria ce are. Se maĭ póte încă întâmpla, ca vre-unul din ceĭ propușĭ, să fie trimis înaintea tribunaluluĭ pentru cine știe ce lucrurĭ grave și pe când noĭ îl alegem, el să fie condamnat de justiție și trimes spre a nóstră întristare și rușine la munca silnică.

Iată pentru ce am cerut aceste lămurirĭ, I. P. S. Președinte și pentru ce cred că este bine să avem acestea.

I. P. *S. Mitropolit* Primat: Ce acte civile voițĭ să cerețĭ maĭ mult, când însușĭ Episcopul afirmă în fața S-tuluĭ Sinod, că persénele pe care le recomandă, le cunóște și sunt onorabile? Alte acte nu vě pot presenta.

P. *S. Episcop al Dunăreĭ de jos*: Noĭ aci, nu putem da diplomă de starea civilă nimenuĭ.

I. P S. Mitropolit Primat: V'am rěspuns la întrebările care mi le-ațĭ propus, arătându-vě gradul de moralitate al candidaților propușĭ.

P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos: Actele să vorbéscă, iar nu noĭ. Așa este regulat și canonic.

I. P. S. Mitropolit Primat: Până la acte eŭ susțin ceea ce am spus. Dar cel puțin, de când există S-tul Sinod n'a fott un asemenea precedent, și dacă până acum s'a

făcut eróre în acéstă privinţă, fac şi eŭ; pe viitor însă, dacă voiŭ maĭ avea ocasie să maĭ presint asemenea candidaţĭ, atuncĭ mĕ voiŭ înzestra cu tóte aceste acte.

Până atuncĭ afirm cele ce am ḑis.

D. Ministru al Cultelor: Eŭ, dacă a'şĭ fi în locul P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos, m'aş abţine de la vot, dacă P. S. Sa pe nouĭ candidaţĭ nu'ĭ cunóşte, cu tóte că eŭ, care sunt mirean şi numaĭ de un an în Ministerul acesta 'ĭ cunosc pe toţĭ şi P. S. Sa membru al S-tuluĭ Sinod, Episcop, care se ocupă aşa de mult în discuţiunile S-tuluĭ Sinod şi are spiritul împăcăciuneĭ aci, nu cunóşte pe Pimen Georgescu, predicatorul Mitropolieĭ, Păr, Mironescu, directorul internatuluĭ teologic, Păr. Conon, Păr. Răileanu şi ceĭ-l-alţĭ. Eŭ mărturisesc că, cu tóte actele ce le vor presenta, tot nu se va face nimic. Nu cum-va că erĭ Camera a cerut actele candidaţilor? Am ştiut numaĭ că sunt Arhiereĭ bisericeştĭ şi sunt eligibilĭ, tot aşa şi acum, s'a afirmat de Mitropoliţiĭ ţĕreĭ că sunt ómenĭ bunĭ

Voiţĭ să aducă acte de moralitate? Dar de unde? Acte de diplomă? De unde? Credeţĭ că este vre-o autoritate, care să dea acte că nu este cine-va dat în judecată, saŭ că nu este osîndit la munca silnică? Credeţĭ, că tribunalul va putea libera un asemenea act?

Ast-fel cunóşteţĭ D-vóstră persónele care sunt în biserică, dacă sunt însuraţĭ saŭ văduvĭ?

Credeţĭ, că vre unul din membriĭ S-tuluĭ Sinod, póte propune pe vre-un candidat care nu îndeplineşte condiţiunile?

Acest lucru mi se pare aşa de curios, în cât nu vĕd pentru ce S-tul Sinod va continua o discuţiune ca acésta, care nu duce la nicĭ un resultat.

Nu voiţĭ pe nicĭ unul? Votaţĭ negru la toţĭ, dar ca să ḑiceţĭ, ca nu cunóşteţĭ pe persónele acestea, care au fost propuse de Episcopĭ, dacă sunt însuraţĭ saŭ nu, daca aŭ studiĭ saŭ nu, dacă sunt moralĭ saŭ nu, acésta nu o înţeleg. Eŭ mĕ mir cu desĕvêrşire de acéstă îndoială asupra persónelor propuse şi nu'mĭ închipuesc, că Mitropoliţiĭ ţĕreĭ propun candidaţĭ la S-tul Sinod pentru alegere la Arhierie, persóne care canoniceşte nu îndeplinesc condiţiunile pentru a fi aleşĭ.

P. S. Episcop al Argeşuluĭ: Eu avém de ḑis cam tot aceia ce a ḑis D-nu Ministru, dar un lucru mĕ prinde

mirarea că P. S. Sa, ḑice, că nu cunóşte pe acest candidat, Preotul I. Ionescu, de aceia nu ar fi fost nevoie ca să facă întrebarea acésta şi să provóce o discuţiune ca acésta.

I. P. S. Episcop al Dunării de jos : Eu declar, cum am declarat de la început, că cunosc fórte bine şi póte maĭ bine de cât P. S. Episcop de Argeş pe Părintele Ión Ionescu; asemenea şi pe ceĭ l'alţĭ candidaţi; dar aci nu este vorba de ce putem noĭ să cunóştem, ci de regula ce trebue să urmăm. Eŭ P. P. S. S. membrii, nu am discutat nicĭ o persónă, nicĭ in bine nicĭ în rĕŭ, pentru ca nu este bine să se facă discuţiunĭ asupra persónelor. Eu am cerut numaĭ ca aceste perónе să ne presinte statul civil, prin acte emanate de la autorităţile competente ale ţĕreĭ lor, iar nu de la noĭ, ca Sânt Sinod. S-tul Sinod nu póte da acte, de cât în anume casurĭ prevĕḑute de lege şi de canóne. Aci este vorba de statul civil al persónelor, din carĭ aŭ să fie aleşĭ ceĭ treĭ candidaţĭ şi biserica trebue să cunóscă cu claritate acesteĭ persóne, dar ca să le cunóscă trebue ca aceste persóne să posédă acte neîndoelnice şi legale. Atarĭ acte nu le putem da noĭ, ci Primariĭ, Tribunalele şi administraţiunea şcólelor nóstre. Ştiţĭ cu toţiĭ, ca s'aŭ făcut călugărirĭ, carĭ nu trebuiaŭ făcute.

P. S. Episcop al Argeşiuluĭ şi P. S. Inocentiu Ploeşténu : N'are a face acestea.

P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos Prea sf. Episcop de Argeş şi viitorul Episcop de Roman mĕ întrerupe ḑicênd, că nu are a face una cu alta.

Eŭ cred, că trebue să fim exacţĭ în apreciările nóstre, pentru acésta însă trebue să avem actele tóte câte le cere legea şi canónele, căcĭ dacă pentru alte întrebuinţărĭ se cere acte, cu cât maĭ mult trebue să se céră de la ceĭ ce sunt propuşĭ pentru a deveni Arhiereĭ şi mâine, póte, şi Episcopĭ saŭ şi Mitropoliţĭ aĭ ţĕreĭ.

Trebue dar să fim bine informaţĭ asupra persónelor ce ni se propun.

Eŭ, P. P. S. S. membriĭ cunosc personal pe toţĭ aceştĭ candidaţĭ, dar alta este să cunoştĭ pe cine va ca persónă şi alta este să'ĭ cunoştĭ viaţa. Asemenea şi eŭ cunosc pe candidaţĭ, dar nu le cunosc viaţa lor intimă. Atestaţiunea Inalt Prea sf. Mitropolitĭ o iaŭ de bună, dar spun încă o dată, că noĭ aci nu avem calitatea de a suplini autoritaţile puse

de lege întru acésta. Ca individ în societate fie care din noĭ putem atesta prin semnăturile nóstre, că cutare om să pórtă bine, că cunóşcem cutare sau cutare fapt, dar acésta numaĭ ca individ, iar nu ca membru al sf. Sinod. Să nu cofundăm dar una cu alta şi trebue să ţinem şi să cerem, ca autorităţile ori-carĭ ar fi ele, să nu iasă din atribuţiunile sale şi să tréca în ale celeĭ alte. Destul este zileĭ rĕutatea sa. Să nu le maĭ dam şi noĭ prilej de vorbă.

Eŭ 'mi-am spus părerea mea în acéstă privinţă; acum dacă S-tul Sinod crede, că este de prisos să cerem acte de la candidaţĭ, n'are de cât să facă cum va crede de cuviinţă.

Eu am să mĕ supun decisiuneĭ sale, căcĭ sunt din aceia carĭ chiar dacă în calitatea mea de membru al S-tuluĭ Sinod, aşĭ fi combătut un regulament sau o lege, eŭ am să aplic aceste legĭ cu cea maĭ mare sfinţenie, de îndată ce datoria mea de Episcop 'mĭ va impune acésta, fiind-că alta este calitatea unuĭ om când legiferézà şi alta când aplică legile.

Şi dar, S-tul Sinod, trebue să céră candidaţilor o scurtă biografie însoţită de acte probatoriĭ ale vieţeĭ lor. Iată ce ne-ar trebui să avem noĭ acum, când suntem chemaţĭ să alegem un arhiereŭ în locul care va deveni vacant. S-tul Sinod este suveran, facă ce va şti, eŭ mĭ-am ḑis cuvêntuĭ meŭ.

Nu trebue însă să alunecăm lesne, fără să ştim în mod positiv şi cu acte, ceea ce facem, ca să nu se ḑică, că noĭ în Sinod ne dam votul cu uşurinţă şi numaĭ de florile măruluĭ cum s'ar ḑice în limbagiul poporuluĭ.

I. P. S. Mitropolit Primat: Nu sunt contra cererilor drepte ale P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos, dar dacă avem un regulament, trebue să ne supunem luĭ.

Dacă P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos voeşte să introducă vre-un articol în regulament, nu are de cât să propună modificarea regulamentuluĭ, până atuncĭ însă nu putem de cât să ne conformăm regulamentuluĭ şi prescripţiunilor sale..

P. *S. Episcop al Dunăreĭ de jos*: Dacă regulamentul nu prevede atarĭ lucrurĭ atât maĭ rĕŭ pentru noĭ, dar eŭ cred, că regulamentele carĭ ies din regula comună a ţĕreĭ, n'aŭ putere de lege şi prin urmare nu ne póte îngrădi întru nimic ca să venim la regula comună.

I. P. S. Mitropolit Primat: Eŭ afirm ceea ce am ḑis, dacă nu mĕ credeţĭ atuncĭ nu am de cat să retrag lista.

P. S. *Episcop al Argeşuluĭ*: Să rĕspund la unele cuvinte ale P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos. P. S. Sa, cu ocasiunea alegereĭ candidaţilor de arhiereĭ, face un cas mare ḑicênd, că votarea călugăririlor s'a făcut contra regulamentuluĭ şi că a influenţat chiar ca să se voteze.

I P. S. Mitropolit Primat: Vĕ rog să închidem discuţiunea.

P. *S. Episcop al Dunăreĭ de jos*: Vĕ rog să bine-voiţĭ a pune la vot poopunerea mea, de a se cere candidaţilor acte.

I. P. S. Mitropolit Primat: Acésta este contra regulamentuluĭ.

P. S. *Episcop al Dunăreĭ de jos*: Să fie bine constatat, că regulamentul ce invocaţĭ, se abate de la regula comună a ţĕreĭ nóstre.

Vocĭ: Inchiderea discuţiuneĭ.

—Se pune la vot închiderea discuţiuneĭ şi se primeşte.

—Se dă citire din noŭ listelor de candidaţĭ.

I. P. S. Mitropolit Primat: Regulamentul prevede numaĭ atât: după ce se va da citire listelor, se procede la alegere în modul următor. Asupra moduluĭ de votare, voesc să vĕ dau o lămurire:

Preşedintele citeşte câte un nume din una din liste şi acel nume se pune la vot apoĭ al doilea nume şi se pune iarăşı la vot; şi aşa maĭ în colo, aşa până la votarea a treĭ candidaţĭ.

Iată ce propun eŭ, ca o cestiune de echitate: sunt 5 liste. Eŭ cred că ar fi drept să se ia prima persóna pusă pe o listă şi imediat a doua persónă dupĕ a doua listă si a treia persónă dupe listele cele alte şi ast-fel pe rênd pentru toţĭ candıdaţiĭ.

Vocĭ: Fórte bine.

I. P. S. Mitropolit Primat: Acésta ca să nu fie numaĭ dupĕ o singură listă. Primiţĭ acéstă propunere?

Vocĭ: primim.

P. S. *Episcop al Dunări de jos*: Acéstă propunere este contra regulamentuluĭ şi contra usuluĭ urmat în seriă la noĭ.

D. Ministru: Presupuneţĭ că a eşit treĭ candidaţĭ, atuncĭ pentru ceĭ alţĭ nu se maĭ votéză, însă dacă alţiĭ ar avea ma-

joritate mai mare, ce se face cu dânşii? Căci se póte intâmpla ca alţii să întrunéscă majoritate şi nu ar trebui ca acéstă alegere sa fie la noroc, adică acei care sunt pe una din listele cele dintêiŭ, deci e bine să se voteze din tóte listele trei candidaţi.

I. P. S. Mitropolit Primat: Nu putem înlătura regulamentul

P. *S. Episcop al Dunarei de jos*: I. P. S. Preşedinte! Ştiţi că eu tot d'auna v'am spus clar şi lămurit opiniunea mea, pentru că voesc şi doresc să se scie odată că cuvintele nóstre trebue sa fie, cum ḑice sânta evangelie. „Aşa, aşa. Nu, nu". Acésta regulă ce am urmat şi urmez mĕ face să vĕ spun şi în acéstă cestiune opiniunea mea. Ştiţi I. P. S. vóstră, că noi am eşit de multe ori şi în multe cestiuni din regulamentul nostru interior. Pe St Sinod nu'l îngrădeşte de cat canónele şi legile ţĕrei; iar ce are ele îngrădesc numai regulamentele, intru cât prin păḑirea lor nu s'ar atinge mersul regulat al sântei nóstre biserici orthodoxe. Când însă un regulament, făcut în alte timpuri şi pentru alte consideraţiuni, de cât păḑirea canónelor şi legilor ţĕrei ar îngreuia intru ceva împlinirea canónelor şi legilor nóstre, eŭ cred, că acest regulament nu póte să se opue votului sf. Sinod. Eu v'am spus de la început, că modul propus de regulamentul nostru este viţios şi persist întru acésta.

Regulamentul propune votarea cu bile şi când trei din cei votaţi ar întruni majoritatea regulamentară, cei alţi cari s'ar mai afla pe listă, nu se ma pun la vot, chiar dacă s'ar presupune, că vre unul din ei ar avea chiar unanimitatea voturilor. Viţiŭ mai rĕŭ de formă şi nedreptate mai mare nici că s'ar putea face candidaţilor. Ei bine, este timpul să ne oprim de la asemenea procedeuri nedrepte şi nesocotite.

I. P S. Mitropolit Primat: V'aşi ruga să propuneţi modul de votare şi să pun la vot.

P. *S. Episcop al Dunarei-de-jos*: Votarea cu bile, dupa cum ḑice regulamentul, numai atunci ar fi bună şi dréptă, dacă S-tul Sinod votând pentru fie-care din candidaţii propuşi pe liste, ar lua pe cei trei care aŭ întrunit voturi mai multe şi i-ar recomanda guvernului Dacă dar votăm cu bile, trebue să votăm pre toţi candidaţii, dar atunci iaraşi suntem în contra regulamentului. Pentru a eşi din încurcătura şi piedica, ce ne face acest regulament, eŭ pro-

pun înlăturarea luĭ şi intrarea în regula comună admisă de tóte corpurile deliberante. Propun dar să votam cu bilete, punând pe fie-care bilet, cum a ḑis şi d. Ministru, treĭ candidaţĭ din listile ce ni s'a presentat şi ceĭ ce vor întruni majoritatea, aceea vor fi candidaţ'i de archiereŭ pe cari'ĭ vom recomanda guvernuluĭ. Regula a ésta este dréptă şi trebue admisă de urgenţă.

P. *S. Episcop al Romniculuĭ*: Şi eu m aşĭ uni cu propunerea P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos, daca s'ar fi făcut într'o sesiune ordinară; dar asta-ḑi când suntem chemaţĭ de a aplica Regulamentul nu s póte face o revisuire şi o modificare de Regulament. Cer de ı ca în casul ce ne presta, să mergem dupre Regulamentul în vigóre, amânând revizuirile pentru timpul, când nu vom avea a face alegerĭ de Arhiereı.

P. S. *Episcop al Dunăreĭ-de-jos*: Dupĕ el ne oprim la al treilea nume, ceea ce este o mare nedreptate pentru ceĭ-lalţĭ candidaţĭ.

I. P. S. *Mitropolit Primat*: Vorbind asupra regulamentuluĭ, el nu este o lege, şi deci putem să 'l schimbam dupĕ trebuinţă, fac apel la d. Ministru putem noĭ fára sa călcăm regulamentul sa votăm cu buletine şi nu cu bile ?

D. Ministru al Cultelor: Eŭ cred că put ţı, dar aveţı ıncă un mijloc, ca să aveţı acelaşĭ res ltat.

In loc de a vota numaı cu bıle asupra a treı nume şi atuncĭ sa vĕ oprıţĭ, puteţĭ ajunge la acela ĭ res ıltat cu bu letine pentru toţı, şı S-tul Sinod d ntre c ĭ carıĭ aŭ întrunıt majorıtate numaı pe ace a 'ı ı c manda c candıdaţı

Daca a întrunit majoritate 5 saŭ 6, atuncı trebue să hotăraţĭ între eı.

Eu cred, că puteţı vota ast f l fărı nicı o téma, cacı în realitate care a fost spiri ul reg lam n uluĭ? ă se hotărasca cari sunt candidaţiĭ cari ıntrunesc maĭ mult voinţa S-tuı Sinod, nu e cestıunea de noroc, de întîmplare, dupa modul cum sunt înscrişĭ, spiritul este să se alégă 3 candidaţı, care'ı vrea S-tul Sınod, dar prin acésta nu va să ḑică ca ceı alţı sunt nedemnĭ, dacă s'a ales numaĭ tr ı, căcı vedeţı că I. P. S. Mitropolit al Moldoveĭ a propus patru. Aşa ca cel maĭ bun sıstem ar fi să votaţı cu buletıne, să scrıţı treı nume şi dacă la prima votare nu ies treı cu majoritate, atuncĭ se procede la a doua votare şi ast-fel se póte vedea care este dorinţa S-tuluĭ Sinod.

Pe mine m'a intrigat fórte mult sistemul acela. Eŭ dacă a'şĭ fi votator, a'şĭ vota pentru toţĭ, tot asemenea se póte să fie şi un membru al S-tuluĭ Sinod. In casul acesta dar nu va maĭ fi alegere ci un fel de aprobare de capacitate care se dă însă în modul acesta se ĭa dintre toţĭ bunĭ pe ceĭ maĭ bunĭ şi eŭ cred, că se póte vota aşa.

P. S. S. Episcop al Huşilor: După decretul Majestăţeĭ sale Regeluĭ, noĭ astă-ḑi nu suntem chemaţĭ ca să shimbăm regulamen ul. ci, după regulam ntul pe care'l avem să procedam la alegerea a treĭ candidaţĭ pentru arhierie. Propunerea de schimbarea r gulamentuluĭ póte veni dar pe o cale regulată şi ıntr'o sesiune ordinară.—Pentru astă-ḑı sunt de părere, ca sa mergem aşa după cum prescrie regnlamentul. Chiar Dl. Ministru însuşĭ 'şi-a dat părerea, că sĕ pótă şi alt-fel pro^^ede, dar nu cred să ne aprobe ca să călcăm regı lamentul. Acest regulament, care este sancţionat de Majestatea sa Regele, pentru noĭ este lege şi prin urmare suntem datorĭ să ne supunem luĭ, dar nu să'l călcăm, prin urmare sunt de părere ca să ne ţinem de regulament.

P. S. S. *Episcop al Dunăreĭ de jos:* Am spus'o şi astă-ḑĭ şi o dic şi acum că pe S-tul Sinod nu-l îngrădesce de cât canónele şi legile ţĕreĭ. Orĭ ce regulament, când se abate de la regula comună, putem să'l înlăturăm. S-tul Sinod a abolit printr'un singur vot regulamentul privitor la cercetaıea cărţilor pentru studiul religios; pentru că acel regulament prevedea o pıoced ıră atât de încurcată şi de grea, în cât sf. Sınod se găsea în faţa uneĭ imposibilităţĭ. Apoĭ dacă în cestiunıle cele marĭ cum este cestiunea revizuireĭ cărţilor dıdactıco-religióse, unde sunt în joc dog mele credinţ ĭ nóstre, s ul S'nod a trecut peste regulamen tul respectiv, pentru că'l ^ pedica în mersul sĕŭ, apoĭ într'o cestiune că aceasta de ce sa nu'l înlătur^ım? Pe s-tul Sinod nu'l îng ădeşte de c t numaĭ legile care privesc la fiinţa sa ıar regulam ntele pe care le a fĭcut în alte timurĭ şi cine scie pentru ce anume consideraţiĭ le póte desface când va voi.

P. S. Episcopul de Huşĭ: Prea bine să se desfacă re ulamentul da sa se d sfacă cu forma.

I. P. S S. Mitropolitul primat: Vĕ rog să faceţĭ pro- u ·ea că: în loc să se f că votarea cu bile să se facă buletine, căcĭ în fond nu se face mare schimbare

P. S. *Episcop al Dunărei de jos*: Vě rog, I. P. S. Preşedinte, puneţĭ la vot propunerea mea de a vota cu buletine, iar nu cu bile ca până acum.

I. P. S. Mitropolit Primat: Pun dar'la vot cine e pentru votarea cu buletine, propusă de P. S. Episcop al Dunărei de jos, să bine voiască a ridica mâna.

S'a primit cu mare majoritate.

Atuncĭ suspend şedinţa pentru cincĭ minute, ca să ne înţelegem asupra persónelor.

Şedinţa se suspendă pentru cincĭ minute.

După cincĭ minute şedinţa se redeschide.

Se procede la votarea prin buletine.

I. P. S. Mitropolitul Primat: Resultatul votuluĭ este:

Votanţĭ	15.	
Majoritate absolută	8.	
Aŭ întrunit:		
Arhimandritul Pimen Georgescu	8	voturĭ
„ Varlam Răileanu	9	„
Preotul Ión Ionescu	8	„
Economul Mihail Moisiu	4	„
Preotul Alexandru Mironescu	7	„
Archimandritul Canon Aramescu	5	„
Preotul Nicolae Georgescu Craiova	2	„
Economul Gh. Posa şi	1	„
Archimandritul Gherasim Safirin	1	„

Prin urmare, majoritatea cerută de regulament au întrunit'o:

Archimandritul Pimen Georgescu.

„ Varlam Răilénu şi

Preotul Ion Ionescu, carĭ se vor recomanda guvernuluĭ.

P. S. S. *Episcopul Dunărei de jos*: I. P. S. Preşedinte! Acum pentru că s-tul Sinod şi a ḑis cuvêntul sěŭ asupra celor 3 candidaţĭ, care au să fie supuşĭ la confirmarea Majestăţeĭ sale Regeluĭ, noĭ trebue să rugăm pe D. Ministru să se ţină de practica urmată până acum, ca adică înainte de închiderea s-tuluĭ Sinod, să ne facă cunoscut pe cine a nume a confirmat Majestatea sa, pentru că s-tul Sinod să ia měsurĭ în consequenţă.

D. Ministru al Cultelor: Eŭ rog pe I. P. S. Preşedinte să bine voiască a amâna Sinodul până Lunĭ, 14 curent, fiind-că şi Majestatea sa preferă să facă investititura P. S.

a'es la Episcopia de Roman Duminică. Până atuncĭ vom supune pe candidatul ales la aprobarea Majestățeĭ Sale, și în ședința de Lunĭ voiŭ aduce resultatul alegereĭ Guvernuluĭ.

I. P. S. *Mitropolit Primat*: Ridic ședința și cea viitóre va fi pe Lunĭ, orele 9 a. m.

Sedința se ridică, și cea viitóre se anunță Lunĭ 14 ale curenteĭ orele 9 a m.

† Președinte, **Iosif Mitropolit Primat.**

† Secretar, *Dionisie Craiovénu.*

Ședința din 14 Decembrie 1892.

—Ședința se deschide la orele 10 a. m., sub președenția I. P. S. Mitropolit Primat, față fiind și D. Ministru al Cultelor.

—Se face apelul nominal și rĕspund presențĭ 15 P. P. S. S. membri.

I. P. S. *Mitropolit Primat*: P. S. Secretar să bine-voiasĕă a da citire sumaruluĭ ședințeĭ precedente.

P. *S. Dionisie Craiovénu*: I. P. S. Președinte. Sumarul ședințeĭ precedente nu 'l-am putut face, pentru că procesul-verbal mi s'a adus Sâmbătă séra, și erĭ fiind Duminică, n'am putut face sumarul.

I. P. *S. Mitropolit Primat:* P. S. Secretar a dat lămuriri, că n'a putut face sumarul la timp. Cred dar ca putem continua ședința și acel sumar să se citésca în prima ședință a sesiunei de primă-vară.

P. S. *Episcop al Dunăreĭ de jos:* Procedarea acésta este fórte neregulată și de regretat.

P. S. Episcop al Rîmnicululuĭ: Cer cuvêntul. Acésta este o procedare fórte neregulată. Noĭ am fost convocațĭ prin decret regal în sesiune extra-ordinara pentru alegerea candidaților la arhieria devenită vacanta prin alegerea P. S. Inochentie fost Ploeșténu, și actele prin carĭ S-tul Sinod arată lumeĭ că s'a conformat cuprinderei decretuluĭ, lipsesc. Este bună este cuviinciósă din partea nóstră acéstă lipsă de diferență? Eŭ îmĭ arăt aicĭ părerea mea de rĕŭ că P. S. Secretarĭ nu 'și a îndeplinit mica datorie, de a ne înfățișa sumarul ședințeĭ, care ar arăta resultatul lucrărilor nóstre în cestiunea pentru care am fost convocațĭ.

I. P. S. Mitropolit Primat: Fiind-că nu esistă nicĭ un sumar, după cum a spus P. S. Secretar, rémâne ca sumarul acestuĭ proces-verbal să se citéscă în prima ședință a viitóreĭ sesiunĭ și numaĭ atuncĭ se póte publica.

P. S. Episcop al Rîmniculuĭ: N'ar fi maĭ nemerit, ca D. Ministru să ne maĭ dea o ḑi de ședință, adecă până mâine, când P. S. Secretarĭ avênd timpul trebuitor, să ne presinte sumarele ședințelor.

I. P. S. Mitropolit Primat: Neapărat că până mâine P. S. Secretarĭ aŭ timp ca să facă sumarul, numaĭ nu știŭ dacă D. Ministru, voește să amâne închiderea S-tuluĭ Sinod pe mâine.

D. Ministru al Cultelor: Aŭ timp P. P. S. S. Lor până mâine să facă sumarul ?

Vocĭ: Neapărat.

D. Ministru al Cultelor: Atuncĭ, dacă voițĭ, putem amâna pe mâine; dar mâine voiŭ veni maĭ de vreme, fiind-că la orele 10 am audiență la Majestatea Sa.

P. S. *Episcop al Rîmniculuĭ:* Astă-ḑĭ dar vom continua cu lucrările și mâine se va da citire și sumaruluĭ ședințeĭ precedente.

I. P. S. *Mitropolit Primat:* Neaparat, că noĭ putem continua cu lucrările și mâine se va da citire la două sumare, unul al ședințeĭ precedente și altul al ședințeĭ de astă ḑi.

Acum dorim a ni se comunica lucrările arhiereuluĭ noŭ ales. In acéstă privință iată ce ḑice art. 10 din regulament:

Art. 10. Candidatul de arhiereŭ fiind aprobat de Guvern, Sinodul regulézâ in competința sa cele cuvenite pentru hirotonia luĭ de către Mitropolitul respectiv. D. Ministru dar, este rugat să bine-voiască a ne comunica actele Arhiereuluĭ noŭ ales.

D. Ministru al Cultelor: Da. Iata adresa ministeruluĭ în acéstă privință, cu No. 3.170 din 14 Decembrie curent:

Inalt Prea Sânțite!

Din ceĭ treĭ candidațĭ votațĭ de Sinod, cuprinșĭ în lista înaintată pe lângă adresa I. P. S. Vóstre sub No. 118, Consiliul de miniștri, conform art. 8 din Regulamentul pentru alegerea de arhiereĭ, a ales pe candidatul Economul Ión Ionescu de arhiereŭ cu titlul de Ploeșténu. Acésta alegere, aprobându-se și de Majestatea Sa Regele, subsemnatul are onóre a vě aduce acésta la cunoștința I. P. S. Vóstre.

Prin urmare, după cum vedeți, guvernul a ales pe Economul Ión Ionescu.

I. P. S. *Mitropolit Primat*: Se ia act de acésta şi se va regula cele de cuviință pentru hirotonie, de către Mitropolitul respectiv, după cum este prevĕḑut şi în Regulament.

Acum ridic şedința şi cea viitóre va fi mâine la orele 9 a. m.

Şedința se râdică şi cea viitóre se anunță pentru Marți 15 Decembrie la orele 9 a. m.

† Preşedinte, Iosif Mitropolit Primat.

† Secretar, *Ioanichie Bacaónu.*

Sedința de la 15 Decembre, 1892.

Şedința se deschide la orele 9 30. a. m. sub preşedenția I. P. S. Mitropolit Primat.

—Se face apelul nominal.

Presenți 15 membri.

I P. S. Mitropolit Primat: Şedința e deschisă.

P. S. *Ionichie Bacaónul, Secretar*, Dă citire sumarului şedinței de la 9 Decembre.

D. Tache Ionescu Ministru al Cultelor: Ştiu că s'a făcut forte repede sumarul, dar într'însul sunt vre o douĕ-saŭ trei lucrurĭ, care aşŭ dori ca să se îndrepteze. Maĭ întêiu asupra cestiunei ridicată de P. S. Episcop al Dunărei-de-jos, nu am zis că statul póte convoca corpurile legiuitóre, ci ca statul póte convoca *tóte* corpurile statuluĭ.

Apoi, că în ceia ce priveşte pe D. Maiorescu, D-sa avea dreptul să refuze convocarea S-tuluĭ Sinod, am zis, că motivele il privescu pe D. Maiorescu.

După aceia, am zis, ca învestitura *póte* fi mâine saŭ poi-mâine.

La fine apoĭ, în ceia ce priveşte alegerea cu buletine, nu am propus-o numaĭ eŭ, dar în acord cu P. S. Episcop al Dunărei-de-jos.

P. S. *Episcop al Huşilor*: Când am vorbit eŭ după P. S. Episcop al Dunăreĭ-de-jos, în cestiunea de formarea uneĭ jurisprudențe, acolo am zis chiar de la început, că nu aşŭ fi luat cuvêntul pentru a vorbi, dacă nu aşŭ fi auḑit cuvêntul de jurisprudență şi în sensul acesta am vorbit.

Acolo se ḑice că vorbind în sensul P. S. Episcop al Dunăreĭ de jos, dar în sensul P S. Sale în ce privesc jurisprudenţa am vorbit.

I. P. S. *Mitropolit Primat* : Se vor face rectificările cerute.

—Ne maĭ cerând nimenĭ cuvêntul asupra sumaruluĭ, se pune la vot cu rectificările cerute şi se primeşte.

P. S. *Ionichie Bacaonul Secretar* : Dă citire sumaruluı şedinţeĭ de la 14 Decembre.

P. S. *Episcop al Dunărei de jos* : Am luat cuvântul, ca să rog P. S. Secretar să mĕ tréca şi pe mine în sumar, cum că eu am ridicat cel d'intâiŭ cuvêntul şi m'am plâns, că nu este sumarul şedinţeĭ trecute făcut.

P. S. *Ionichie Bacaonul Secretar* : Da, acesta este prea adevĕrat, se va trece.

—Ne maı cerênd nimenĭ cuvêntul se pune la vot sumarul şedinţeĭ de la 14 Decembre cu rectificarea cerută şi se primeşte.

D. Tache Ionescu Ministru Cultelor : Dă citire urmĕtoruluĭ mesagiu de închiderea S tuluĭ Sinod.

Prea Sânţiţĭ Părinţiĭ ! S tul Sinod al sânteĭ bisericĭ autocefale Ortodoxe-Române, deschis prin Mesagiul nostru în ḑioa de 9 Decembre curent în sesiunea extraordinară, terminându-şĭ lucrările ;

Eŭ declar închisă sesiunea acestuĭ Sânt Sinod.

Dat în Bucureştĭ la 15 Decembre 1892.

CAROL.

Ministrul Cultelor şi Instrucţiunı Publice
TACHE IONESCU

Vocĭ : Să trăiască Majestăţile lor Regele şi Regina.

† Preşedinte, Iosif Mitropolit Primat.

† Secretar, *Dionisie Craiovénu.*